

Ruiterszegel van Reinoud J, heer van Monschau en Valkenburg.
Het zegel is bevestigd aan een akte van 25 mei 1316.

Echo's uit Houthems verleden

H.J.J. Philippens

Echo's uit Houthems verleden

H.J.J. Philippens

De digitalisering van 'Echo's uit Houthems Verleden' is mogelijk
geworden door de schenking/overdracht van de auteursrechten
door de erven Philippens aan de
Heemkundevereniging Houthem-St. Gerlach.

Voor deze geste zijn wij hen veel dank verschuldigd.

Echo's uit Houthems verleden

H.J.J. Philippens

Druk: Drukkerij Eijdens-Lochtman, Veldhofstraat 48,
6471 CK Eygelshoven-Kerkrade, tel. 045-351533

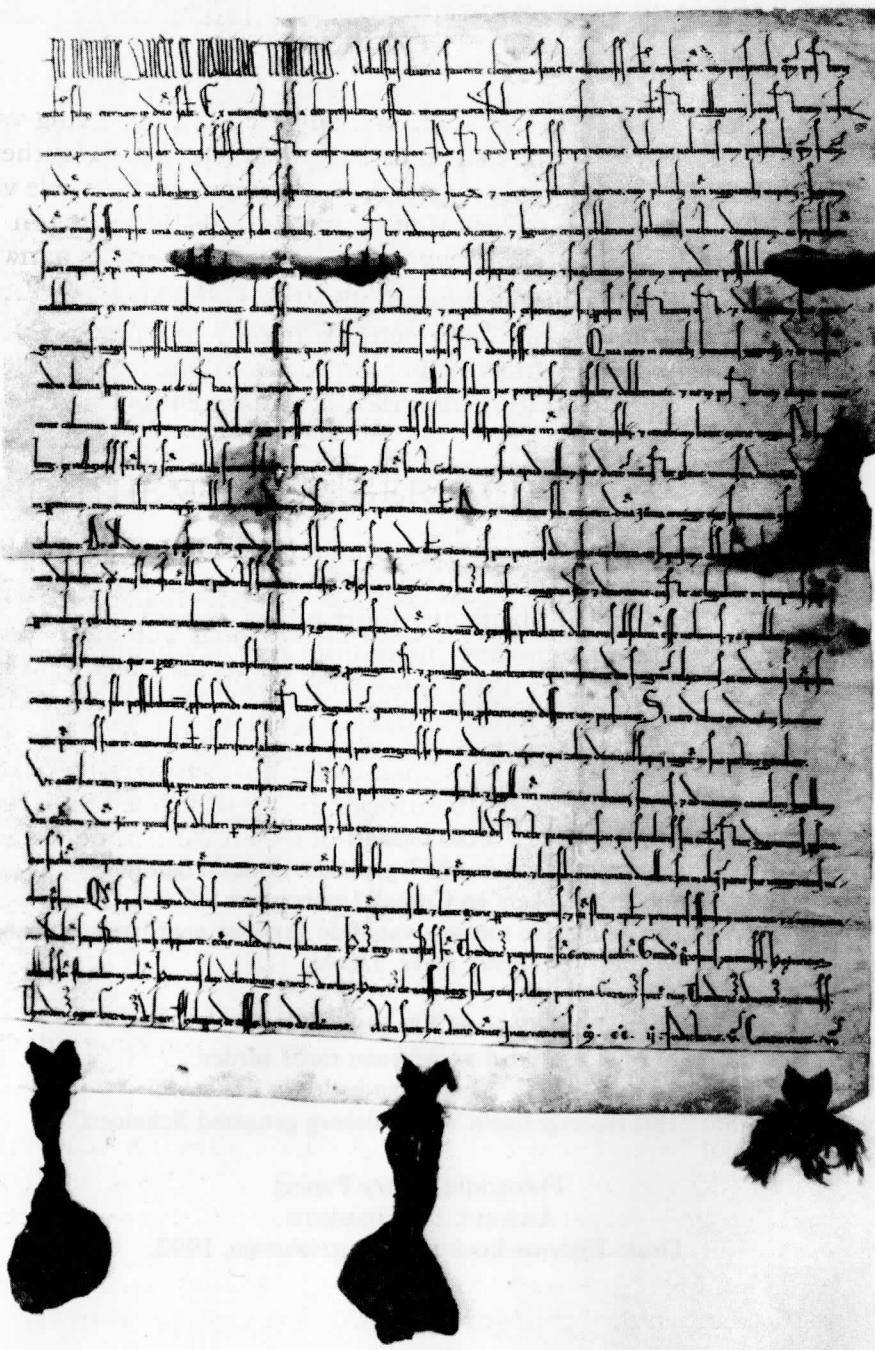
Echo's uit Houthems verleden

H.J.J. Philippens

Foto omslag
Verdwenen hekwerk in 1857 geplaatst door de families
Schoenmaeckers en Corneli (monogram S.C.),
ter afsluiting van de nieuwe toegang vanaf de kerkweg naar het landgoed
Foto: mevr. Jacobi

Auteur: H.J.J. Philippens
Van zijn hand verschenen reeds eerder:
1983: "Houthems verleden"
1985: "Het riddergeslacht van Hulsberg genaamd Schaloen"

Fotografie: Harry Paping
Lay-out: Els Geuskens
Druk: Eijdens-Lochtman, Eygelshoven, 1992

Oorkonde van Adolfsaartsbischop van Keulen anno 1202

ECHO'S UIT HOUTHEMS VERLEDEN.

Houthem is fraai gelegen in een dal, omgeven door een ring van heuvels, de laatste uitlopers van de Ardennen. De naam Houthem wordt ontleend aan "bosrijke gebieden". De naam komt in vele variaties voor. o.a. in 1096 als Holten, in 1140 als Holtheim en in 1244 als Houtheijm. Een omvangrijk bos was hier eertijds aanwezig, zich uitstrekkend van Meerssen tot Hulsberg. In dit Ravensbos stonden eeuwenoude woudreuzen die de hoogten van dit dal beheersten.

Vanaf de bosrand vinden de zachtglooiende heuvels bedekt met heide en bossages hun begrenzing aan de onafzienbare beemden. Hier heeft de Geul met haar grillige bochten en vele vertakkingen haar domein.

De Geul met haar watertoevoer van de vele bronnen met hun beekjes, de grubben of de holle wegen en met haar schilderachtige steile mergel- en rotswanden, vormde de begrenzing met de heerlijkheid Berg. Eens trokken over deze wegen volkeren van allerlei ras. Zij kwamen en gingen en lieten hun (voet)sporen achter. De aanwezige volksstam, de Eburonen onder hun aanvoerder koning Ambiorix, moest zich verdedigen tegen de oprukkende Romeinen, rond het jaar 50 vóór Christus. De Romeinen werden de nieuwe heersers en met hen begon een nieuw tijdperk. Vele overblijfselen van hun nederzettingen getuigen nog van hun aanwezigheid. Restanten van zo'n "villa" teruggevonden aan de Niestenweg in Vroenhof, werden nog verwerkt in de fundamenteën van de 12e eeuwse kapel aldaar. Evenals in Herkenberg, het Ronde Bos en het Ravensbos, moeten al deze nederzettingen op een gewelddadige wijze vernield zijn rond 200 na Christus.

Van groot belang voor de naburige streek werd het oude dorp Marsna (Meerssen), waar keizer Karel de Grote 768-814, een palts had. In 847 vergaderden aldaar zijn drie kleinzoons: keizer Lotharius, heerser van het Midden-Frankische Rijk, Karel de Kale, koning van Frankrijk en Lodewijk, koning van Duitsland, die elkaar vrede beloofden. In 851 kwamen zij nogmaals in Meerssen bijeen.

Door erfeling kwam Meerssen naderhand in bezit van Gerberga, dochter van Hendrik de Vogelaar, koning van Duitsland. Gerberga huwde in 928 Giselbrecht, hertog van Lotharingen en na diens dood Lodewijk van Overzee, koning van Frankrijk. Zij was erfge-name van de palts van Meerssen. De abdij van de H. Remigius in Reims (590) kreeg door schenking van Gerberga in 968 haar vrij-goederen (allodium) in Meerssen ter grootte van 1000 ha. De mon-niken namen niet onmiddellijk bezit van de Meerssener paltska-pel, die bediend werd door kanunniken. Toen de laatste kanunnik was gestorven, traden de monniken van Reims hiervoor in de plaats. Zo ontstond de proosdij, waartoe de (oorspronkelijke) dorpen Houthem, Amby, Ulestraten en Bunde behoorden.

HOUTHEM EN ST. GERLACH

Het waren de monniken van Meerssen, die omstreeks 1145 een kapel gesticht hebben, gelegen naast de Vroenhof in Houthem. Niet lang daarna kwam Houthem in de belangstelling door de aanwezigheid van een kluizenaar, genaamd Gerlach, van ridderlijke afkomst, geboren omstreeks 1100. Zijn leven en werken zijn welbekend. Tot inkeer gekomen over zijn zondig leven, ondernam hij een boetetocht naar het Verre Oosten, om bij zijn terugkeer zijn laatste levensjaren door te brengen in het Geuldal. In boete en versterving, stierf hij in 1165. Zij die hem gekend hebben, vereerden hem als een heilige. Vele vereerders bezochten zijn graf door wonderen verheerlijkt. Onder de proost Joannes van Heinsberg werden in 1209 - 1220 de eerbiedwaardige overblijfselen van St. Gerlach uit het graf genomen en in een rijk versierde kist gelegd.

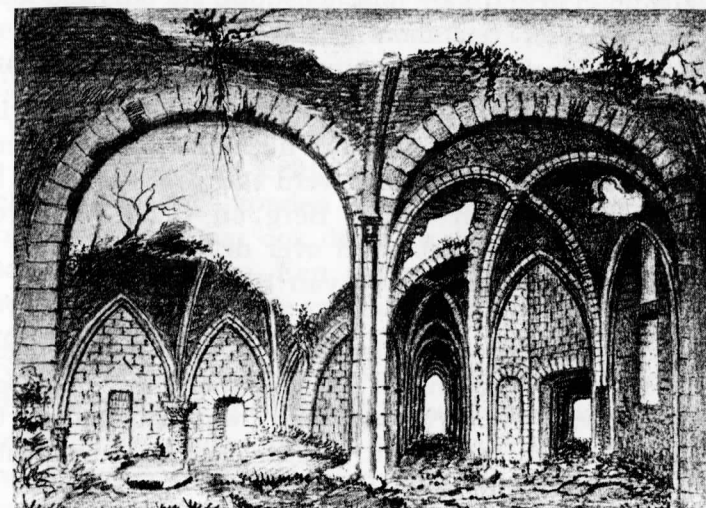
Voor Goswin IV, heer van Valkenburg, was dit aanleiding om evenals zijn grootvader, die in 1150 een klooster van de orde Premonstreit had gesticht, eveneens een klooster te stichten op de plaats waar Gerlach overleden was. Dit klooster kwam in 1202 tot stand. Aanvankelijk een dubbel klooster voor broeders en zus-ters Norbertijnen, werd dit na verloop van tijd een proosdij voor adellijke jonkvrouwen. Vooral de 13e en 14e eeuw was voor de Norbertinessen een bloeitijd. Gesteund door de Heren van Valkenburg verwierven zij door schenking en aankoop de beno-digde gronden voor hun noodzakelijk onderhoud.

Het leven van de zalige Gerlachus verscheen in druk op 3/10/1662 te Antwerpen, geschreven door Joannes van Craijwinckel, Norbertijn en Vicarus van het Maagdenklooster Leliëndael te Mechelen en begint als volgt:

Gheboorte; Cryghs-handel; onghebonden Leven, ende Bekeeringhe van GERLACHVS.

GERLACHVS is ghebooren ghewest na s'werelts roem wt
treffeliche Gaders in den Dwangh van de Stadt Mae-
striche, dat de Reliquien van den heylighen SERVATIUS
met eerbiedinghe bewaert worden. Hy van sin jeugdighe ja-
ren aen / in des Cryghs-handel ende voffeninghen opghetrocken
sande / heeft eenighen tyd na des werelts maniere wtneemende
in den ooploghe ghediens midts de Cryghs-rustinghe sich eenen
wyd-roemighen naem ghekreghen. Want hy was groot van
lichaem ende sterck; grooimoedich van heren / ende sin ghemoot-
seer dapper. Ende aenghefen dat na de ghenighemisse van de
werelt

Onze ridder Gerlach was in zijn tijd volstrekt geen vreemde in het Land van Valkenburg. In het naburige Gulik en ongetwijfeld ook op de burcht van Valkenburg, nam hij deel aan vele tournooien. Het spel getuigde van zijn dapperheid in de wapenhandel, en vele ridders om deel te kunnen nemen aan de kruistochten naar het H. Land.

Ruïne
Burcht
Valkenburg

Hoe een legermacht was samengesteld in de vroege middeleeuwen, vermelden ons de volgende gegevens.

Het leger van een vorst bestond uit verscheidene "rotten" (legerafdelingen), met aan het hoofd de Baanderheer, elk met 50 edelen en hun schildknapen. Het waren geharnaste ruiters met speer en lans, bijgestaan door boogschutters en wapenknechten. Na de voorhoede volgden de poorters en dorpelingen; het voetvolk met hun slagwapens, bijlen, pieken en knotsen.

Vermeldenswaardig is de beroemde veldslag bij Woeringen op 5 juni 1288. Hierbij sneuvelde Herman I Hoen (van Genbroek) en zijn zoon Herman.

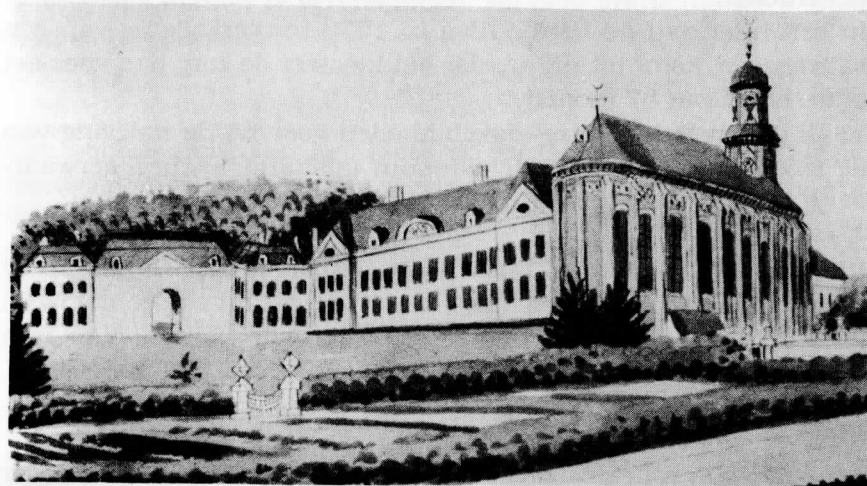

Het was op 20 augustus 1371, dat een groot leger van Wenceslaus, hertog van Luxemburg, Lotharingen, Brabant en Limburg, ten strijde trok via Houthem, het land van Valkenburg, naar Baesweiler nabij Aken. Er werd slag geleverd tegen het leger van de hertogen van Gulik, Berg en Gelre. De drossaerd van Valkenburg had het bevel over de vijftigste rotte. Een bekend edelman, Arnold Struver van Hulsberg, nam ook deel aan de strijd.

Wenceslaus verloor de slag en werd met 200 edelen gevangen gezet op kasteel Nideggen. Na zijn vrijlating had de hertog een enorme schuld van 1.263.760 motoenen, waardoor hij zijn talrijke bezittingen moest verpanden. Met de expansie van Brabant richting Rijn was het gedaan.

Een eeuw later, anno 1474, trok Karel de Stoute met zijn leger door onze gewesten. Hij onderbrak zijn tocht bij de nonnen van St. Gerlach en hield in Houthem een algemene wapenschouwing in het bijzijn van hertogen, graven en ridders. Zijn troepen waren gelegerd in het veld bij het nonnenbos te Haasdal. Na vijf dagen vertrokken zij; via Kathagen bij Nuth richting Neuss over de Rijn.

PROOSDIJ ST. GERLACH.

Oorspronkelijk bestemd als dubbelklooster voor broeders en zusters, werd het klooster beheerd door de monniken van Heinsberg, waarna het in 1232 uitsluitend bestemd werd voor de zusters van de orde Norbertinessen. De dubbele kloosters verdwenen in de loop van de 13e eeuw. Voortaan waren het alleen adellijke jonkvrouwen, die al op vrij jeugdige leeftijd hun intrede deden en zoals in St. Gerlach nog onderwijs konden volgen. Het waren dochters van leenmannen-edelen, maar ook dochters van de hogere adel behorende tot de ridderschap. Een recent onderzoek daartoe, brengt aan het licht, dat tweederde van hun dochters in een of ander klooster de sluier aannamen.

Het klooster van St. Gerlach had ondanks de vele goederen die zij verwierf, moeite om voor het noodzakelijk levensonderhoud zorg te dragen. De 80 jarige oorlog (1568 - 1648) was voor de zusters rampzalig. In deze jaren werd het klooster tot tweemaal toe afgebrand. Het omliggende land geplunderd en verwoest. De pachters,

verarmd, konden niet meer aan hun verplichtingen voldoen. De kloostergoederen waren zo zwaar belast, dat zij het onderhoud van de proost met zijn kapelaan, de priorin met haar medezusters niet meer konden opbrengen. Het klooster had bovendien nog een huishouden van 20 - 30 knechten en meiden, buiten de vreemdelingen die er dikwijls in groten getale op bezoek kwamen. Voor de verschillende weldoeners hadden zij wekelijks zeven missen op te dragen, zonder te rekenen op datgene, waartoe zij verplicht waren. Op bepaalde dagen hadden zij nog zeven mud rogge onder de armen te verdelen.

In een brief aan de hertog Alva in 1570 ter verkrijging van een sauvegarde, komt tot uiting, dat het klooster de zorg had voor het onderhoud van 37 monialen.

Vaak deden zich interne moeilijkheden voor bij de naleving van de kloosterregel, waarbij de clausuur (afsluiting) geheel verwaarloosd was, zoals in 1465, 1523 en 1560.

In 1728 waren er zoveel misbruiken, dat de proost Christophery met de priorin en de freules een overeenkomst tot stand bracht en voor rekening van het klooster verstrekt zou worden: Van hun kapitaal in natura ingebracht, de rente van elf pattacons. Jaarlijks twaalf stukken zeep. Op een zondag, dinsdag en donderdag, verstrekking van wijn. De noodzakelijke medicijnen.

Tengevolge van het Partageverdrag van 26/12 1661, werd onder koning Philips IV van Spanje, het klooster St. Gerlach een enclave.

Een resolutie nr. 226 vermeld in de eerste partage van hare Ho. Mo. op 7/3 1661 over de geestelijken van St. Gerlach:

"De jofferen zijn van goede qualiteit en de conditie, die ook hun goederen tot opbouw van het klooster verdeeld hebben. Zoo zijn alle toegelaten tot elkander in het convent te mogen blijven leven, mits zij zich in stilte gedragen naar de voorschriften van de placaten van het land, onder conditie dat zij die overlijden, geen andere in de plaats van de tegenwoordige mogen innemen. Dat degenen die nog aldaar bevonden, op een behoorlijke lijst met hun namen en ouderdom zullen worden geregistreerd, om die ten alle tijden te kunnen onderscheiden en dat de vrouwen van St. Gerlach in tijden van afsterven, ten eerste ons en onze rentmeester tijd zal geven. Om met de allereerste goederen van deze, onze toestemming zal moeten verkrijgen en overbrengen een behoorlijke inventaris

van alle goederen die tot het klooster mogen inspecteren en met een eed willen sterken, dat zij uit de ontvangen goederen, alle jaren tot het onderhoud van predicanten, koster en schoolmeester van de geestelijke goederen zullen contribueuren 250 gulden en bij versterf van enige joffrouen van hun convent, zolang de helft of eenderde part uitgestorven zal zijn. Wij zullen goedvinden dat de revenuen van dien te incorporeren op de alimentatie of het onderhoud van de resterende religieuzen. Dat bij inspectie op enige manieren te verduisteren, te vernaderen, te verkopen, over te brengen of op enige manier te vervreemden, zal deze gratie die wij hebben toegestaan vervallen".

Een necrologium van het klooster St. Gerlach vermeld talrijke monialen en begunstigers in deze regio en het hertogdom Limburg. Vanaf het begin der stichting zijn 183 monialen in deze abdij geregistreerd. Het zijn de meest adellijke geslachten zoals Van Haren, Bircler, Eijnaten, Hoen, Tzevel, van Schaesberg, Retersbeek, Rivieren, Beusdal, van Hulsberg, Cortenbach, Horion, Linsenich, van Rhoe, Copis, van Ravenschor en vele anderen.

Opmerkelijk is de afkomst van de gravin Thérèse Jeanne Arrazola d'Onate de Gomont, geboren in 1699, moniale op 28/5 1723 en overleden als priorin in 1756 te Houthem. De familie was afkomstig uit de buurtschap Olabarieta bij de stad Onata in Spanje, waar de stamvader Ochoa Arrazola in 1467 leefde, gehuwd met Ursula Del Villar.

Een tak verplaatste zich naar de Spaanse Nederlanden. Hun wapen is een boom met twee wolven aan de voet van de boom. Tèrese Jeanne was de dochter van Jean Philippe Arrazola d'Onate, Heer van Gomont, raadsheer van Brabant, overleden 1729, gehuwd met Fr. van Reijckwaert. Hij was zoon van Jean Arrazola IV, geboren 1615, ridder, overleden 15/9 1688, Raadsheer in de provincie Hainaut onder koning Philips IV. Hij werd bijgezet in de kerk St. Gudule in Brussel, waar zijn graftombe staat, uitgevoerd in marmer met de wapens van zijn acht kwartierstaten en van zijn twee vrouwen: Jeanne de Marselaer en 2e Isabella Renialmé genoemd de Cordes. Een familielid, Thérèse Arrazola d'Onate was religieuze in de abdij van Hocht bij Maastricht, overleden 23/12 1806.

De abdij van Hocht, gesticht in 1185, gelegen te Lanaken, was bestemd voor monnikken, maar dit verblijf verlieten zij in 1216 om in de nieuwe abdij van Val-Dieu hun intrek te nemen. Hocht werd het verblijf van adellijke monialen. In 1796 werden zij verdreven, hun goederen verkocht en het oude klooster afgebroken, met uitzondering van de wester vleugel. Het refugiehuis, dat zij in Maastricht aan de Houtstraat bezaten, werd in 1652 verbouwd door de abdis Maria van Hulsberg gen. Schaloen, + 1709, waarbij haar familiewapen in de achtergevel werd ingemetseld. De familie komt voor in de Loonse tak van Johan van Hulsberg, heer van Meldert en Jenne Berwouts, + 1540, zoon van Renier, schout, + 1504 en Mechteld Edelbamp. Deze laatste, zoon van Renier, tr. 1418 Maria Bottart, zoon van Johan en Maria van Retersbeek, wiens tante Gertrude van Hulsberg, prioeres in het klooster van St. Gerlach, het stamhuis "de Struversgracht" in de Heek aan haar klooster schonk in 1385.

Gevelsteen uit 1652 met het wapen van abdis Maria van Hulsberg-Schaloen

De conferentie van Aken in 1663 was in zoverre van belang, dat de prioeres Agnes Hoen van Cartils, twee passages voor het klooster ter beschikking kreeg: een door Geulhem en Berg naar Maastricht en de route door Strabeek en Broekhem naar St. Pieter, Oud Valkenburg en Schin op Geul. De onderdanen van het Staatsgebied Houthem, buiten de enclave van het klooster, kregen wederkerig een vrije verbinding vanuit Valkenburg door het Spaans gebied St. Pieter naar Klimmen.

Men vermeldt in 1667: "De reformatie van Houthem is zeer gering. De kerk staat gedurig open. Er zijn twee altaren en enige schilderijen van heiligen boven het koor. Op het kerkhof staan kruizen. De twee schepenen (de protestantse familie Croon) die in 1647 de nieuwe religie aannamen, wonen naast de gerechtsbode, een Staats ambtenaar. De priesters zijn verbannen, voor welke reden de pastoor zijn intrek nam in het klooster, vanwaar hij de kerk bediende."

In 1667 op de 3e Pinksterdag trok een processie door het dorp, vanuit het klooster naar Strabeek tot de grens van Valkenburg. Bij het heiligenhuisje in Strabeek werd gebeden.

Een der vele vaantjes toen in de mode, was dit van St. Gerlachus, werd uitgegeven door de Norbertijner orde van Averbode, die ook in 1692 de Basiliek van Kortenberg beheerde, waar St. Gerlach werd vereerd. De tekening laat de pelgrimskerk van St. Gerlach zien te Houthem, vóór de herbouw in 1725.

Sancti gerlaci:

HET FEODALE STELSEL.

Het feodale stelsel, ontstaan 800-900, werd van hoog tot laag toegepast. De vorst op zijn burcht verleende zijn goederen aan een leenman, vazal of edele, maar geen ridder zijnde. De leenman wonend op zijn hofstede, in die tijd al of niet versterkt met een toren en omgrachting, ontving deze goederen. Hij was dienstplichtig aan zijn heer in tijden van oorlog. De leenmannen evolueerden in later tijden tot kasteelheer en verkregen hoge posten. Hun namen werden genoemd naar de plaats van afkomst, hun stambezit of hoofdplaats van bewoning. Hun onderhorigen als pachters hadden behalve een deel van de oogst, ook herendiensten te verrichten. Aan het einde van de middeleeuwen veranderde de samenleving snel. Waren voorheen de edelen en hun onderhorigen afhankelijk van hun vorst, zo was nu de leenman de grondbezitter, die zijn hoeve in pacht gaf aan een halfwin. De herendiensten verdwenen en ieder kon in loondienst werken, ook al was dit op basis van een loon, dat in die tijd uitzonderlijk laag was.

Aan de proosdij van Meerssen waren in 1409 de volgende dorpen cijnsplichtig, met name: Rothem, Ambij, Limmel, Itteren, Werde (Meerssen), St. Gerlaco, Bunde, Overbunde, Brommelen (Geulle), Klein en Groot Haasdal, Strabeek en Broekhem (met uitzondering van het Coninsewinkelleen)

Tot de grote verscheidenheid van belastingheffing behoorde ook de keurmede, verbonden aan goederen. Bij overlijden van een opheider aangesteld bij een laat- of leengoed, was een keur te betalen, zoals het beste meubel van een huis of een paard.

In 1673 moesten de bewoners van Houthem 89 keuren opbrengen. In de loop der tijden had het adellijk klooster van St. Gerlach vele goederen verworven, hetzij door aankoop of schenking. Hun goederen gelegen op het grondgebied van de proosdij van Meerssen, te Klimmen en Raar, waren:

De hof van Raar (1382) groot 83 bunder

De hof van Cardebeke (1377) 50 bunder

De hof van Heke (1375) 60 bunder

Verder de hof van Walem 20 bunder en de Dollenberg 46 bunder.

Op 23 augustus 1402 moest priorin Mechtilde d'Elen en suppriorin Philippa van Heer deze hoeven verobligeren wegens verschuldigde grondrechten aan de proosdij van Meerssen. Dit in bijzijn van Jhr. Johan Struver van Hulsberg genaamd Schaloen, voogd van Valkenburg, mede in bijzijn van Gerardo van Houthem, schout van Meerssen en van Tilmano van Strabach. Zij komen voor in de "Registers en Obligatien" en andere erfcontracten, aangelegd door H. Casteel, proost van St. Gerlach in 1735 en G. Philippens, stadholder en notaris.

Van 1620 tot 1644 moest het klooster een jaarlijkse cijns van 12 goudguldens betalen aan de Proosdij van Meerssen over deze winhoven.

In 1366 zijn Hendrik Gijsen zoon en Johan Cloeps van St. Gerlach, mede Johan van Bergh een erfpacht verschuldigd van resp. 2 en 8 vat rogge aan het klooster van St. Gerlach. De Vroonhof komt hier ter sprake met als laat en getuige de moniale Johanna Palude (alias v.d. Broeck).

Als onderpand werden 2 hoeven aangewezen, een gelegen aan de s'Heerenbeemden (Vroonhof) en de ander in St. Gerlach. Tot schout was in 1370 aangesteld Goswin de Werde (Weert bij Meerssen).

Waterval in Geul

WAARUIT DE STICHTING VAN DE VROONHOF BLIJKT.

In 1157 had het kapittel van de O.L.Vrouwekerk in Maastricht rechten op enig grondbezit in Houthem. De kern van dit gebied was in handen van de Heinsbergers, waarbij Houthem was overgelaten aan de Heer van Valkenburg.

De tijdsomstandigheden waren in die tijd zodanig, dat door de toenemende bevolking allerwege behoefte was aan agrarische producten en aanleiding was om op grote schaal woeste gronden in cultuur te brengen. De gesteldheid van het terrein voldeed in voldoende mate om in dit domein Houthem een hoeve te stichten. De hoeve "De Vroonhof" werd gesticht door de Heer van Valkenburg en werd in 1272 omschreven met akkers, bos, weiden, beemden en de daarbij gelegen molen in Geulhem, in leen gegeven aan Arnoldus van Houtheijm, ridder in 1288. De stichting van deze hoeve is echter vrijwel zeker terug te voeren tot de 11e eeuw.

In 1241 verkocht Dirk II, Heer van Valkenburg, uit dit bezit dertig bunder bos, bestemd voor het Convent van St. Gerlach. Een restant is nog het Proostbos (ronde bos) en het nonnenbos (kloosterbos) uit dit domein Ravensbos, groot 300 bunder, zich uitstrekkend van Meerssen tot Hulsberg. De laat- en leenhoeven van Houthem, waaronder ook de Vroonhof vrijgoed van de heren van Valkenburg kwamen in 1368 onder het gezag van de hertog van Brabant. Aan het hoofd van de leenhof stond een voogd of stadhouder, bijgestaan door zeven leenmannen. Het waren voor- aanstaande edelen in deze regio. Beroep was mogelijk bij de Souvereine Raad van Brabant en Brussel.

In 1396 werd jhr. Johan Struver van Hulsberg, genaamd Schaloen, toen nog hoofdschout, door Philips de Stoute aangesteld als stadhouder van het Leenhof regio Limburg en de Landen van Overmaas. Van zijn hand verscheen het "Struversboek", met een registratie van hun leenmannen en hun goederen.

De lenen van Houthem waren 8 in getal. De Meulenhof in Geulhem, groot 7 morgen, oorspronkelijk deel van de Vroonhof werd in 1274 beleend door Walram van Valkenburg.

Volgens het kapittel van St. Servaas, waartoe Berg behoorde, was de Meulenhof in 1272 grondgebied van Berg.

Dit leen bedroeg 15 bunder bos en 2 bunder akker, bij de Visbruck in 1383 verkocht aan de zoon van de voogd Johan Sacs van Wijck, mede vermeld als "zijnde Herman Hoen, Johan van Hulsberg en Johan van Weert (Werde)". In 1386 was de zus van Arnold Coppelcoven eigenaresse van de Meulenhof, zij bezat 3 bunder en 5 morgen land, gelegen achter de Wijnantshof van Houthem. In 1381 verwierf Marten Davids zijn leen, groot 7 morgen. Buiten deze lenen nam de drossaard van Valkenburg in 1439 18 bunder beemd in Houthem voor zijn rekening.

Zes weiden behoorden ten dele aan Johan van Wittem, drossaard. Het Ravensbos was domeingood.

Gerard van Houtheijm, schout van Meerssen, had een aandeel in de hof van Houthem.

Het Valkenburgs leen van 46 bunder in Houthem was in 1381 verheven door Winand de Maschereel, heer van Rode (Wynandsrade). Hij was man van "de hoef tot Houthem".

Na Maschereel nemen wij kennis van Jan Coslar (Koeselaar), die dit leen verheft 1425-1450, beerfd door zijn zoon Gerard.

In 1470 ontvangt Mathias Bosch (Bossche) dit leen. Hij is voorganger en voogd van Elisabeth, weduwe van Pauwel (Paulus) van Oirsbeek.

Willem van Strijthagen, stadhouder en voogd van Valkenburg, tr. een dochter van Dries van Pallandt (bastaard), schout van Meerssen. Anna, kleindochter van Willem, dochter van Johan I van Strijthagen, tr.jhr Werner Huijn van Amstenrade, heer van Brustum. Jhr.Jan van Pallandt, heer van Wittem, tr. 1495 Anna van Culemborg, bezit in 1492 de hof Pallandt te Berg, welke in 1507 aan Dries van Pallandt toekomt. Dries van Pallandt wordt ook in Houthem vermeld met de bovenhof gelegen boven de "Barbara stege" bij Offermans aan de Stevensweg. Als man van leen te Houthem, bezit in 1537 jhr. Johan van Strijthagen de Vroonhof.

Het Houthems leengoed met de hof kwam in 1560 aan Johan van Oirsbeek, zoon van Maria op de Vlekerhof bij Ulestraten. Dit grootleen "Oirsbekerleen" komt in 1562 in handen van jhr. Johan

Gurtsenich. Hij behield een deel voor zich zelf en het overige ging naar Peter Oirsbeek en Lambert Bree van Strabach.

In 1581 is dit leen versnipperd en nog maar 16 bunder groot. Afgespleten zijn Willem Caldenborchsleen 12 ,5 bunder, later verheven door zijn zoon Mathias en het Antoon Carré-leen 3 ,5 bunder. In 1622 Giel op de Poelsleen met 10 bunder kwam in 1751 aan L. Sauveur, in 1654 verheven door Licentiaat Gerard Wijnants. Lambert Sauveur verkocht in 1710 een gedeelte aan F.J. van der Vrecken en is in 1782 bezit van J.W. Habets.

Belangrijk voor de historie is in Houthem het patriciersgeslacht Wijnants, woonachtig in Vroenhof. Het waren rechtsgeleerden, waarvan een tak in de adelstand werd verheven. De oorsprong van deze familie is moeilijk vast te stellen, hoewel zij verwant waren met de Wijnants van Meerssen en Haren. In 1431 staat Ida, dochter van Wijnant van Houthem bekend als priorin van het klooster St. Gerlach.

Jan Wijnant in 1445 leenman, was schildknaap onder Winand Cortenbach, voogd van Valkenburg. Zijn broer Herman leenman in 1453 is weldoener van het klooster. Begin 1600 hebben zij een eigen hofwinning, de zogenaamde Houthemerhof, gelegen ten noorden van de landstraat te Vroenhof. Er was geen verband tussen deze hoeve en de Vroenhof, ook wel genoemd de Houthemerhof.

MIDDELEEUWSE GESLACHTEN EN HUN GOEDEREN.

Winand Maschereel, heer van Rode (Wijnandsrade), huwde Elisabeth, dochter van Raes Machereel, heer van Schönau en zijn vrouw Adèle +1355, nicht van Hendrik en Thomas van Esneux op het kasteel Vaulx. Jan van Rode, zoon van Winand, huwde 1410 Maria, gravin Dammartin van Awan en Warfusée. Hun dochter Catharine huwde Nicolaas Hoen van Hoensbroek, aan welke familie de goederen van Esneux toekwamen gedurende enige generaties. Hun neef Rolman Hoen v.d.Lippe huwde oud 60 jaar in 1521 met Elisabeth van Hulsberg gen. Schaloen. Als weduwe bewoonde zij in 1571 nog de "Keucken", een gedeelte van het kasteel Hoensbroek. Hun twee dochters Maria en Lijsbeth, monialen in St. Gerlach, overleden in 1579 aan de pest.

Johan Coslar (Koeselaer) werd leenverheffer in Houthem. Zijn dochter Menta, erfdochter van Rivieren (kasteel te Klimmen), huwde Arnold Printhagen, heer van St. Jansgeleen en bezat een riddematig goed met twee hoeven. In het klooster van St. Gerlach bevond zich in 1466 Yven, zus van Gerard Koeselaer, als moniale. Op 16/3/1474 kocht Arnold Printhagen van zijn neef Rijcksart, gehuwd met Baets Bossche, de overste hof Printhagen. Waarschijnlijk is zij een verwante van Mathias Bossche, die in Houthem na Koeselaer het leen verheft. Deze moet ook verwant zijn met het geslacht Oirsbeek op Vliek bij Ulestraten, als voorganger en voogd van Elisabeth, weduwe van Pauwel (Paulus) van Oirsbeek. Zij hertrouwde met Dries Pallant, schout van Meerssen, bastaard schoonvader van Willem Strijthagen.

Het riddergoed Vliek behoorde in 1371 aan Willem en Arnold genaamd "Vlieck", die beiden deelnamen aan de slag van Baesweiler. In de 15e eeuw is dit goed bezit van Gerard van de Poel, Gerard Dries, burgemeester van Maastricht, Mathias Vliek en Mathias van de Weijer, notaris.

"Onder de Linde" de bijbehorende hof groot 26 bunde, was in 1578 belast met 5 vat rogge aan het O.L.V. altaar in Houthem. De hof is in 1549 verpacht aan Peter Schoenmaeckers van Schitecoven (de toekomstige eigenaren van dit landgoed). Omstreeks 1500 zijn de goederen van Houthem in bezit van Johan van Oirsbeek, die in 1560 dit leen groot 46 bunder verheft, mede de hof van Strabach op 20/6 1557 en het Kunderhuis in Voerendaal in bezit kreeg.

ADELIJKE GESLACHTEN IN RELATIE TOT HET KLOOSTER VAN ST. GERLACH.

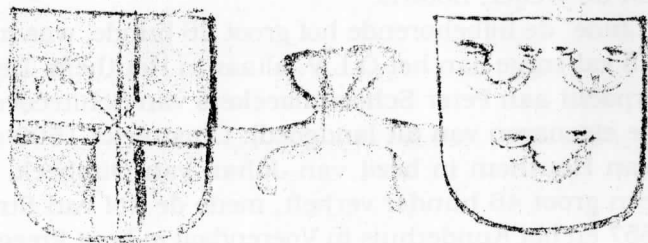
VAN HULSBERG ridderschap. Oorsprong Struversgracht in de Heek. Bekend als weldoeners van het klooster met als MONIALEN: 1375 Gertrude en Aleijde, 1409 Elisabeth en Agnes, 1470 Mechtilde priorin.

RETERSBEEK, kasteel 13e eeuw, herbouw 17e eeuw. 1288 Hendrik en zijn vrouw Menten schenken land aan St. Gerlach. In 1377 leefden: Gerard van Retersbeek, Jan van Puth ridder, Willem van Schaesberg, Jan Hoen van Voerendaal en Jan van den Dries. Het geslacht Retersbeek gaat op in dit van Schaesberg. MONIALEN: Johanna 1394 en Anna van Kinswilre.

SCHAESBERG. Een hofstede 1239 van Herman van Scheifsberg en Gerard Johan, zoon van Conrad van Schaesberg, tr. Gertrude van Retersbeek. Joris I (Georg van Schaesberg tr. 1510 Anna Judenkop van Strijthagen. Kasteel Schaesberg gebouwd in 1571 (nu een ruïne.) MONIALEN: Trude, 1383 Catharine, 1394 Aleijt, 1518 Margareta en Maria. + 1614 Francisca, 1627 Anna, dochter van Michiel van Schaesberg, + 1659 Catharina priorin.

STRIJTHAGEN, hofstede, 1381 van Johan, Keres zoon Judenkop Strijthagen. Michiel tr. 1491 Margareta van Hulsberg en hun dochter Anna met Joris Schaesberg.

*Johan van Strijthagen Maria van Goer
geboren in 1491*

Johan I van Strijthagen + 1560, stadhouder en voogd van Valkenburg 1531 - 1560, heer van Oud Valkenburg, tr. ca. 1530 Sophia van Cortenbach, 2e huwelijk met Maria van Ghoy. Zes kinderen werden geboren.

1. Anna tr. Dirk van Strabeek te Houthem, +1587.
2. Catharina tr. 1575 Dirk van Eijnatten.
3. Johan II, heer van Oud Valkenburg en stadhouder, tr. Eva van Eijs-Beusdal.
4. Maria tr. 1573 Nicolaes van Breijll, 2e huwelijk in 1593 met Melchior Tzevel van Puth.
5. Anna (uit 2e huwelijk) tr. Werner Huijn van Amstenrade, Heer van Brustum.

6. Wilhelmina tr. Willem van Nesselrode, 2e huwelijk Hendrik Dobbelseijn van Doenrade.

Tussen 1545 en 1560 werd het kasteel Genhooes gebouwd. Monialen genaamd Strijthagen zijn: 1501 Maria, 1518 Margareta en haar zus Maria, dochters van Willem, 1618 Catharina.

In het klooster van St. Gerlach zijn opgenomen:

MONIALEN: 1460 Anna en Agatha van Ghoy. + 1579 Maria van Ghoy in Oud Valkenburg.

Kasteel MEIJSENBROEK, gesloopt in 1920. Moniale Maria barones Tzevel priorin 1606.

BREIDERADE 1263. In 1402 zijn 117 bunder land bezit van St. Gerlach. Moniale 1402 Helwig van Breiderade.

Kasteel PASSART. 1350 Hendrik van Nieuwenhagen. Moniale Aleijt Passart 1548, + 1579, dochter van Ulrich Blitterswijk, waarvan grafschrift in Houthem.

WELTEN. Ogenhooes 1381. Moniale 1471 Margareta v.d. Stroeten, priorin.

Kasteel TER VEURDT Voerendaal. Kasteel verdwenen na 1638. Arnold van Kerckhem in 1288 tot ridder geslagen in de slag van Woeringen. 1537 Johan van Strijthagen, 1597 Lambert Reepen, tr. Margareta Cortenbach

Kasteel TER WORM omgracht, nieuwbouw 1669 en 1891.

Kasteel TER WEIJER met laathof, kapel, molen. Monialen Anna Margareta, Catharina 1375, Margareta + 1611.

Kasteel CLERMONT (B) 1338 Hendrik van Gronsveld. In 1545 be-
leend aan Johan van Strijthagen
BENSENRADE van Gerard van Imstenrade tot Mheer. Monialen:
1477 Lijse, zus van Conrad en Lenart Bensenrade. Irmgarde en
Hildegarde 1447.

Kasteel EICHOLT met laathof. Afgebrand in 1736, ruïne in 1770.
In 1385 verheven door Gerard van Eicholt. In 1560 Johan van
Strijthagen.

Boekje "Vie et Miracle" S. Gerlace. 1735

CIJNSPLICHTIGE GOEDEREN AAN HET KLOOSTER ST. GERLACH.

Vermeld volgens de "Caerte anno 1300 en de registers hiervan
zijnde", had het volk kerk en kloosters te onderhouden, welke
teruggaat tot keizer Karel de Grote. De opbrengst van het volk werd
belast met tiende, cijns en keuren. Tot de inkomsten behoorden
ook de rente en pachten, die belast waren aan de altaren van de
kerk van St. Gerlach. In de navolgende jaren zijn dat de altaren:

1319 St. Michiel	1375, 1452
1356 St. Gerlach	1606
1363 St. Nicolaas en Cecilia	1453. 1531
1363 H. Kruis en 11.000 maagden	
1363 St. Michiel en Barbara	
1363 H. Katharina en Magdalena	
1368 H. Agnes, Elisabeth, St. Georgius en Sebastianus	1370, 1416.
1442 H. Bloed, ter ere van het H. Sacrament	
1500 H. Anna, Agatha en St. Gerlach	
1509 Georgius en Agatha	1345, 1383, 1556
1539 St. Joris en Sebastianus	1684

Aan het altaar St. Michael betaalden: Jacob van Weerde
(Meerssen) over een akker gelegen bij Goswin "rijgent" de Boelen-
hof.

Aan de altaren St. Nicolaas en St. Gerlach: Adam en Arnold van
Papenhoven. Wilhelm Pasmans van Vroenhof. Jhr. Johan van
Ghoes. Wijnant van Houthem met land aan de Geul. Jhr. Arnoldus
van der Hagen. Hendrik van Strabach en Hendrik van
Printhagen. Beel Cortenbach en vele anderen.

Aan de altaren van Catharina en Maria Magdalena: Reinier
Buster. Johan van Veels, schepen in Ambij. Thomas van Geverik.
Altaar H. Georgius: "Jutta van den Esschen, moniale in St.
Gerlach. Zij betaalde een jaarrente van 25 goudguldens door haar
gekocht van Nicolaas Hoen, schout in Maastricht voor dotatie
aan haar broer Jan Hoen van den Esschen gestichte altaar in het
klooster van St. Gerlach."

Ten behoeve van het O.L.Vrouwe altaar is in 1501 Agnes
Swertschije, moniale in St. Gerlach, belast met 17 vaten rogge uit
de Doenraadshof van Bunde.

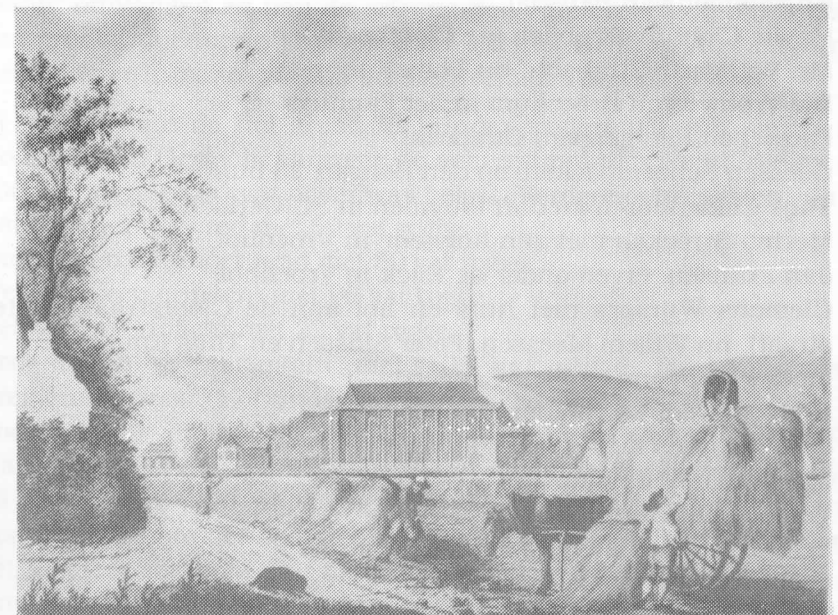
1409

[illegible]

GOEDEREN MET EEN KEUR BELAST AAN
ST. GERLACH.

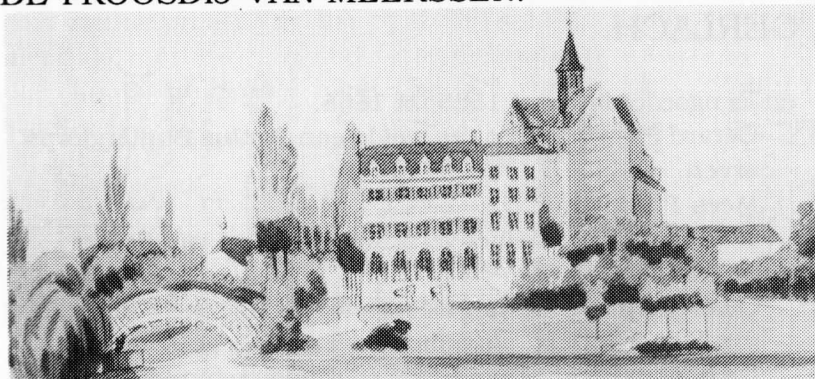
Laat- en leengoederen vanaf 1525 tot 1658.

- 1558 Gerard Pasmans met een weide aan Paulus Buijtendorps
erven.
- 1558 Mees Philippens.
- 1558 Renkens Oirsbeek met verscheidene laten van de hof
St. Gerlach
- 1564 De erven jhr. Gilis van Doenrade, jhr. Lambert Reepen en
jhr. Hendrik Beer, als ophelders van hun goed.
- 1570 De hof van Strabach, wegens overlijden van jhr. Bree, die
opgevolgd werd door Willem Caldenborch.
- 1562 Jhr. Johan Gurtsenich als ophelder van het meulengoed
in Geulhem.
- 1658 Frans Caldenborch en Goswin Wijnant als stadhouder en
laat. Deze keuren moesten opgeleverd of betaald worden
aan de hof van Raar, eigendom van het klooster van St.
Gerlach.

Gezicht op kerk en klooster. Aquarel van J. van Dijk einde 18e eeuw

DE PROOSDIJ VAN MEERSSEN.

"Lendtchens tot Houthem vallende jaarlijks te betalen voegtgedinge op poene van boete gedraegende" Anno 1572;

Willem Caldenborch, met huis en hof in Strabeek (aan de beek)

Giel Geldrops leenverheffer in Vroenhof.

Aart Aarts laat en ophelder van het klooster.

Jan Pauwels van Broekhem met land "op ter Cloot"

Vrouwe van Bree met haar hof in Strabeek.

Mees Schellinx van Broekhem.

Erfgenamen van Beusdal.

Meyke Cloot in Strabach (de Clootbeemden).

Mr. Wijngarts Strabach, nu Thijs Knubben.

Die Vrouwe van Broeckum in het Panhuys.

Pauwel en Rentgen van Oirsbeek.

Goessen Schoenmackers op den Bongart 23 bunder.

Thijs Caldenborch en Jan Pluymen in St. Gerlach.

Merten Strecken met zijn hofstede in Vroenhof.

Jan Fransen, erven onder de Eijck in Vroenhof.

Clemens Wijnfers met huis en hof aan de Clootstraat (Klaterstraat), nu Willem Meessen, Peter Stassen en Thijs Knubben.

Mees Philippons en Meij Cangen.

Berbken weduwe van Jan Cangen.

Jan Pasmans laat van het klooster.

Mees en Jan Stassen.

Peter op de Kamp.

Peter Vrancken alias Cloeps.

Giel Krenkens naast het kerkhof.

Hendrik Schrodgers

Jhr. Dirk van Strabach met land aan de Geulpoort.

GOEDEREN EN ERFCONTRACTEN VAN HET ADELLIJK KLOOSTER VAN ST.GERLACH

Vanaf 1202 verwierven de zusters vele goederen.

In het dorp Houthem bezaten zij 110 bunder land, weiden en bos, met een opbrengst van ca 400 "rixdaelders".

De hof van Raar, groot 83 bunder, waarvan de helft met een opbrengst van 150 "rixdaelders".

Klimmen, met drie kleine hoeven, met 170 vat rogge en 50 vat haver. De hof Heke, groot 60 bunder, waarvan zij ontvangen 200 vat rogge, 50 vat gerst en 100 vat haver.

De hof van Ransdaal 19 bunder, met 74 vat rogge.

De hof Dollenberg, geheel vervallen, werd door het klooster verkocht op 13/6 1581.

De akte werd ondertekend door:

Werner Huijn, proost Goije en Maria Tzevel ('t Zevel) van St. Gerlach, Jacob Brempt gen. Leeck van Etsenrade, Hendrik Tzevel en Willem Schwartsenberg.

In 1588 heeft Wolter Hannerts in naam van de eerzame Willem van Horion, heer van Ordningen en Itteren met "hand, halm en mond" ontvangen en aan de erfgenamen gereleveerd de halve hof van groot Dollenberg, gegeven door Michiel Geldrop Anwald van het klooster in naam van de proost Herman Thoren.

In 1626 kwam de hof groot 36 bunder wederom terug aan het Godshuis St. Gerlach, vanwege de achterstand aan pacht, die met 100 vat rogge en 50 vat haver was belast. Verdere opbrengsten zijn: Geulle 8 bunder land met 50 vat rogge.

Guttecoven 6 bunder land met 50 vat rogge.

Weberich een erfpacht met 96 vat rogge.

Geleen een erfpacht met 22 vat rogge.

Breijenrath een erfpacht met 108 vat rogge. In 1402 was Breiderade groot 117 bunder.

Voorts in de dorpen Wijlre, Oud Valkenburg, Schin op Geul, Margraten, Berg en Vilt totaal 150 vat rogge. De hof van Oirsbeek 29 bunder met 50 mud rogge en 85 mud haver. De hof van Spaubeek 29 bunder sedert 1683. De hof werd op 13/3 1702 door het klooster verkocht aan baron de Negri.

Ondanks al deze goederen was het convent afhankelijk van hun pachters, nauwelijks in staat om al hun verplichtingen te vol-

doen. Hun zorgen voor het onderhoud komen tot uiting in een reëlaas van de proost Van der Stein 1674-1710. "De fundatie is niet meer als voorheen. Vele achterstalligen die nog fl 3.000,-- schuldig zijn, kunnen niet meer betalen, verarmd als zij zijn door slechte oogsten, ziekte en oorlogsgeweld." Het klooster bestaande uit gemiddeld 15 personen, daarbij nog 20 tot 30 knechten en meiden, plus de vreemdelingen die er dikwijls in grote getale kwamen, had op zekere tijden moeite om voor hun dagelijks levensonderhoud te zorgen. Het jaar 1655 was wederom een rampjaar, toen een groot gedeelte van het klooster afbrandde en meer dan 100 schapen, 17 koeien en veel ander vee verloren gingen.

In 1767 verkreeg het klooster een geldlening van 5.000 pattacons tot opbouw van het klooster, beschikbaar gesteld door de pastoors van de volgende kerken in Maastricht: St. Servaas, St. Mathias, St. Martinus, St. Nicolaas en St. Jan. In 1708 namen de werkzaamheden een aanvang van de verbouwing van het klooster en de herbouw van de kloosterkerk onder leiding van de proost Van Pelt.

Het klooster van St. Gerlach toen goede doen, verstrekke aan de proosdij van Meerssen een geldlening van fl. 6.900,-- tegen een jaarlijkse intrest van fl. 345,-- gedurende 1717 tot 1723. Hierop werd afbetaald fl. 1.067,-- en nog in natura fl. 503,--, zijnde de waarde van 420 vat rogge, geleverd door Winand Habets van Houthem, dit op last van de proosdij.

Op 27/10 1754 kocht het klooster St. Gerlach de twee Printhaghen hoeven groot 106 bunder voor 1800 kronen van Claude Lamoral, prins de Ligne, graaf van Geleen en Amstenrade. De koopprijs kon niet geheel betaald worden en ter voldoening van het restant, schonk Catharina Pluymackers van Maastricht een bedrag van 2600 gulden aan de abt, generaal-overste Bruno Recourt in 1754.

Volgens een akte van 10 maart 1775 ontving het klooster uit handen van Jos van Herck, prelaat van de abdij in St. Truiden een kapitaal van 20.000,-- gulden. Bij de Maurissem in Maastricht nog eens f 12.000,-- en bij Frans Banens in Oensel op 14/4 1776 een bedrag van f 11.600,-- . Waartoe dit geld diende, blijft onduidelijk.

In 1783 werd het convent opgeheven en in 1786 was het zover dat de zusters Houthem moesten verlaten op last van de overheid. Een toevlucht vonden zij in Roermond, waar zij tot uitsterven gedoemd waren.

DE SCHEPENBANK

De schepenbank van Houthem, onderhorig aan de hoofdbank van Meerssen, was vertegenwoordigd door de volgende schepenen:

In 1391:

Johan van de Pas
Johan Rueba
Johan Cloeps
Hendrik van Strabach
Johan Gijsen van St.
Gerlach

Op 4 juli 1447 zijn dit:

Gerard Cupenbender
Simon Schellinx van
Broekhem
Frambach van
Caldenborch,
schout van Berg
Jhr. Johan van
Strabach, leenman
Arnout Weit leenman
Johan Offermans,
schepenen van Berg
Reinier van der
Kerckhof

Schepenzegel

Anno 1453 onder Winand van Cortenbach, voogd Frans van Caldenborch Arnold Weit Thijs Bossche, leenman Willem Cupenbender, schout en stadholder van St. Gerlach.

In 1453 bezit de schepenbank een eigen zegel met de afbeelding van de kerkpatroon St. Maarten te paard. Het onderschrift luidde: "Segel van Houthem St. Merten".

Houthem bezat in de 17e eeuw 440 bunder laat- en leengoed. De jaarlijkse lasten waren 598 vaten rogge, als erfpacht te voldoen aan de koning, het klooster van St. Gerlach, de proosdij van Meerssen en aan de kerk van Houthem en Hulsberg.

"De grens van Houthem was vastgelegd vanaf Haasdal met in de rug de Brummelkoel (nog aanwezig) en van het nonnenbos naar de Ravensbos tot het Amstenroode door de weide van de hof van St. Gerlach tot Raar, tot het "Culken" aan de Grauwsteeg en vandaar af boven de Duvelshegge naar de Houthemse beemden door de Geul naar het Lerartsbos naar het Bergerveld."

De Bijvanck Berg werd begrensd tot 60 cm vanaf de Geul. Dit volgens de "Caerte" van 1300. De schepenbank had de zorg over de grenzen, wegen en waterlopen. Een jaarlijkse "beleijdenis" (schouwing) stond daar borg voor. Bijzondere aandacht hadden de vloedgraven en grubben. De Geulhemmerbrug, die de scheiding vormde tussen Geulhem en Berg, was van hout en niet breder dan 4 voet. De vele overstromingen van de Geul waren er de oorzaak van dat vele van deze bruggen vernield werden. Aangesteld waren de "bruckmeijsters". Zij hadden de zorg hierover, waarvoor men de Geul-tiende moest betalen.

De Stassenbeek in Vroenhof was een drinkplaats voor het vee. In St. Gerlach was deze drinkplaats, te bereiken door de Croddelsteeg als zodanig vermeld. "Ruim 500 jaar stond deze ten dienste van de dorpeligen. Deze passage was bezit van het klooster en diende ten algemene nutte te worden aangewend, met de verplichting tot onderhoud ten eeuwige dagen".

My member dat Burch is verdringe groetman sijn
dat die Bruggen bay Epitelen over die Eul geboortich
souden sijn die allenstet ter reparatien heeft gey banyt
elcquertdyck Et Ewylf, van wech, contrarie effene
memorie ter verdring is, dan, nochtan, meden, ge-
proet sijn representant inu't miltind' sy bygert
dieftien te repareeren, niet souden yroot argtoechel
die gemaekten in Interes te binden dacht. Edele Eul
bay Et Geruud Ewylt garen, sijn geerliclyc daer inne
die burch te worden, inde ontfleue gelycelyc
in t'buickse telling, b'v'stelt sijn manen in gelyc
17 by prompte vercoet te worden, over al alst b'v'stelt
vande repareatie der boord, bruggen, ontfleue te gelyc
geboord alghelick, meden, al sijn te raed' sal worden
te begeren, proet tot dat inu't in bay alst raffen sijn
in d'elcqu' te verdoen die b'v'stelt.

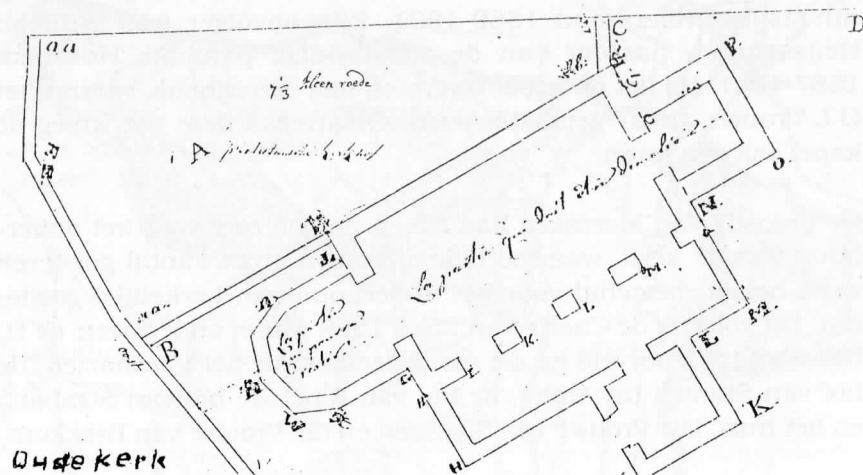
Opdracht tot vernieuwing van de Geulbrug, anno 1575, Lv.O. 6526

RECHTEN EN VERPANDING

"Schepenen van de banck Houthem, Johan van den Pas, Johan Ruebe, Gerard Hornsbergh, Johan Cloop, Hendrik van Stroebach en anderzijds de juffrouwen van St. Gerlach maken bekend: Johan Gijssen van St. Gerlach met 2 hoeven bekend schuldig te zijn aan Johan Potken elk jaar een mud rogge pacht, met als onderpand, zijn deel in het laatgoed van de hoof van Houthem als van Valkenburg en zijn deel in de laathoeve van de proost van St. Gerlach, gelijk een bunder land aan dat gouden roit, naast de erven Johan van Stroebach en item in de Wijnandsdael aan het convent en Hendrik van Stroebach schepen. Item een onderpand aan de leenhof van de proost, dat is een huis, hoof en weide van Johan Gijssen zoon van zijn oude moeder bezit.

Also dat Johan Gijssen zoon en Johan Potken voor ons rentmeester, schout en schepenen en laeten verzoekt aan Gerard van Houthem, knaap van wapenen, zijn zegel aan de brief te hangen en dat beide partijen voorst oorkonde de zegel aanhingen in het jaar van de geboorte des Heren op de 3e dag 1391. Arnold Potken heeft dan voor het Nicolaas altaar, dit half mud rogge opgedragen en overgedragen erfelijk met halm en mond en handen op St. Andriesdag. Nog als onderpand de hoof in het dorp van Johan Gijssen aan de juffrouwen van St. Gerlach en voorts Arnold voor zich en voor Gerard van Brakelen rector van St. Claas altaar, dat is 2 half bunder voor Simon Schillinx stadholder des rentmeesters van Valkenburg en de hoof van Willem Cupenbender, schout en leenheer van het klooster. Wij schepenen bidden onze lieven joncker Winent Cortenbach dat hij zijn zegel aan deze brief te hangen. Wij leenheren en laeten ons gegeven in de jaren 1452". (uit registers en oorkonden 1735 H. Casteel)

Door Wilhelm Heijsselmans, die ook als notaris fungeerde, werden tienden geheven voor het onderhoud van het O.L.Vrouwe- altaar in 1597. Het grondbezit gelegen in Houthem werd door hem belast met levering van rogge, reubzaad en wijn. Dit geschiedde eveneens in 1601 en was bestemd voor diverse altaren in zijn kerk.

*Continent en origineel
23 oktober 1716
Hijl. v. d. W. v. d. W.*

In 1587 werd onder leiding van pastoor Wilhelm Heijsselmans, Houthem een zelfstandige parochie. Zijn opvolger was Willem Vollers 1611-1625. Huisvesting was in die tijd niet zonder problemen, als de parochies beurtelings bezet waren met een predikant of pastoor, al naar gelang de Hollanders of de Spanjaarden meester waren van de plaats. Op 30/7 1625 werd Paulus Baggen benoemd. Van 1632 tot 1634 waren hier de Staatsen de baas. In 1634 kwamen de Spanjaarden terug. Jan Arnold Wijnants werd in 1632 tot pastoor benoemd en bestuurde zijn parochie vanuit zijn nabij gelegen ouderlijk huis. De Staatsen kwamen terug en de nieuwe pastoor Jan Moréus 1658-1661 bediende zijn parochie vanuit het klooster St. Gerlach, gelegen in de Spaans enclave.

De Fransen kwamen in 1672 en werden de katholieken weer in hun rechten hersteld tijdens pastoor Borremans. Zijn opvolger Peter van Oensel 1673-1716 bewoonde een huis ca. 200 meter ten oosten van de kerk. Mogelijk was dit de z.g. "oude pastorie", gelegen aan de landstraat naast een weiland grenzend aan de Bocksteeg. Dit huis werd in beslag genomen door de Staatsen en verkocht.

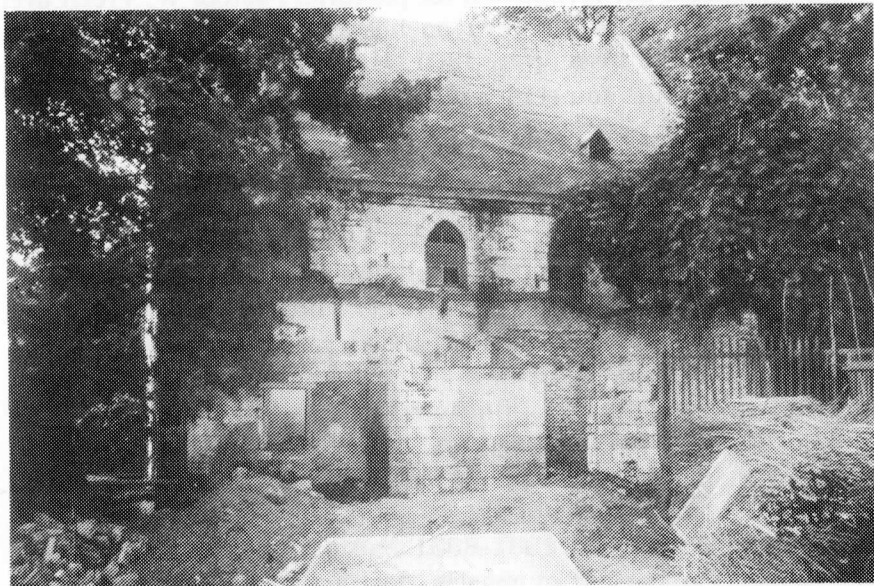
Dit moet gebeurd zijn vóór 1716 toen pastoor van Oensel de kerk bediende vanuit zijn woning, gelegen tegenover de Vroenhof, overgenomen van Jan Crombag en bewoond door Willem Senden. Na zijn dood verkregen zijn erfgenamen Senden dit huis. Tot nieuwe pastoor werd in 1716 Jan Arnold Philippens benoemd, die in dat jaar eigenaar was van het voornoemde huis, "de oude pastorie". Hij liet dit huis in 1735 nog verbouwen, en behield de naam "de oude pastorie".

Na zijn overlijden, drie dagen vóór St. Jan in 1752, werd zijn neef Wilhelmus Philippens pastoor van Ambij erfgenaam. Hij woonde in de proosdij van Meerssen, zijn goederen werden op 10/3 1761 verpacht aan dhr. van Meer voor 15 pattacons.

Willem Vreën werd in 1752 benoemd tot pastoor van Houthem. Een pastorie was niet aanwezig. Het was Lambert de Sauveur die in 1752 op zijn kosten het zogenaamde Berberhuisje, gelegen naast de kerk, liet verbouwen tot pastorie. Pastoor W. Vreën overleed op 15/3 1799 en werd op het kerkhof begraven. Thomas Hermans volgde hem op in 1801. Het voortbestaan van de oude kerk St. Martinus zou echter niet van lange duur zijn.

Oude parochiekerkje op het landgoed "De Vroenhof", 1928

PAROCHIE ST. MARTINUS NU ST. GERLACH.

Het begin van de 19e eeuw, waarin we ons verplaatsen, was wegens de politieke toestand zeer slecht. In de oude parochiekerk St. Martinus in Vroenhof, waar de verering van St. Gerlach noodgedwongen plaats had, wegens de leegstand van de kloosterkerk, werd Thomas Hermans nog in 1801 tot pastoor benoemd, als religieus van de orde Bogaarden in Maastricht met dispensatie van de Paus. De kerk was echter op een schandalige wijze onderkomen. Dak en toren moesten nodig hersteld worden. Het schilderwerk was zwaar beschadigd. Het nodige meubilair ontbrak, met één woord, de moeilijkheden waren onoverkomelijk. Toch werden in de kerk al kerkdiensten verricht vanaf 1804. Pastoor Hermans kreeg van Jan Schoenmaeckers een kamer toegewezen in de proosdij.

Pastoor Thomas Hermans verliet in het jaar 1804 de oude St. Martinuskerk om zijn functie te vervullen in de succursale kerk van St. Gerlach. Op 21 november 1803 werd door hem in deze kerk een nieuw tabernakel plechtig ingewijd in bijzijn van J.L. Aussems, pastoor van Meerssen, R.S. Widdershoven, pastoor van Valkenburg, pater H. Compeers, een vermaard redenaar, die om gezondheidsredenen nog als kapelaan werkzaam was en de kannik de Sauveur.

"Huize Gurtsenich", de vroegere woning van graaf van der Vreke

Vanuit de oude kerk werd overgebracht naar St. Gerlach: het grote schilderij van St. Martinus op het paard en de afbeeldingen van Franciscus, Maria Magdalena en de Goede Herder.

Twee kleine biechtstoelen.

Twee beelden van St. Jan en St. Joris.

Het O.L.Vrouwe beeld met zilveren kroon.

Vier relieken in zilver gelegen, H. Merten, H. Joris, Lucia, H. Kruis.

Het beeld van St. Gerlachus, in opdracht van pastoor W. Vreën vervaardigd in 1787 voor f 40,00

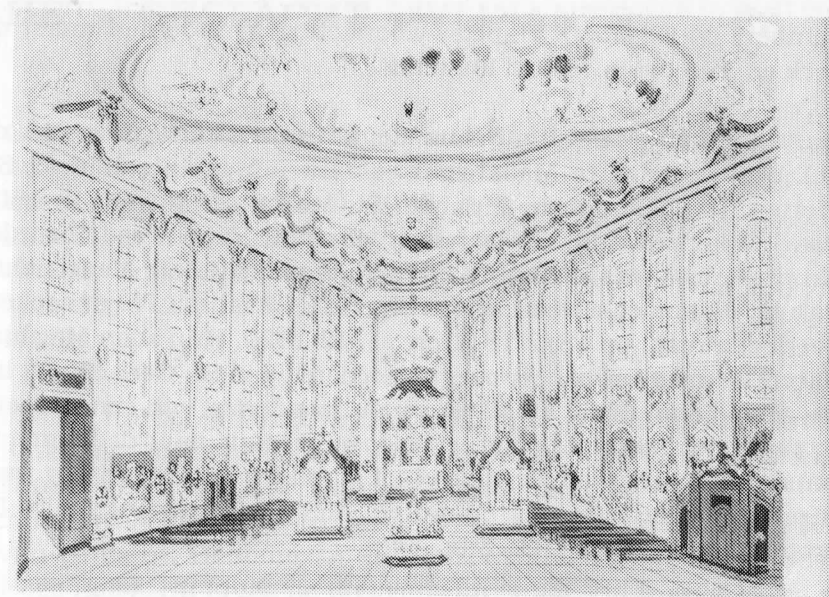
Een doopsteen uit de 17e eeuw.

In 1808 kon Jan Schoenmaeckers in zijn functie van kerkmeester bij de zusters in Roermond, het orgel, de preekstoel de balustrade en verdere ornamenten terugkopen voor f 1500,--. Het orgel kwam terug in 1809, bouwjaar 1784. De zusters schonken nog 2 relieken van St. Gerlach, ter verering voor de Houthemse bevolking. Banken en stoelen konden de gelovigen zelf plaatsen en bleven hun eigendom.

Op 29 mei 1808 gaf keizer Napoleon in zijn kamp te Bayonne (Fr.) toestemming aan de heer M.J. Schoenmaeckers en zijn echtgenote M.S. Sleijpen, de voormalige kloosterkerk St. Gerlach aan de gemeente Houthem te schenken, volgens een akte van 5 december 1807. De gemeente was bevoegd in naam en tot profijt voor de gemeente, de schenking te aanvaarden, volgens een akte, artikel 937 van de code Napoleon, gepasseerd voor de notaris. De schenking vond plaats op 30 augustus 1808 en werd aanvaard door de adjunct/burgemeester Daniël Geuskens in bijzijn van talrijke genodigden. In 1803 werd Christine Geuskens gedoopt. Het kerkhof werd in 1807 in gebruik genomen.

In 1809 werden twee altaren geplaatst. Het graf van St. Gerlach werd in 1821 omgeven met een tralie hekwerk. De tombe was nog niet terug. Vanuit de kapel onder het oksaal kwam een trap, waarvoor f 38,-- werd betaald.

Pastoor TH. Hermans, die een onderkomen had in de voormalige proosdij, werd in 1815 benoemd tot deken. Zijn opvolger was F.D. De Haan 1815/16 en daarna P.J. van Pelt 1817-1835. Hij nam intrek in een nieuw gebouw op 21/1 1817, gebouwd tegen de westkant van de kerk door M.J. Schoenmaeckers, tegen een jaarlijkse huur van 120 francs. Onder zijn bestuur verkocht hij op 22 november 1820 het kerkgebouw te Vroenhof, waarvan de toren reeds afgebroken was, aan Johanna Catharina de Sauveur, dochter van

Interieur kerk St. Gerlachus door v. Gulpen, 1870

Priesterkoor in de kerk van St. Gerlachus

Lambert en Elisabeth Habets, woonachtig in Vroenhof naast de kerk en in gebruik gesteld als remise.

Haar broeder Melchior Frans de Sauveur, kanunnik van de O.L.Vrouwe kerk te Maastricht schonk het grote schilderij St. Merten in 1771 aan de kerk van St. Martinus en werd in 1808 naar de kerk van St. Gerlach overgebracht. Haar tweede broeder Ernest Petrus was kanunnik in de St. Servaaskerk te Maastricht. Jan Schoenmaeckers en zijn echtgenote Elisabeth Pluymaekers overleden resp. op 18/2 1811 en 11/12 1820. Hun zoon Matthias Jacobus kreeg het beheer over de goederen van St. Gerlach. Hij liet de gehele ommuring afbreken met uitzondering van een gedeelte in de Onderstestraat, waar een nieuwe toegang naar de boerderij, ontstaan in de westelijke vleugel tot stand kwam. De toegang werd afgesloten met twee zware poorten, die later verdwenen zijn. De grote schuur werd in 1831 gebouwd.

Watermolen Geulhem

HET GESLACHT WIJNANTS

Goswin II gehuwd met Anna Alarts van Oost met 8 kinderen als volgt: Conrad, deken van Furne. Goswin III volgt. Gerards Lic. in de rechten. Nicolaas volgt tak II. Arnold, drossaard van Valkenburg in 1677, kanselier + 21/2 1716. Jacob, Guillaume en Maria.

Goswin III * 22/3 16126 te Oud Valkenburg, raadsheer bij de Hoge Raad van Brabant, huwde Isabella Anna Van Veen, geboren te Brussel. Zij hadden tien kinderen, ondermeer de volgende:

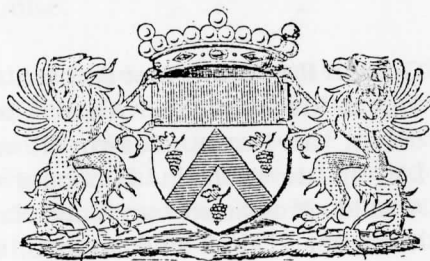
1. Goswin - Arnold IV gedoopt 20/10 1661, Lid van de Hoge Raad van Brabant, Geheimraad bij Keizer Karel VI. President van de Hoge Raad. Hij kreeg de titel van Burggraaf. Hij huwde Maria van de Broeck. Overleed in Wenen 1732.
2. Ernest overleed 1687, te Houthem begraven.
3. Susanne huwde 1691 Jean-Charles Snoij, heer van Oirsele.
4. Petronella * 29/10 1663 huwde te Houthem 16/8/1682 met Paul Graven, drossaard van Valkenburg, Kanselier van Brabant en van de Rekenkamer. Hij woonde te Maastricht aan het Vrijthof. Zijn kinderen verkregen de goederen in Houthem.
5. Arnold Hyacinth Wijnants was Heer van Tweebergen, Mechelen, enz. Op 30/6 1719 werd hij door de Staten-Generaal benoemd tot Hoog Proost van St. Servaas. Dit evenwel op voorwaarde dat hij de drie eerst opengevallen prebenden tot hun beschikking zou stellen, waarover hij rechten bezat. Hij bewoonde een huis aan het Vrijthof en kwam in 1723 naar Houthem wonen. Zijn kasteel te Mechelen op de Meinberg, met de Hultshoeve, werd in 1723 verkocht.

De laatste jaren van zijn leven verbleef hij in het ouderlijk huis te Houthem, waar hij een kapel ter beschikking had, bediend door zijn kapelaan M. Sochlet. Hij overleed 27/3 1732 en werd bijgezet in de kerk van Mechelen. Zijn kapelaan maakte nog een inventarisatie van zijn grondbezit in Houthem. Op 4/8 1733 bedroeg dit 26-19-7 bunder. Ook vermeldde hij het feit dat de woning twee maal was afgebrand, met verlies van vele oude documenten.

Bij zijn dood had Arnold Graven, aangesteld als ophelder, nog een keur te betalen.

In 1728 compareerden:

1. Goswin, Graaf en Burggraaf de Wijnants, Raad en Regent in de opperste Raad van Nederland, Nederland, aangesteld te Wenen bij zijn Majesteit Karel VI.
2. De Hoogwaardige Arnold Hyacinth de Wijnants, hoogproost van de Keizerlijke kerke van St. Servaas en vrijheer van Mechelen, Grinsby, Tweebergen en Gladbeek.
3. Vrouwe Susanne de Wijnants van wijlen Borggraaf d'Orseil.
4. Kanunnik Charles Graven, zoon van Paul Graven-Wijnants.
5. Kanunnik Jean-Ernest Graven, zoon van Paul Graven-Wijnants.
6. Lt. Daniel-Walter Graven, zoon van Paul Graven-Wijnants.

Zij waren erfgenamen van wijlen Vrouwe Isabella van Veen en Arnoldus Wijnants, hoogdrossaard van Valkenburg.

Het landgoed met de Houthemmer- en de Strabekerhof werden bezit van jkvr Isabella Graven, ongehuwd, dochter van Petronella Wijnants, gehuwd met Paul Graven, Hoog Drossaard van Valkenburg. In 1742 liet burggraaf Snoije in een akte bevestigen, dat de grafsteen van de Wijnants gelegen was onder het koor van de kerk te Vroenhof. Deze is na 1928 in de zijmuur herplaatst, eveneens de grafsteen van Van Caldenborch.

In 1583 wordt Goswin Wijnants vermeld als inwoner van Houthem, met een huis in de Valderstraat te Meerssen, voorheen bewoond door Creke Geutien. Goswin huwde Elisabeth N.N. en zijn "ereluide" in 1585. Hij was voogd van de onmondige kinderen van wijlen zijn broer Jacob op de Koeckhof te Meerssen. Zijn zus Maria huwde Mees Sleijpen van Meerssen. Kinderen van Goswin zijn: Goswin II huwde Anna Alarts in 1628. Catharina en Maria ongehuwd. Arnoldus, pastoor in 1632. Antonius (zie Wijnants en erfgenamen).

HUIZE GURTSENICH.

Isabella Graven bleef ongehuwd. Zij bewoonde met haar personeel dit landgoed in Vroenhof. In een akte wordt de indeling van haar huis als volgt beschreven: In een grote eetzaal hingen terzijde van de schouw twee geschilderde portretten van haar ouders. Voorts was er een kabinet, een poortkamer en een kamer behangen met kostbare tapijten, bestemd voor haar broers. Er was een maagdenkamer en een kamer voor de "juffrouw". Vervolgens een keuken met achterkamer. Bovendien waren er knechtenkamers, een koeiestal een bier- en een wijnkelder. Diverse stallen en een bakhuis. Op de zolders werden grote hoeveelheden graan opgeborgen. De hoofdingang leidde naar de zomerhuisjes en de tuinen met drie vijvers.

Rijk beërfd aan goederen in Maastricht en Brussel, bezat Isabella Graven ook nog twee grote hoeven: de Houthemmerhof en de hof van Strabeek. Zij overleed 8 september 1771 in haar woning. De rouwdienst werd in het kerkje St. Martinus gehouden, en zij werd bijgezet in de St. Nicolaaskerk te Maastricht. Op 14 en 18 september 1771 werd in de Maastichtse Gazette de verkoop van het huis met inboedel aangeboden.

Het huis met de plaats werd in 1772 gekocht door F.J. van der Vrecken (1746-1833), zoon van P.Mathias en Isabella Suyskens van Maastricht, gehuwd met M.E. Lennarts 1737-1806. Van hun kinderen tr. de dochter Isabella met Guilh. Roosen en haar broer Paulus (1777-1868) op 22-7-1807 M.A.L. Delwarde. Paulus van der Vrecken studeerde in Leuven en Rome, waar hij het licentiaat in beide rechten behaalde. Paus Paulus VII benoemde hem tot Romeins Graaf. Het landhuis liet hij in 1815 geheel verbouwen, gen. "Huize Gurtsenich" Een neef van zijn vrouw kreeg door vererving dit goed. Dit was Prof. Dr. E.M.B. Nève, zoon van A.J.J. Nève en M.B.J. Delwarde. Hij huwde 1863 met A.M.E. Collard van Susteren en overleed te Houthem op 26/3 1899. Hun zoon Dr. Paulus Nève, tr. 21/1 1899 A.S.F. Kerssen, waarvan de zoon Mr. E.B.M. Nève op 2/6 1930 huwde met A. Fouquet, waarvan twee kinderen:

1. Prof.mr. dr. Paul Lucien, hoogleraar Romeins recht in Nijmegen, * te Sittard 1/10 1933, tr. Marie Thérèse Bogman (1935-1991).
2. Suzanne A. Marthe, * te Maastricht 28/2 1938, tr. S.A.M. Meijers. Huize Gurtsenich werd door de nabestaanden verkocht.

P. van der Vrecken

Wapen op de grafsteen van Wijnants, in de muur geplaatst op het koor van de voormalige St. Martinuskerk in Vroenhof. Volgens een notariële akte van 27/3 1742 vermeld ter instantie van de eerw. heer Jan Arnold Philippens, moderne pastoor der Bank Houthem als gerequireerde wegens de heer Borchgraaf de Snoij, Raad van den Hogen Raad van Mechelen (Brabant) en dat bevonden is in de parochiekerk van Houthem voormeld en binnen des-selve bevonden een grafsteen van de familie Wijnants, liggend recht voor de communiebank, op welke geschreven stond als volgt: "Monumentum familie Wijnants en de ex mobilate Clari Pyssima Matrone Dom.elle Anna Alarts exoris Goswin Wijnants obyt 1660. Dom.elle Maria Wijnants obyt 13/1 1654 en Gerardus Wijnants obyt 1676"

Het huis met de plaats werd in 1772 gekocht door F.J. van der Vrecken (1746-1833), zoon van P.Mathias en Isabella Suyskens van Maastricht, gehuwd met M.E. Lennarts 1737-1806. Van hun kinderen tr. de dochter Isabella met Guilh. Roosen en haar broer Paulus (1777-1868) op 22-7-1807 M.A.L. Delwarde. Paulus van der Vrecken studeerde in Leuven en Rome, waar hij het licentiaat in beide rechten behaalde. Paus Paulus VII benoemde hem tot Romeins Graaf. Het landhuis liet hij in 1815 geheel verbouwen, gen. "Huize Gurtsenich" Een neef van zijn vrouw kreeg door vererving dit goed. Dit was Prof. Dr. E.M.B. Nève, zoon van A.J.J. Nève en M.B.J. Delwarde. Hij huwde 1863 met A.M.E. Collard van Susteren en overleed te Houthem op 26/3 1899. Hun zoon Dr. Paulus Nève, tr. 21/1 1899 A.S.F. Kerssen, waarvan de zoon Mr. E.B.M. Nève op 2/6 1930 huwde met A. Fouquet, waarvan twee kinderen:

1. Prof.mr. dr. Paul Lucien, hoogleraar Romeins recht in Nijmegen, * te Sittard 1/10 1933, tr. Marie Thérèse Bogman (1935-1991).
2. Suzanne A. Marthe, * te Maastricht 28/2 1938, tr. S.A.M. Meijers. Huize Gurtsenich werd door de nabestaanden verkocht.

P. van der Vrecken

Wapen op de grafsteen van Wijnants, in de muur geplaatst op het koor van de voormalige St. Martinuskerk in Vroenhof. Volgens een notariële akte van 27/3 1742 vermeld ter instantie van de eerw. heer Jan Arnold Philippens, moderne pastoor der Bank Houthem als gerequireerde wegens de heer Borchgraaf de Snoij, Raad van den Hogen Raad van Mechelen (Brabant) en dat bevonden is in de parochiekerk van Houthem voormeld en binnen des-selve bevonden een grafsteen van de familie Wijnants, liggend recht voor de communiebank, op welke geschreven stond als volgt: "Monumentum familie Wijnants en de ex mobilate Clari Pyssima Matrone Dom.elle Anna Alarts exoris Goswin Wijnants obyt 1660. Dom.elle Maria Wijnants obyt 13/1 1654 en Gerardus Wijnants obyt 1676"

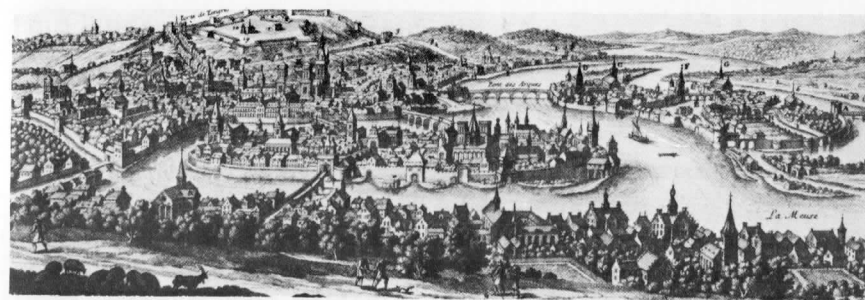
PATRICIERS VAN MAASTRICHT

Na de vestiging in Maastricht omtrent 1447 van Philippus de Convelt (B) verkregen hij en zijn nakomelingen eigendom in de stad en veel landbezit. Geboren vóór 1520 was hij gouverneur van het cremersgilde. In de V generatie komt Jan Philippens met Jan van Daelhem voor als waarnemend burgemeester van Maastricht, in afwezigheid van de burgemeester Michiel van Vleeck te Maastricht in 1578. Jan had een groot aandeel in de verdediging van de stad tegen de Spanjaarden in 1579. Als aanhanger van de reformatie werd hij verbannen en vestigde zich in Mons (Bergen in Henegouwen). Hij huwde Anna van Herckenrade, weduwe van wijlen Aart Hellinx. Van zijn zes kinderen huwde Peter Philippens, vóór 12/8 1601, in 1590 met Maria van Thilborch, dochter van Bart en Mechtilde Sprewart op de Torentjes te Maastricht en in 1531 in bezit van de Sprewarthof te Kelmont.

Peter bezit de Heerderhoeve "Rode Schild". Zijn weduwe Maria van Thilborch beheerde de goederen gelegen in Heer, Bemelen, Gronsveld, Heugem en Limmel. Zes kinderen werden hen geboren:

- * 1590 Anna + 1641, tr. 1621 Jan Baptist de Hildernisse.
- * 1592 Mechtilde tr. 17/1 1618 Aart Capppouns, Luiks schepen.
- * 1593 Johan, brouwer en koopman, tr. Isabella van Buel.
- * 1596 Bartholomeus, priester in Luik.
- * 1597 Agnes, religieuze op Mariëenberg.
- * 1599 Maria, tr. 2/2 1626 Conrad Graven, burgemeester van Maastricht (zie Graven in Houthem).

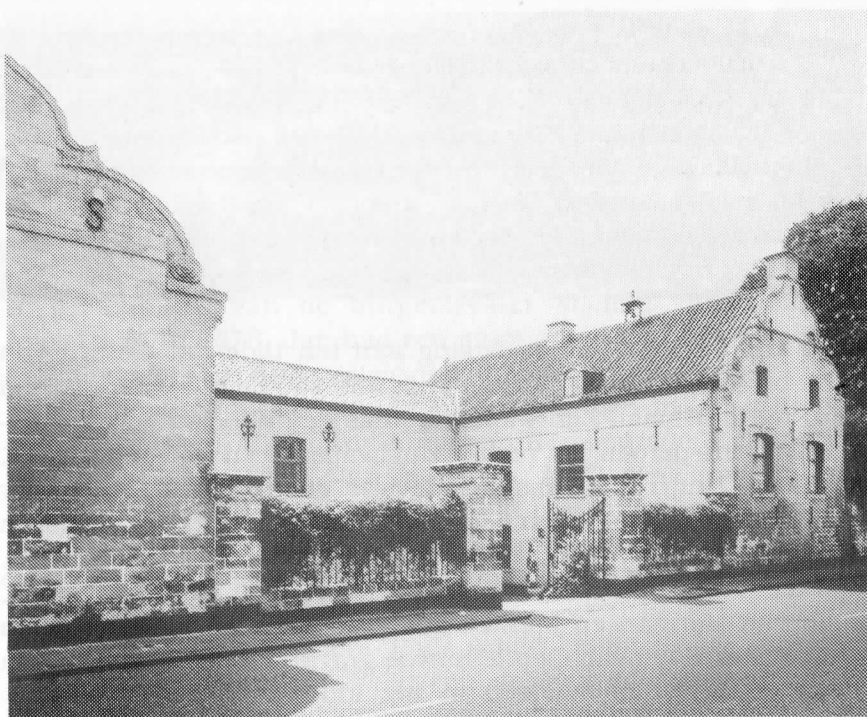
De weduwe Maria Philippens-Thilborch verkocht haar huis, gelegen aan de "Passarts poirte" tegenover de Jesuitenkerk (nu de schouwburg) op 22/4 1645 aan Seigneur de Hildernisse voor f 10.000,--. Jan Philippens, broer van vermelde Peter, werd eveneens verbannen en tr. Nelen Niël, wiens dochter Anna tr. met Cornelis Hellincx op 6/8 1587, zoon van Servaas Hellincx, heer van Sibbe, op 16/9 1577 in het smedengilde opgenomen (smisse de Beer op Tweebergen) te Maastricht. Hij vertrok naar Luik en is met Michiel Selys compagnon in de exploitatie van gieterijen te Trooz. Beiden werden in de adelstand verheven. In 1646 komen beide families voor in een deling te Mons volgens Nts. P. Schaap.

Luik anno 1600 geeft de ligging aan ten tijde dat Gerard van Groesbeek, prins-bisschop van Luik was 1564 - 1584 en benoemd werd tot kardinaal. Zijn wapen is links de dubbele rijksadelaar - midden een peroen en rechts zijn wapen: een golvende rivier. Arnold II Huijn van Amstenrade was gehuwd met zijn zuster Anna van Groesbeek. Hun beider wapens zijn nog zichtbaar boven de ingangspoort van hun voormalig kasteel in St. Jansgeleen. Zijn nicht Mechtilde Huijn tr. Wolter Hoen, Heer van Hoensbroek, Zoon van Herman en Maria Dave, waarvan 15 kinderen. Zijn neef Wolter Hoen van Geulle huwde gravin Ursula Schetz, die in 1612 te Houthem overleed in het klooster van St. Gerlach. Opmerkelijk is dat het wapen van Groesbeek met adelaar afgebeeld staat op een onlangs gevonden haardsteen op het landgoed de Heek, voormalig bezit van het ridderschap Struver van Hulsberg gen. Schaloen, op 23 april 1385 aan het klooster van St. Gerlach geschonken door de priorin Gertrude van Hulsberg.

Haardsteen met wapen Landgoed De Heek

DE OUDE PASTORIJE ALS LANDGOED.

Op 18/1 1776 werd dit gebouw met toebehoren verpacht aan Mr. P. van den Heuvel voor f 100,-- jaarlijks en in 1780 aan deze verkocht door de erven Philippens. Mevr. Slijpe dochter van Isaac Collard, griffier van Valkenburg kocht de goederen in 1791.

Nieuwe bewoners zijn: Isaac Geijer 1806. J.C. Panhuijs vertrekt in 1808. Majoor Karel Pelerin. Deze verkocht zijn bezitting in 1843 aan Jan Mathias Schoenmaecker, notaris, wonende in Huize Strabeek. Deze bewoonde het landgoed tot 1851 en gaat wederom terug naar Strabeek.

De nieuwe eigenaar werd Hendrik baron van Oldeneel, afkomstig uit Haarlem, gehuwd met Theodora barones de Billehé de Valensart op 27/4/ 1847 te Maastricht. Hij liet het landgoed "Mon Refuge" verbouwen en verfraaien.

Hun kinderen waren:

1850 Maria ongehuwd, geb. te Meerssen en overleden te Houthem begiftigd met het gouden Erekrus "Pro Ecclesia" (wegens opleiding kinderen van Eerste H. Communie).

1852 Hendrik tr. 1899 E.M. Scott in New York, wiens zoon Henri in 1940 huwde met Otilie Keppler. Geen kinderen.

1854 Anna Ferdinande, hofdame bij prinses Clementine van België. Zij trad in 1888 in het klooster van Laeffelt (B)

1856 Zoë, eveneens hofdame, in 1899 aan het Belgische hof te Brussel, overleden 15/1 1940 te Valkenburg.

1858 Albert, Generaal-majoor, huwde M.H. Cuyper. Door veel tegenslag getroffen verlieten zij in 1886 het landgoed.

Hun nog aanwezige grafsteen vermeld: Baron van Oldeneel 1823 - 1883; Barones 1822 - 1908. Maria 1850 - 1928; Zoë 1857 - 1940.

Jhr.mr. Alphons van Kesteren, zoon van Egbert en M.T.C. Joppe van Beegden, tr. 30/10 1873 E.M. Henriëtte Schoenmaeckers, 1849 - 1924. Hun kinderen waren:

A. August van Kesteren * 1/3 1875.

B. Emile * 20/7 1876 te Rimborg, tr. 20/10 1905

Gabriëlle de Heusch de la Zangrie * 12/4 1880.

C. Paul * 10/1 1878.

D. Maria * 8/2 1880 op kasteel Meersnerhoven, tr. 20/11 1905 Eugène Poswick 1871 op Mon Refuge, die volgt A.

E. Louise * 18/12 1882 op Meersnerhoven.

F. Adelin * 7/5 1887 op Mon Refuge, tr. Maria Anna Storms de Montfort.

A. Eugène Poswick verkreeg zes kinderen: Mercedes, Sophie, Marie-Louise, Margot, Martha, Ivan.

Vermelde Eugène en zijn broer Felix Poswick, deze laatste door de Duitsers op 18/8 1914 gefusileerd, waren zonen van Oswald Ive Poswick en Ch. de Clerescade de Waroux. Kleinzonen van Henri(gen. Eugène) * 21/1 1808 te Maastricht, Generaal-majoor en commandant van Hainaut, + te Luik 1874, achterkleinzoon van Ive L. Ch. Poswick * 9/2 1773 op kasteel Goë, overleden op kasteel Reijckholt 9/9 1855.

Het landgoed Mon Refuge werd op 10/5 1955 verkocht aan jhr. van Meeuwen op huize "de Vleek" te Ulestraten. Hij liet het huis verbouwen en verkocht dit landgoed in 1966 aan de Engelse regering ten behoeve van de bevelhebber van de Afcent.

DE HEREN VAN STRABACH

De Strabeker bevolking was in de middeleeuwen nog maar weinig in aantal. Zij werden met Broekhem en de Houthemerberg door de proosdij van Meerssen afzonderlijk belast met de tienden ten opzichte van het kerkdorp Houthem.

De historie vermeld in 1331 het bestaan van een grote hoeve, verheven door de ridder Arnoldus van Berghe en door het klooster van St. Gerlach belast met 5 malder rogge voor een jaargetijde.

In later tijden is dit een riddermatig huis met hoeve en evenals in Vroenhof geen kasteel zijnde.

Van belang zijn de zogenaamde Coninxwinkellenen, groot 12 bunder bos en beemd en 16 bunder land en bos, cijnsplchtig aan de proosdij van Meerssen.

In 1371 werden deze lenen verheven door jhr. Johan van Hulsberg, schout en voogd van Valkenburg.

Reinier van de Coninxwinkel is de man die in 1381 deze lenen verheft, in 1415 schepen van Heer en aldus deze goederen gelegen in Broekhem tegen de Houthemmerberg, zijn naam verkregen.

In 1445 is de verheffer Wijnants, leenman van Houthem en zijn consorten, overgenomen door Reinier Penris van Strabach. In 1530 zijn dit Dirk en Hendrik van Strabach.

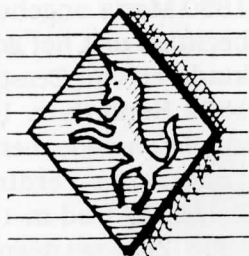
"Dirk van Strabach ontving dit leen, daar zijn vader Johan Penre (Penris) uitgestorven was".

Petronella Penris is evenwel in 1616 nog doopgetuige in Houthem, alsmede Hendrik Penris in 1617.

De oorsprong van de heren van Strabach blijft onduidelijk. Mogelijk dat met Penris de heren van Strabach zich noemden naar het oord, waar zij hun stamhuis hadden.

Hendrik van Strabach is schepen van Houthem in 1391 en Johan van Strabach is op 27/8 1449 leenman en schepen van Houthem.

1471 Jhr. Willem van Strabach, stadshelder van St. Gerlach. 1471 Michiel van Strabach, kanunnik van het klooster St. Croix te Luik en rector van de kapel Berchem 1471-1555 Margareta zijn zuster huwde Lambert Reepen (1542). Hij verkreeg de hof van Strabach in bezit van Michiel van Strabach.

Zijn zoon, Lambert van Reepen huwde Margareta dochter van Gerard Cortenbach. Beiden overleden in 1619 en werden in de hoofdkerk St. Ludgerius in Neerrepen bijgezet, waar een fraaie grafsteen van hen aanwezig is.

Het geslacht Reepen is afkomstig van het kasteel Neerrepen bij Tongeren.

Jhr. Willem, een broer van Lambert Reepen, verkreeg op 20/6 1557 de hof van Strabach, waarna verkocht aan Jan van Oirsbeek, verheffer van het Oirsbekerleen van Houthem.

Hendrik van Strabach, weldoener van St. Gerlach, huwde Cornelia Wic en ontvangt in 1539 de Coninxwinkellenen.

Zijn zoon Dirk ontvangt deze in 1560. Hij is in 1513 burgemeester van Trembleur bij Visé en gehuwd met Catharina van Cartils. Hun zoon jhr. Walraaf is in 1548 burggraaf en voogd van Valkenburg. Daniel Spies van Sweijnheim was zijn zwager in 1554.

Catharina van Strabach huwde Gilis van Belven. Deze bezit de hof in 1580.

Jhr. Lambert van Bree is bezitter van deze hof in 1569, in dat jaar belast aan de proosdij van Meerssen. Eveneens is in Strabeek woonachtig Catharina van Bree, als doopgetuige. (die volgt) Zij is afkomstig van de vestingstad Bree (B) 1627. In de hoofdkerk op het koor bevindt zich in de muur een grafsteen van de familie Meeuwen met acht geslachtswapens; o.m. van Belven - Strabach - van Palant - Strijthagen. Het wapen van Strabach is een springend hert, welk wapen ook op een grafsteen in de kapel Nieuwenhof voorkomt met het opschrift: "die edele joffer sijster Margareta van Strabach, moeder van dit convent 2/4 1603."

Grafsteen der familie van Meeuwen

Dirk (Diederik) zoon van Walraaf van Strabach, huwde Anna, dochter van Johan van Strijthagen, heer van Oud Valkenburg 1535-1560, heer van Eijs, Clermont, Schin op Geul, Stadhouder en voogd van Valkenburg. In eerste huwelijk met Sophie van Cortenbach, in tweede huwelijk met Maria van Ghoor zijn nicht, dochter van Jan van Ghoor.

Dirk van Strabach was een voornaam personage. Hij ondernam een reis naar Brussel in 1575, om het vertrek van de legeraanvoerder Schenk, die met zijn ruiters het land van Valkenburg onveilig maakte, te doen bewerkstelligen. In Antwerpen nam Dirk nog 80 rixdaalders in ontvangst. Van zijn kinderen is alleen een zoon Johan bekend. Deze Johan van Strabach huwde met N.N. (vermoedelijk een van Bree), waarmee hij vier dochters heeft. In 1600 wenst hij voor zichzelf en zijn consorten, een deel van de heerlijkheid Eijs te ontvangen, samen met Hendrik van Bree leenman en Winand Mechelmans, gedaan in het panhuis te Mechelen, leenhof Wittem. Hij ontving ook het Coninxwinkelleen. Op 31/10 1567 kocht hij de heihof in Klein Genhout, in 16/11 1567 verheven door Jan Colson, drost van Beusdal. Johan van Strabach heeft vier dochters:

Maria tr. 1619 jhr. Willem van Spee. Zij wonen in 1651 in Havert. Zij hertr. 8/1 1661 jhr. Jacobus van Brempt, kolonel in het leger en Lt. stadhouder. Catharina van Spee, zus van Willem was in 1612 nog doopgetuige in Houthem.

Johanna tr. Peter van Lavalette.

Hij ontmantelde het kasteel van Valkenburg. Zij kreeg van haar tante Wilhelmina van Nesselrode in 1622, een huis "de oude poorte" in de Pontstrasse te Aken.

Susanne tr. 1644 Lambert Hansen.

Catharina tr. 1644 Lt. Josua de Vos.

Johan van Strabach overleden omstreeks 1642 liet zijn nalatenschap na aan zijn dochters. Zij erfden 74 bunder land, bos en weide. Maria erfde de "huizinge" van Strabach.

Maria, Vrouwe Spee, erfde op 6/1 1635 de goederen van haar tante Catharina van Bree, weduwe van wijlen jhr. Willem van den Hove tot Oberhausen (Simpelveld).

Maria van Strabach, in huwelijk met Jacob van Brempt, voelde haar einde naderen en maakte een testament. Een jaar later stierf zij. Haar uitvaart vond plaats in Houthem, waar zij in de kloosterkerk werd bijgezet. Bij de opening van het testament 6/4 1642 waren aanwezig als getuige Frans Caldenborg en Goswin Wijnants. Verder Willem van Till drost van Valkenburg, Willem Hanssen en de voogd Lambert Rietzaedt, oud burgemeester van Maastricht.

In 1641 bezat Josua de Vos de hof van Strabach. Hij werd door de justitie gedagvaard bij de Raad van Brabant, terzake dat hij als nog 16 vat rogge aan de kerk van Houthem voor wijlen zijn schoonvader Jan van Strabach moest betalen.

Deze Lt. de Vos betwistte ook het testament van Maria van Strabach gemaakt in haar laatste levensjaar. In een protocol opgemaakt bij het gerecht staan als getuige vermeld Tijs Hanners en Willem Knubben, beiden van Broekhem. Zij verklaarden, dat hij, "de Vos", zijn schoonzuster Maria zou doen verbannen en gevangen zetten, indien zij het testament niet zou wijzigen.

Jhr. Jacobus van Brempt, tweede echtgenoot van Maria, werd erfgenaam. Zijn familie is afkomstig van het kasteel Etsenrade, genaamd de "Tombe" (in 1880 opgeruimd). Hij overleed in 1664. Hij was zoon van Jan van Brempt en Catharina van Gulpen uit Bernau, kleinzoon van Jacob Brempt, in 1456 stadhouder der leenen van Valkenburg.

De goederen van Doenrade verbleven aan dit geslacht tot 1679. Zijn broer Thomas Brempt werd zijn erfgenaam. Wegens het afsterven van twee landeigenaren had deze 60 pattacons en vier keuren te betalen.

Voor de goederen van Strabach hadden vele personen belangstelling, zowel voor de hof als het herengoed en het bijbehorende Coninxwinkelleen. In 1642 waren hiermede belast jhr. Ovink en de Vos. Eerst in 1675 kwam jhr. Lambert Ovink in bezit van de hof van Strabach.

In 1679 zijn deelgerechtigd, elk voor een derde part van de helft van de goederen:

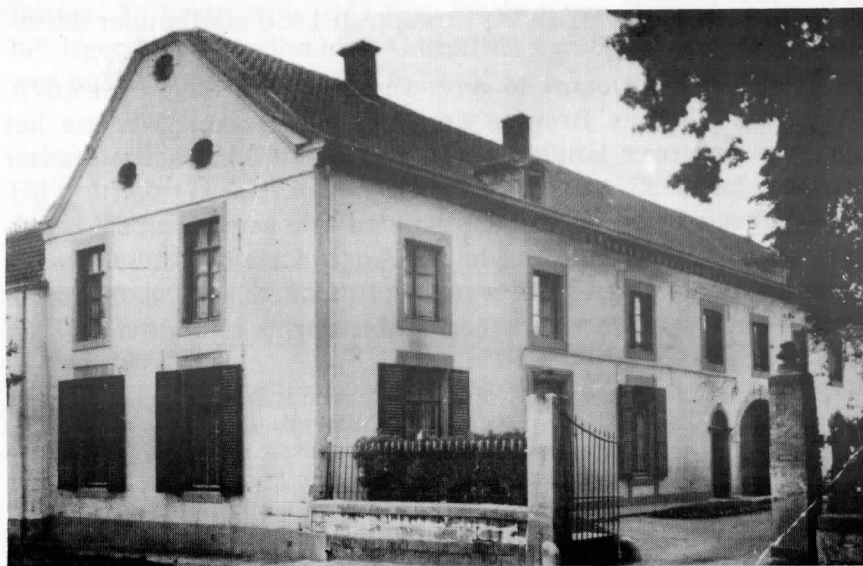
Kapitein Josua de Vos en zijn vrouw Maria van Meerssen uit Maastricht.

Helena de Vos en haar echtgenoot ritmeester de Monbrisson en Anna Marie de Vos en echtgenoot jhr. Ovink. Niet hierbij betrokken zijn Isabelle Ovink, gehuwd met jhr. Adolf van Ingenhoven.

Op 12/3 1682 was Josua de Vos schuldig aan zijn zwager Jan Ovink de somma van f. 2384,-, wegens een proces op 20/4 1672 in Friesland. Eveneens het schatgeld voor de collecteur Aart Weijers ten laste van deze hof. Lambert Frissen, schutbode, legde toen beslag op de vruchten van het veld, toebehorend aan Herman Ovink. Ter instantie van de halfwin Jan Eenmaal werden op de hof op 21/7 1688 al zijn meubelen en vee in beslag genomen op gezag van mevr. Wijnants en de Monbrisson.

In 1692 zijn de "ereluiden" Drost Volkert van Outshoorn en Catharina Ovink vermeld met de hof. Mevr. weduwe de Raad Wijnants van Vroenhof kocht de hof ofwel was deelgenoot van een gedeelte. Drossaard Wijnants bezit dan een derde deel van het "huis oft hof". In 1694 verkopen de "ereluiden" Outshooren Drossaard Volkert hun huis aan advokaat Theo Frissen in Valkenburg voor f. 5 000,--.

De Coninxwinkellenen van wijlen Herman Ovink zijn in 1699 verdeeld. Zijn erfgenamen zijn Isabel, Anna Marie en Jan Ovink. In 1710 kocht de generaal-majoor J. Chalmot du Portal, gehuwd met Joanna Odilia Volkertshove, elf morgen bos van Clara de Monbrisson met verlof van haar moeder, de Vos.

Huize Strabeek

DE HOF VAN STRABEEK.

Op 19/7 1709 liet drossaard Arnold Wijnants weten, dat de hof van Strabeek toegehoorde aan mevr. Graven (Graven-Wijnants). Hij beschrijft ook het aldaar gelegen gasthuis van Valkenburg op 17/7 1663. "In dezen bos gelegen zeker huisje, bewoond door een heremijt en die dit verlaten hebben, dien tengevolge alles beschadigd en gestolen was. Zo is het goed gevonden, hetzelfde huisje te dien einde zal worden afgebroken" Dit gasthuis was aan jhr. Jan van Strabach belast met 2 vat rogge aan het convent St, Gerlach.

In 1735 werd de hof van Strabach met nog verscheidene huizen in Maastricht, tot onderpand gesteld door Graven, voor een ontvangen bedrag van f 3.000,-- van jkvr. Quade, vriendin van Isabella Graven in Vroenhof. Na haar dood in 1772 kwam de pachthof aan A.C. Graven te Roermond, in tochte aan zijn kinderen o.m. Jos Graven te Rekem en zijn zus Isabella gehuwd met J.J. Quishoudt, burgemeester van Roermond 1800 en 1807 en schout aldaar in 1825.

HUIZE STRABEEK EN DE HOF.

In 1787 werden deze goederen verkocht aan Isaac Collard, betaalmeester van Maastricht, voor f 37.500,-- en in 1798 verkocht aan Balthazar Janssen, gehuwd met Maria Winthagen te Heerlen, voor f 40.000,--. Zij hebben drie dochters: A. Maria Margareta + 29/11 1849 tr. Willem á Campo van de Kunraderhof. Deze stierf vrij jong en de weduwe hertrouwde op 27/4 1812 met J.J. Thonnart te Luik 1764. Uit haar eerste huwelijk heeft zij twee dochters:

1. Maria Gertrude * 1804, tr. 1832 Jan Arnold Geuskens van Houthem, zoon van Jan Willem en Margareta van de Schuren. In zijn tweede huwelijk met M.T. Wachelder heeft hij in beide huwelijken 18 kinderen, waarvan de laatste acht in Houthem geboren.
2. Maria Louise * 1809, tr. kapitein Albert Rochell. Zij overleed in 1873 te Strabeek en schonk f 1.000,-- aan de armen.
3. Felicité Thonnart * 1812 (halfzuster) tr. 1838 Jan Matheus Schoenmaeckers, notaris, in Strabeek inwonend.

B. Maria Elisabeth Janssen te. 1788 Jan Leon Roosenboom van Genbek.

C. Anna Maria * 1762, tr. Christiaan Hennus, pachter van de hof.

J. Thonnart raadslid van Houthem overleed in 1856, oud 92 jaar. Zijn schoonzoon J.M. Schoenmaeckers kocht in 1843 het landgoed Mon Refuge van majoor Karel Pelegrin, waar hij zijn intrek nam. In 1851 verkocht hij dit aan Hendrik baron van Oldeneel en keerde terug naar Strabeek, waar hij op 6/5 1856 overleed. Frans Corneli werd voogd over zijn tien kinderen. Zijn nagelaten goederen waren drie huizen te Strabeek, Ulestraten en Geleen, benevens 135 percelen land.

Zijn zoon Emile * 1839, tr. Anna Gertrude Pelzer en bewoonde huize de Heek, waar hij op 28/3 1896 overleed en volgens zijn grafsteen in Houthem werd begraven. Zijn zoon Frans, priester, droeg op 10/4 1908 zijn eerste H. Mis op in de St. Gerlachuskerk.

* 1843 Paula tr. G. Straatman. Henriëtte *1849, tr. 30/10 1873 jhr. Alphons van Kesteren, wiens zoon Emile * 1876 op 20/10 1905 huwde met Gabriëlle de Heusch de la Zangrie, * 12/4 1880 te Houthem. Deze woonde enige jaren in het huis, waar de bisschop J.B. Brinkmann vier jaar, tot 1884 in ballingschap leefde. De familie de Heusch vertrok naar Broekhem, waar zij de villa Flora bouwden.

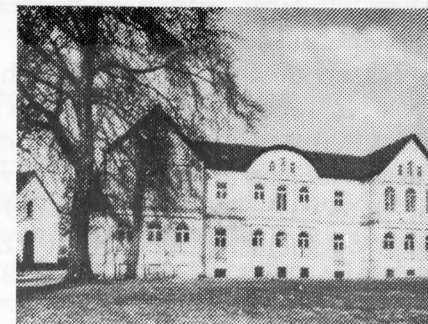
Achter het sedert enkele jaren leegstaande landgoed "De Kluis" ongeveer op de plaats waar twee eeuwen geleden een echte kluizenaarswoning stond waarin Antoon Akkermans zijn broer als kluizenaar wilde opvolgen, staat de "Calvariëberg" een meditatie-oord voor eenzame wandelaars, een bidplaats voor gelovige mensen, een rustplaats tijdens de Houthemse processie.

Nieuwe bewoners op huize Strabeek zijn: Jan Leon Roosenbom, tr. 1788 Maria Elisa Janssens, + 1805 op Genbek. Jan Willem Roosenboom, tr. Maria Cath. Boesten. Van hun drie dochters huwden: Maria Elise José, tr. in 1881 met Fr.L. Welters, burgemeester van Echt. Johanna M.H. tr. 1875 Frans Lienarts, notaris te Merkelbeek. Melanie is religieuze in Laeffelt (B).

Vervolgens in 1910 Rondags, 1921 H. Aarts. 1950 Lambert Kleijnen, wiens zoon in 1970 en in 1979 huize Strabeek liet verbouwen tot het huidige hotel-restaurant.

KASTEEL STRABEEK

Een groot stuk grond, nog onbebouwd, gelegen ten noorden van de grote landweg, vanaf huize Strabach naar de kasteel Strabeek Cremerstraat, was gedeeltelijk bezit van de erven Schoenmaeckers en Roosenboom.

Dezen verkochten rond 1845 een groot perceel aan A.P.P.C.R. de Ceva, generaal-majoor in Nederlandse dienst, die er een groot landhuis bouwde, het zg. kasteel Strabeek met schuur, erf en tuin. Op 8/1 1848 was het nieuwe kasteel klaar. Op 26/2 1824 huwde kapitein De Ceva, adjudant van generaal-majoor baron Ghigny, in garnizoen te Luik, geboren op 25/5 1791 te Sèvres (Fr), te Maastricht met Emilie A.J. Poswick, geboren op 24/4 1804 te Luik en overleden te Houthem op 4/6 1879. Zij was een dochter van Ive Aimé L.Ch. Poswick, licentiaat in de rechten, geboren op 9/2 1773 op kasteel Goé (B) en overleden op kasteel Rijckholt op 9/9 1855.

Er werden 5 kinderen geboren; een dochter Emilie L.Ch. T. De Ceva, geboren in 1825 en wonend te Houthem, huwde op 8/1 1855 met jhr. mr. Paulus Theresia Van der Maesen de Sombreff, geboren op 25/10 1827, lid van de Staten-Generaal en minister van Buitenlandse Zaken 1862/64 zoon van jhr. Leonard Jan Pieter Lodewijk, lid van de Ridderschap en Henriëtte Agnes Salomon. Zij vestigen zich in Houthem op 10/1 1864, waar zes kinderen werden geboren. Op 9/11 1880 vertrokken zij naar Maastricht. Generaal-majoor De Ceva overleed op 18/5 1876, oud 84 jaar. Daar hij protestant was, werd hij in Heerlen begraven. Nochtans had de familie twee stoelen in de kerk van St. Gerlach. Hij was ridder in de Militaire Willemsorde, de Orde van de Nederlandse Leeuw, de Orde van St. Jan van Jeruzalem, de Orde der Gulphen van Hannover en commandant van de Eikenkroon van Luxemburg.

Twee kinderen erfden de goederen, nl. Arthur A.J.R. De Ceva, inspecteur der belastingen in Eindhoven en P. Th. Van der Maessen de Sombreff, in naam van zijn echtgenote Emilie De Ceva. In 1880 lagen de gebouwen leeg. In 1885 werden deze in bezit genomen door de paters Oblaten. Deze bouwden in 1887 twee dwarsvleugels aan weerszijden van het huis. Na het vertrek van de paters Oblaten werd in 1948 dit gebouw in gebruik genomen door de stichting Geerlingshof. Zij beheert er de volkshogeschool en het Europahuis.

Jhr. Mr. P.T. van der Maesen de Sombreff
Geboren te Maastricht 25/10 1827,
aldaar overleden 14/11 1902.

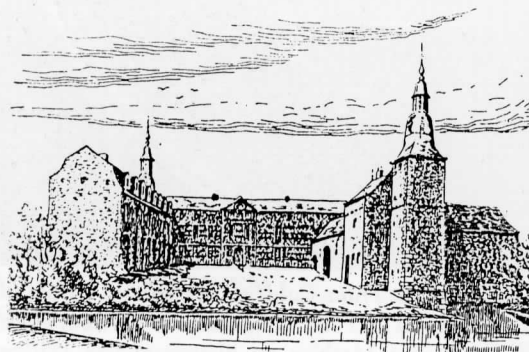

Portret van A.P.P.C.R. de Ceva,
generaal-majoor in Ned. dienst

VAN CALDENBORCH

Het is duidelijk dat het oord Berg de bakermat was van dit geslacht vanaf 1360 en Frambach schout was in 1452. In de vierde generatie ontstonden twee takken, Willem Caldenborch, tr. Agnes Horsmans, die in Houthem voortzetting heeft en zijn broer Frans schout, gehuwd met Anna Coex van Valkenburg die de adellijke tak in het hertogdom Limburg vertegenwoordigt. Hendrik Caldenborch, heer van Susterzeel, griffier van Limburg, overleden 28/8 1605, tr. Jeanne Cloet, dochter van Guillaume, burgemeester der stad Limbourg en Cath. Haeck van Polleur, kanselier van Brabant. Kinderen zijn:

- A. Frans * 8/12 1574.
- B. Guillaume * 5/7 1576, tr. Margareta de Barbieus, die in 2e huwelijk tr. met haar zus Anna Maria, die volgt.
- C. Reneer * 19/4 1578 kanunnik in Rolduc, + 7/4 1648.
- D. Margareta * 25/8 1580, tr. Gerard Haeck.
- E. Hendrik * 25/10 1582 volgt VII.
- F. Jeanne * 13/7 1586, tr. Gaspar Hannot op kasteel Crèvecoeur, burgemeester van Luik 1658. Dochter Marie tr. Th. Reul op kasteel Nereth.
- G. Catharina * 7/8 1591, tr. Charles de Spragnis.
- H. Anna * 1/4 1594, + 1632.
- I. Jacob * 29/12 1597.

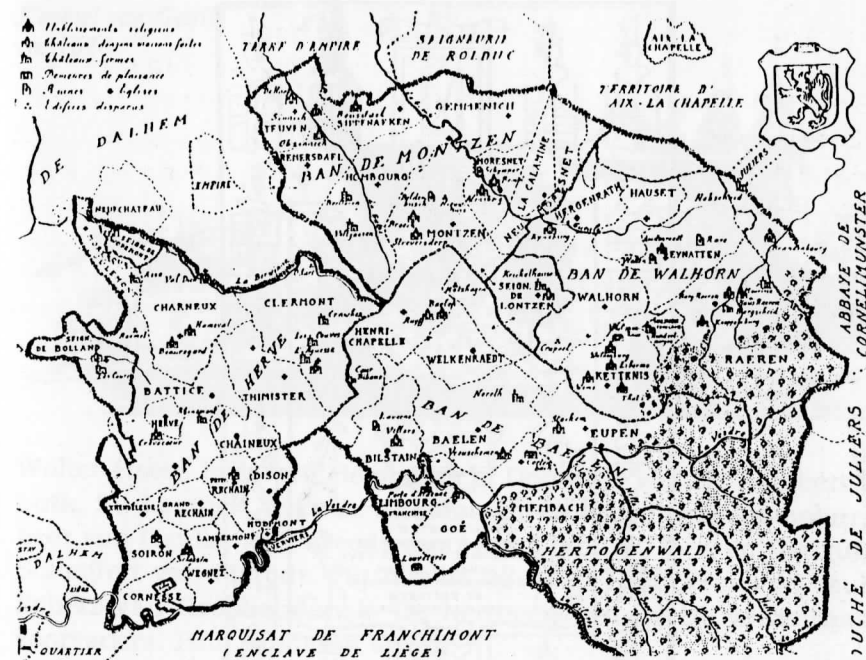

Kasteel Crèvecoeur te Battice, oorspronkelijk bezit van Caldenborch en de Hannot, graaf Aspremont-Lijnden (1). Hoen van Cartils, baron de Lamberts-Cortenbach. Op kasteel Cortenbach Voerendaal is beider wapen 1 en 2 aangebracht boven de poort. Leon, zoon van Herman Lamberts huwde met de Surlet en in 2e huwelijk met gravin d'Aspremont-Lijnden.

VII Hendrik Caldenborch tr. 1603 Anna Maria de Hildernisse te Maastricht. Zij is verwant met de patriciërs, de Spewart, van Buel, van Thilborg, Dries, Philippens, Cappouns, Nijpels, Graven. Kinderen geboren: 1609 Bertin, 1611 Baptist, 1614 Jeanne, 1616 Marie Alex. Jeanne tr. 1628 Jan Hannot, gouverneur van Herve. Jan Baptist 1611-1653 had nog goederen op Berg naast Caldenborch en zijn tante Maria Caldenborch, gehuwd met Jan Decker, griffier van Valkenburg en secretaris. Zijn zoon Jan Decker van Walhorn, rechtsgeleerde, tr. te Brussel Maria van Pede, dochter van Jan, raadsheer bij het hof van Brabant en Helena van de Malcote.

Grafsteen met familiewapen van de schout Frans Caldenborch en zijn vrouw Ida Daemen, beiden overleden resp. 1/7 1666 en 12/7 1667, bijgezet voor het koor van de St. Martinuskerk in Vroenhof. Zoon van Mathias en kleinzoon van Willem, leenman 1582-1599.

Guillaume van Caldenborch was heer van Groules, Bougnoux del Beuck, de Frambach, de Salomé, Griffier, hoogdrossaard en kanselier van Brabant. Bij besluit van 24/3 1629 werd hij in de adelstand verheven. Hij bewoonde het huis nr. 19 t.o. het stadhuis van de stad Limbourg. Nu nog in oorspronkelijke staat, met een tuin ommuurd, waarin een poort met het wapen "Caldenborch-Barbieus". Hij stierf op het kasteel Crèvecoeur op 14/11 1648. Zijn beide dochters zijn M. Jeanne, tr. graaf Robert d'Asprémont de Lijnden en Marie Petra, tr. G. Fr. de Marschaar, baron de Perck. Zijn kleinzoon Charles d'Asprémont tr. M.M.A. Hoen van Cartils. Hij ligt in de kerk van Guel begraven, onder een fraaien grafsteen verbeeldende, rondom het versierde wapenschild van Hoensbroeck, acht vaderlijke en even zoo vele moederlijke afstammingen, als:

HOENSBROECK en
LICHTENBERG

CORSWAREM en WARFUSEE
DAUER en ENGHEN
WIDUE en JAUCHE

MERODE-SCHEIFFART en
BEISSEL

FLODORP en HARF
HOMPESCH en GEISBOSCH
QUAED en MERODE-
SLOSBERG

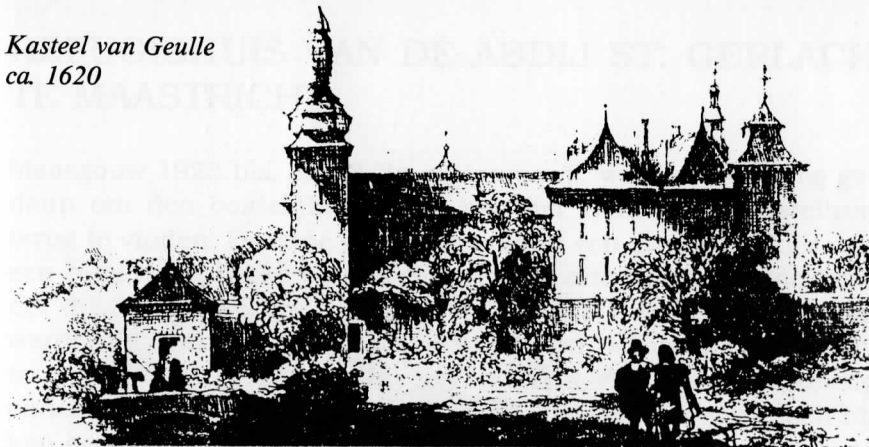
Wolter van Hoensbroeck, Domheer van St-Lambert te Luik, Stadhouder en Voogd des lands Valkenburg en Heer van Guel, was de tweede zoon van Gothard, Heer van Hoensbroeck en van Gertruid Scheiffart van Merode. Hij komt voor, als Stadhouder en Voogd, in veel landsomstandigheden van zijn tijd; hij had deze ambten, in 1587, onder bezwarenden titel overgenomen van Werner Huyn van Amsternade, die ze, onder zulken last, verkregen had na dood zijns schoonvaders, Willem van Strythagen. Den 15 April 1594 kocht hij de Heerlijkheid Guel van zijn neef, Conrad van Gavere, Proost van St-Lambert te Luik, Heer van Elsloo, Peer en Diepenbeek. Hij voegde, den 6 December 1630, een codicil aan zijn testament en overleed den 4 Augustus des volgende jaars. Hij ligt in de kerk van Guel begraven, onder een fraaijen grafsteen verbeeldende, rondom het versierde wapenschild van Hoensbroeck, acht vaderlijke en even zoo veel moederlijke afstammelingen, als:

HOENSBROECK EN LICHTENBERG.	MERODE-SCHEIFFART EN BEISSEL.
CORSWAREM EN WARFUSÉE.	FLODORP EN HARE.
DAUER EN ENGHEN.	HOMPESCH EN GEISBOSCH.
WIDUE EN JAUCHE.	QUAED EN MERODE-SLOSBERG.

Het grafschrift luidt: MONUMENTUM ILLUSTRIS WALTHERI AB HOENSBROECK DOMINI DE GEUL ET BUNDE ET PATRIÆ FALCOBURGENSIS TOPARCHÆ ET POSTERUM OBIT 4° AUGUSTI 1631.

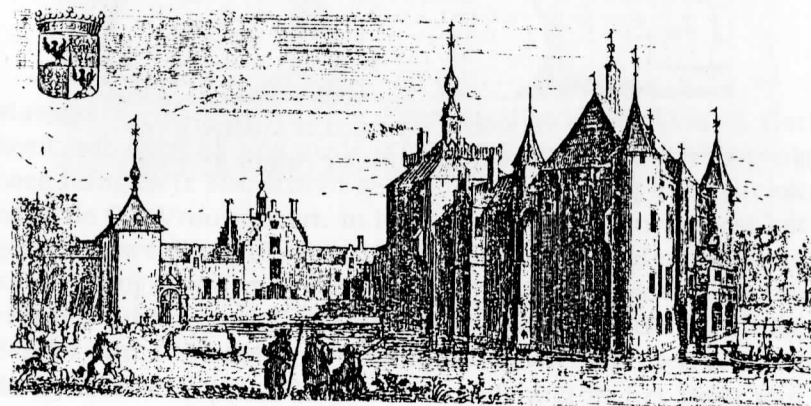
Zijne gemalin, Ursula Schetz van Grobbendonck (2), met welke hij, October 1585, in den echt was getreden, schonk hem drie kinderen

Kasteel van Geulle
ca. 1620

Wolter Hoen, heer van Hoensbroek, Domheer van St. Lambert te Luik, St. Lambert te Luik, Stadhouder en voogd van Valkenburg, heer van Geulle, was tweede zoon van Gothard Hoen en Gertrude Scheiffert van Merode. Hij huwde op 4/10 1585 Vrouwe Ursula Schetz van Grobbendonck. De hertogen van Ursele waren haar voorvaders. Hun kinderen waren:

- Margareta Hoen. Haar ouders schonken f 1.200,-- op 6/2 1608 aan het klooster van Sinnich, waar zij verbleef.
- Conrad Ulrich tr. 1614 Isabella van Haudion.
- Herman overleed jong.
- Maria Catharina + 1633, tr. 11/7 1626 Steven van Eijnatten op kasteel Reijmersbeek. Hun moeder Ursula verbleef de laatste jaren in het klooster van St. Gerlach, waar zij op 17/2 1622 overleed en in de kerk werd bijgezet. Haar grafsteen is nog aanwezig.

Castellum De Grobbendonck

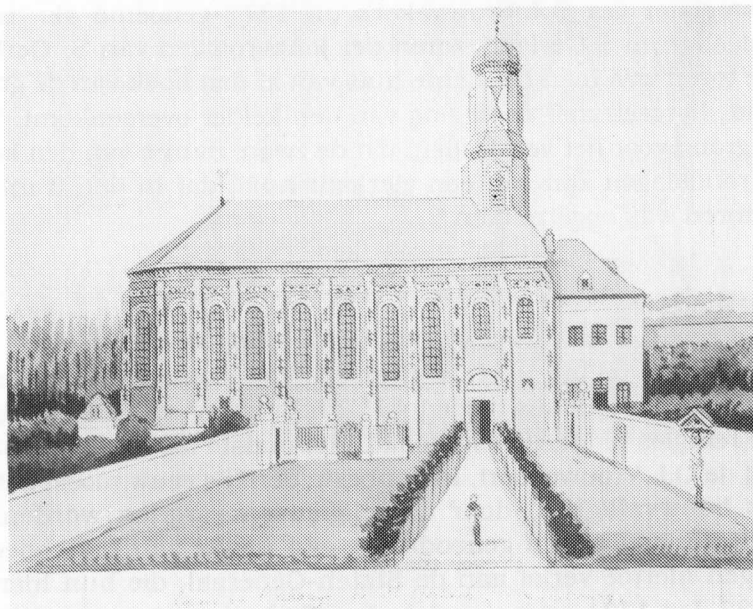
REFUGIEHUIS VAN DE ABDIJ ST. GERLACH TE MAASTRICHT.

Maasgouw 1923 blz. 82-83 "In september jl. werd eene poging gedaan om den oostelijken muur van het Romeinsch castellum terug te vinden. Daartoe werd gegraven in een grooten kelder van een huis in de Stokstraat, tegenover het noordelijke kleine koor der O.L.Vrouwekerk. Overblijfselen van den Romeinschen muur werden er niet aangetroffen. Daarop werd de oostelijke kelder-muur, die met vuursteen was opgemetseld, aan een nauwkeurig onderzoek onderworpen. Het bleek, dat hij 1M12 dik was, doch hij kon geen rest zijn van den Romeinschen walmuur, omdat hij in de hoeken, met de zijmuren van de kelder in verband was gemetseld. Daar de overige muren van de kelder ook uit vuursteen bestonden en meer dan 1 M dik waren, vroeg men zich af, tot welk oud gebouw ze konden behoord hebben. Vermoedelijk zijn het de overblijfselen van het Refugiehuis der abdij van S. Gerlach te Houthem, dat tot in het begin der 18e eeuw in de Stokstraat had gelegen. De abdij had daar in 1279 een "domus lapidea", een stenen huis, door schenking verkregen en dit huis wordt later in een cijnsregister der O.L.Vrouwekerk uit 1377 genoemd als "tursis domicellarum S.Gerlaci", toren der jonkvrouwen van S. Gerlach. Deze toren was toen het derde huis van af den hoek van de graanmarkt. hetgeen met de ligging van den kelder overeenkomt. Er is dus grond voor het vermoeden, dat de zware muren van den kelder de grondslagen zijn van een vierkant huis, dat in den trant van een toren was opgetrokken."

Maasgouw 1903 blz. 9 J.H.H. Eversen. "Het klooster van S. Gerlach heeft, zoo deelt hij ons mede (nl.H.P.H.Eversen) in 1882 opvolgend twee refugies te Maastricht gehad. Het oudste lag in de Stokstraat nabij de O.L.Vrouwepoort. In het begin der 18e eeuw moest het wegens bouwvalligheid door de religieuzen verlaten worden. De kloosterlingen waren genoodzaakt een nieuw aan te koopen en vroegen hiertoe verlof aan de Staten-Generaal, die hun hiervoor den 27 Jan.1731 octrooi verleenden. Zij kochten toen een huis op de Brusselsche straat. Zij bleven niet lang in het bezit van het

nieuwe refugie. In 1771 verkochten zij hetzelfde voor de belangrijke som van 8500 gld. Brab, Maastrichter cours, aan Hendr. Mart. Nijpels te Maastricht, griffier van den Hoogen Leenzale van S. Servaes en secretaris der vrije Heerlijkheden Mechelen op de Maes, Duelgrimbij en Gladbeek, geh. met joffr. Anna Ida van Heijlerhoff.

De verkoop werd den 10 Aug. 1771 gerealiseerd voor schepenen van het Brabantsche Hooggerecht te Maastricht. Later kwam het in het bezit van Loijssel, fournisseur des Armées, die het circa 1800 tot een huis uit meer huisjes verbond. Na eerst in huur bezeten te zijn door den generaal der genie Croiset en door den generaal de Stuers, werd het door dezen laatste aangekocht. Thans is het in eigendom van diens zoon jhr. mr. Vict. de Stuers."

Kerk St. Gerlach met pastorie

GRAFSCHRIFTEN IN DE STIFTKERK ST. GERLACH.

In het jaar 1201 hebben de religieuzen van bisschop Guido van Preneste het recht gekregen om overledenen in of bij de kerk te begraven. De proosten, de meeste kanonikessen en sommige aanzienlijke personen, die bloedverwanten hadden en hier als religieuze ingetreden waren, werden in de kerk begraven. De andere nonnen en dienstboden werden begraven in de ommegangen en op het kerkhof. De oorspronkelijke pelgrimskerk was omstreeks 1580, dus voor de herbouw van de nieuwe kerk in 1725, een riant gebouw. De constructie is onbekend: de kerk moet een spitse toren hebben gehad. Onder de stenen vloer lagen de grafzerken. De grafschriften met wapenschilden en kwartierstaten werden op de houten lambrizeringen van de muren geschilderd. Een achttal van deze grafschriften staan als volgt opgetekend:

nr. 1796 Dirk Dobbelsstein en Margareta Horion de Colenster in het jaar 1559, zoon van Jan en Anna T'Zewel. Seigneur van het kasteel Eyneburg in Herkenrath. Kwartieren: Dobbelsstein, Bertolff-N-Kettenis, T'Zewel, Elebant, Brempt, Hochkirchen.

N.B. Margareta Horion was een dochter van Willem Horion en Catharina St. Fontaine.

De familie T'Zewel gelieerd aan Jan Dobbelsstein, waarvan in 1519 Jan, Arnold en Adam, behoort ook het kasteel Aemberg in Moresnet.

nr. 1797 Frans Hoen van Cartils + 8/2 1601 met kwartieren: Hoen, T'Zewel, Schaloen, Brempt, Linsenich, Mirbach, Goudenraedt, Hochsteden.

nr. 1798 Pieter Cluedt en Anna van Reijmerstock; kwartieren: Cluedt, Werst, Eynatten, Amstenraedt, Reijmerstock, Vos, T'Zewel.

nr. 1799 Conrad Wormbs en Catharina van Dobbelsstein; kwartieren: Dobbelsstein, Bertolff, T'Zewel, Elebant.

Wormbs is stadhouder van de lenen van Herzogenrath.

nr. 1800 Frederik van Gulpen en Barbara Eynatten d'Opsinnich 1601.

Hij bezit het 14e eeuwse kasteel Stockem bij Eupen, eigendom van Hendrik van Gulpen in 1403. Frederik is ook heer van Wodémont en stadhouder van de lenen van Limburg. Zijn dochter Jeanne trouwde Jan Hoen van Cartils. Adolf, Frambach en Willem van Gulpen resideren op het 11e eeuwse kasteel Wodémont in Neufchateau in 1551.

nr. 7 Grafplaat Dobbelsteijn van Doenrade.

Mangina van den
Winkel
Hier-arrons baroels
P. Paphos vobst
Nobile de petersen
woud van H
Zelach
Gama dte. de Opis fyprieo
herren de onate

Guillemine de Flamige, geb. te Raeren (Eupen), leefde nog in 1797.
Caroline Sophie de Roijer, dochter van Max de Rijer en Maria van Schindel te Eupen, abdis te Roermond.

Therèse Marie, comtesse de Hoen, zuster van convent in Heinsberg, overl. 4/5 1816, oud 74 jaar te Roermond.

Caroline, gravin de Ayroldi de Simonette, stiftsdame 1786.
Bernardine, gravin de Varo, stiftsdame 1771 - 1786.

Inwonend bij de voornoemde in Roermond: Maria Anna, gravin Hoen, overl. 4/8 1840, afkomstig van het kapittel Munster Bilsen, begraven in St. Odiliëenberg.

Koorzusters: Anna Catharina Philippens, overl. 4/12 1801, oud 73 jaar, dochter van de stadholder G. Philippens en Isabella van den Ende, Houthem.

Ida Lennarts, geb. Maastricht, overl. 1809, oud 79 jaar.

Sibille Bergrath, geb. te Raeren (Eupen), overl. 4/2 1849, oud 84 jaar. Werkzusters:

Elise Roebroek, geb. te Heerlen, overl. 9/1 1813, oud 76 jaar, dochter van Hubert en Petronella Franzen.

Joanna Robert, geb. te Houthem, overl. 30/10 1821, oud 79 jaar.

Josephine Corriaux, geb. te Valkenburg, overl. 5/3 1834, oud 84 jaar, dochter van Thomas en Margareta Sleijpen.

Haar zuster Marie Agnes is als novice overleden 30/9 1781 te Houthem.

Maria Gertrude Schoenmaeckers, geb. te Meerssen, overl. 29/5 1812, dochter van Jan en Maria Swelschen.

Marie Therèse Dirckwijler, geb. in Deurne, overl. 13/11 1811, oud 80 jaar, dochter van Guilh. en Anna Marie Broodeners.

Als werklieden waren aangesteld: Christiaan Geuskens van Houthem, oud 55 jaar, en van Beringen, oud 52 jaar, resp. tuinier en loodgieter, beiden in Roermond overleden.

INVENTARIS TE ROERMOND.

Een inventaris-lijst laat zien, welke goederen zij in hun bezit hadden in 1794, opgesteld door de notaris van der Houven uit Valkenburg, met toegekende waarde.

In de ontvangzaal: 1 ijzer kachel; 3 tafels; 1 spiegel; grote hoteltafel met tapijt. Een kamer met uitgang naar de cour: 2 spiegels met wit/gouden lijst, waarde 30 fr.; een dito antique, 10 fr.; 2 bedden met oorkussens en met groene gordijnen, 80 fr.; 4 pr. gordijnen, 36 fr.; 1 kachel, 26 fr.

Eetzaal: 5 marmiten van koper, 72 fr.; 4 ijzer potten, 17 fr.; 2 koper casserollen, 16 fr.; 2 kasten, 18 fr.; 2 tafels 6 fr.; 1 grote vuurpot, 32 fr.; 6 stoelen.

25 tinnen borden, 32 fr.

20 dozijn tinnen soepborden, 240 fr.

80 tinnen lepels en 80 vorken van ijzer, 80 tafelmessen.

80 onderleggers in zilver, 576 fr.

1 pendule, 51 fr. Verder allerlei keukengerei.

In de kerk: 1 hoofdaltaar met tableau, de verrijzenis van Christus, 400 fr.

2 kleine altaren met tableau, H. Kruis en de H. maagd Maria, in kleur, 60 fr.

1 preekstoel, blankhout met goud verguld, 360 fr.

1 communiebank, 120 fr.

1 tombe met het beeld van St. Gerlach, 50 fr.

14 banken 42-, 4 dito, 70 fr.

1 biechtstoel, 80 fr.

1 orgel, 1000 fr.

In de sacristie: 3 stoelen met rood velours, 60 fr.; 1 kast, 15 fr. 2 kandelaars koper, 80 fr.

1 kelk zilver, 260 fr.; 2 oliekruijkes met blad in zilver, 120 fr.

4 casuifels van zijde, bewerkt in zilver en goud, 2000 fr.

12 casuifels, eenvoudig in verschillende kleuren, 220 fr.

4 misgewaden in kleur 320 fr.; 8 aubels, 200 fr.

1 pendule 100 fr.

24 dozijn servetten met oude kant, 900 fr.

40 tafelkleden met kant, 320 fr.

50 pr. beddelakens, 300 fr; 50 kussens, 55 fr.

Bibliotheek, 12 grote schilderijen, 32 fr.

In de stallen: 2 koeien, 390 fr.; 1 vaars, 100 fr.; 1 wagen op 4 wielen, 50 fr.

Het grote aantal tinnen soepborden, doet vermoeden, dat deze in veel eeuwen voor de pelgrims bestemd waren. In het algemeen zijn de voorwerpen laag gewaardeerd. De biechtstoel van de familie van Ravenschot-Standaert wordt niet vermeld en is ook nooit naar Houthem teruggekeerd.

DE NIEUWE TIJD.

Limburg onderhorig aan zes verschillende Souvereinen, komt in 1794/95 onder een centraal gezag, n.m. dat van de Franse Republiek. Deze, uitgeroepen 21 juli 1792, maakt een einde aan het feodale tijdperk. Alle kerkelijke goederen worden geconfisqueerd, waarover als schadevergoeding de beruchte "bons of assignaten" worden verstrekt. De adel treft een gelijk lot. Zij zijn beiden de grootste verliezers in die tijd van "vrijheid, gelijkheid en broederschap", die weldra ontaard in tirannie. In 1792 verklaart de republiek aan Pruisen en Oostenrijk de oorlog. De sterke vesting Maastricht wordt belegerd. De Franse generaal Lamartier, aanvoerder van de noord-armée, neemt zijn intrek in het leegstaande klooster en kerk te Houthem. Hij stuurt zijn troepen naar alle kanten om proviand te vorderen en geld af te persen van voornamelijk personen, die door hem werden gegijsseld. De troepen blijven tot 18 maart 1793, maar komen op 4 december 1794 terug na de overname van Maastricht. Op 1 oktober 1795 annexeerde Frankrijk definitief de Oostenrijkse Nederlanden en de Statenlanden van Overmaas.

HET "GROOT HOSPITAAL" TE SINT GERLACH.

De belegerde stad Maastricht, in het voorjaar van 1793 ontzet, had problemen met de vele zieken en gewonden. Op 17/1 1794 bleek opnieuw een epidemie uitgebroken te zijn en besloot men de zieken te verplaatsen naar het leegstaande klooster van St. Gerlach. Vanaf 25 maart 1794 zouden deze gebouwen behoren tot het "Groot Hospitaal" te St. Gerlach voor de Armée van de stad. Op 24/1 waren reeds de eerste 140 zieken gearriveerd. Op 23/3 waren dit 370 zieken en 81 gewonden, op 28 juni 405 zieken en 152 gewonden.

Onder de Franse Republiek is Houthem ingedeeld bij het Arrondissement Maastricht. Wegens geldgebrek besluit de regering alle nationale goederen te verkopen. De bons ofwel assignaten, die in omloop zijn, behouden hiervoor hun volle waarde, ofschoon de werkelijke waarde nog maar een vijfde bedraagt. Geen wonder, dat men enorme bedragen betaalde en een ware jacht plaats had om deze bons bij de ex religieuzen af te kopen. Bij aankoop volstond de regering met een aanbetaling van 12 procent en de rest in termijnen. De opzet van de revolutie, een gelijke verdeling aan de burger en landbouwer, mislukte hierdoor. Deze waren immers ook nog huiverig, om dit v.m. kerkelijk goed te kopen.

TERUGKOOP VAN DE VOORMALIGE KLOOSTERGOEDEREN.

In Limburg zou dit de belangrijkste veiling zijn , die vijf maanden zou duren, met inzet van twee proosdijen, acht grote hoeven en meer dan 500 bunder en landerijen in 1797. De belangen van de leden van St. Gerlach werden waargenomen door hun oude rentmeester Jan Schoenmaeckers en zijn zoon Mathias Jacob, advocaat, gehuwd met Maria Sibille, dochter van Mathias Sleijpen, groot grondbezitter te Ambij.

[illegible]

Aan uitgaven staan 63 posten vermeld voor een totaal van 61.088 livres. Kleine posten buiten beschouwing gelaten, zijn deze:

Bankier Dubois te Luik, 15/5 1797 gekocht aan bons	12.000
Bankier Dubois te Luik, 21/5 1797 gekocht aan bons	8.708
L'hoest te Luik, kanunnik, gekocht aan bons	14.440
Reintjens, secretaris Maastricht, adm. kosten aankoop de Heek.	360
Bleron Maastricht, aankoop bons 10.000	2.400
Reintjens Maastricht, adm. kosten aankoop 2 Printhaghe hoeven.	2.242

Dubois te Luik, aankoop land te ransdaal.	645
Reintjens secretaris Maastricht, adm kosten, aankoop hof Houthem.	367
Reintjens secretaris Maastricht, adm. kosten klooster en hof Houthem.	2.206
Reintjens secretaris Maastricht, adm. kosten Hekerhof	1.501
Reintjens secretaris Maastricht, adm. kosten Raarhof.	823
Proost Silmen Roermond betaald 600 gulden.	738
Proost Silmen Roermond betaald 300 gulden.	369
Th. Eijssen ex religieuze Spa, aan bons	2.769
Betaalde pensioenen op lijfrente 14/1 1798	2.461
Dhr. van Gulpen, om te Parijs bons te kopen voor aankoop van de hof te Oirsbeek.	6.645
Idem voor administratiekosten.	625
Diverse betaalde daglonen af 6/3 1797 (In opdracht van Jan Schoenmaeckers voor zijn verblijf in het klooster)	300
Staat van Uitgaven: Door M.J. Schoenmaeckers werd voor een waarde van 198.898 livres aan bons gekocht, tegen een te betalen lijfrente van 400 frs. jaarlijks, voor elke 10.000 L. aan bons, verkregen van 27 ex religieuzen te Luik, n.m.:	
12 zusters Celistinessen, 5 zusters dames de Anges, 10 zusters Carmelitessen en Benedictinessen. Van 17 ex minderbroeders te Luik werd voor 232.763 L. aan bons gekocht met een dagwaarde van 53.540 frs. De burger Bléron in Maastricht verkocht voor 10.000 L. bons, waarde f 2.400,-- De totale uitgaven van de ingekochte goederen aan de ontvanger van de domeinen in Maastricht bedraagt 58.833 livres.	
Een staat van ontvangst in geld, wegens verkochte landerijen en andere objecten, ten behoeve van de leden van St. Gerlach, is als volgt:	
24/3 1797 Ontvangen van de heer proost Silmen Roermond.	7.200
20/4 1797 Ontvangen van dhr Retera voor 4.12.38 B land	5.246
1797 Ontvangen van Kapelaan H. Claassens Roermond coupons,	300
1798 Ontvangen pacht van de Raarhof, de Heek en Printhagen,	894
Gekocht land te Ransdaal,	4.465
22/6 1797 Aanbetaling van M. Sleijpen voor aankoop van het klooster, de hof en de landerijen,	41.980
	61.088

De hof van Raar, bouwvallig met 66 bunder weide en land werd verkocht aan Jan Schoenmaeckers, gehuwd met Elise Pluymaeckers van Voerendaal, wonende op Raar. Verder de proosdij van St. Gerlach in Roermond, bestaande uit een oud gebouw met hof. Voornoemde gebouwen voor 32.000 levres in munt betaalbaar, waarvan betaald 12.000 livres. De overige 20.000 in 4 biljetten op order betaalbaar. Geregistreerd te Heerlen, waarover betaald aan rechten 1280 francs.

De Hekerhof met 45 bunder land, geheel bouwvallig, te cederen aan Jan Schoenmaeckers, gehuwd met M. PH. Sleijpen, wonende t Sibbe, in presentatie van zijn zoon M.J. Schoenmaeckers te Ambij. Als voren omschreven met een totaal van 62 bunder en 18 grote roeden land voor 30.000 livres, waarvan 10.000 in klinkende munt betaald en 20.000 in 4 biljetten, op order betaalbaar.

De Printhaghe hoeven met 100 bunder land, verkocht aan M.J. Schoenmaeckers, gehuwd met Sibille Sleijpen, voor 55.000 livres, waarvan betaald 15.000 livres in klinkende munt. De overige 40.000 livres blijven staan als kapitaal, waarvan de zusters 5 % jaarlijkse intrest optrekken.

Klooster en kerk van St. Gerlach in Houthem, de hof met de landerijen, werden 22 juni 1790 door M. Sleijpen, rentmeester, schoonvader van M.J. Schoenmaeckers, gekocht, waarop hij een aanbetaling deed van 41.980 livres., volgens akte van Nts. Hagemans, geregistreerd te Maastricht 12 messidor jr 5. Dit transport wordt door notaris P.W.Willems 1n 1778 geratificeerd door de leden van St. Gerlach in Roermond.

Uiteindelijk namen de zusters genoeg met een lijfrente van 2.000 frs. in 1802. Op de nationale lijst van goederen stonden nog verscheidene posten van voormalige kloostergoederen van St. Gerlach te Houthem. Deze werden aan particulieren verkocht in 1798 en 1800. Landerijen gelegen te Houthem, Ukhoven, Geulle, Margraten, ter waarde van 209.845 frs. De Cardebekkerhof aan J. Paulée te Parijs voor 70.800 frs. De Tiendhof in Oirsbeek, met pachterswoning, schuur en stallen, 34 bunder en 154 kleine roeden land voor 280.000 frs. aan Jan Schoenmaeckers en zijn zoon M.J. De Walemerhof te Schin op Geul aan Jan Schoenmaeckers van Raar voor 212.00 frs.

De leden van St. Gerlach verklaren zich accoord met deze ontvangsten en uitgaven, gedaan door M.J. Schoenmaeckers als geconstitueerde van zijn schoonvader M. Sleijpen op eerste florial, 5e jaar, waarvan akte op 17 februari 1798.

Al deze transacties gedaan ten gunste van de ex religieuzen van St. Gerlach in Roermond, door bemiddeling van de Schoenmaeckers, beoogde een doel; de twee proosdijen en vijf winhoven in bezit van de zusters te kunnen stellen. De hoogbejaarden religieuzen, niet in staat deze goederen te beheren, stelden zich echter tevreden met een bescheiden inkomen. Na taxatie werden de goederen als volgt verkocht:

In een akte van notaris P.W. Willems in 1798, compareerde de borger H. Claaasen (kapelaan), gevolmachtigd door de borger M.P. Silmen (proost) en de borgeressen de freules: Sophie de Rochauw, B. de Ben, José de Varo, Amelia de Ducker, De Wichman, C. de Ayroldi, C. de Reijer, A. de Flamige, W. de Flamige, Ida Lenarts, C. Philippens, L. Bergrath, J. Coriaux, E. Robroecks, C. Schoenmaeckers, J. Robert, Derixweiler. Zij verklaren, "deze vermelde goederen verkregen hebbende en deze niet met de inkomsten hiervan te kunnen bekostigen, in acht genomen, het aanmerkelijk verlies, welk zij gedaan hebben. De andere lasten ten einde de aankopen te moeten affecteren en constitueren op de gezegde gronden in faveur van verscheidene personen, zij niet de middelen hebben van te hernieuwen de bouwvallige hoeven. Zij verklaren gereduceerd zijnde tot de uiterste noodzaak van te voorzien aan het verder onderhoud en hebben na rijp beraad goed gevonden te cederen en transporteren hun goederen aan Jan Schoenmaeckers". De ex religieuze Wilhelmina de Flamige in Roermond vertrok al vóór 1808 naar haar landgoed Merols in Walhorn, kanton Meaux aan de Ourthe. Uit de liquidatie van goederen, door mr. P.F. van Houwen, notaris, werd haar een lijfrente verstrekt, onder verrekening van haar bons. Haar zuster A. de Flamige was de laatste freule, overleden 13 november 1841. Op 4 februari 1849 overleed de laatste koorzuster Sibille Bergrath, oud 84 jaar. Met deze was de orde uitgestorven en kwam er een einde aan een 600 jaar oude instelling van de orde der Norbertinessen, gesticht in 1202 in Houthem. Kerk en klooster in Roermond, gekocht door Jacob Ant. Vincent Schoenmaeckers, rechter in Hasselt, werd door deze aan de bisschop van Roermond geschonken, met bestemming tot een seminarie.

VAN KLOOSTER TOT KASTEEL.

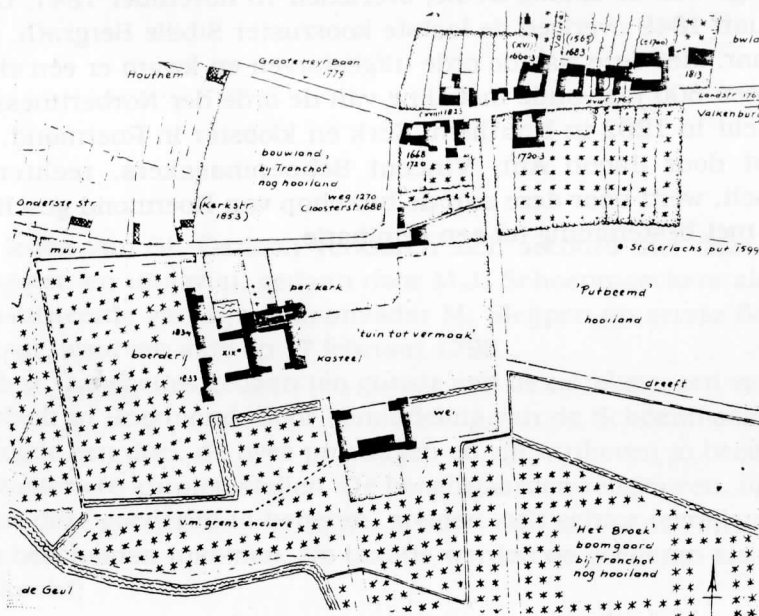
Het voormalige klooster van St. Gerlach, gekonfiskeerd door de Franse regering, werd op 22/6 1797 teruggekocht door Mathias Sleijpen van Ambij en zijn schoonzoon, advocaat M.J. Schoenmaeckers, gehuwd met Maria Sibille Sleijpen. Zijn vader Jan Schoenmaeckers, rentmeester, in 1801 burgemeester van Houthem, begon al in 1797 het leegstaande klooster bewoonbaar te maken. Hij betaalde aan dagloon: 24/3 1797 Lambert Maas 64 frs. 17/7 Cornelis Schrooders in vijf termijnen 64 frs. 24/9 Maria Thewissen, voor hopplukken 2 frs.

Hubert Pirong aan dagloon 74 frs. Herman Deckers 32 frs. Anton Colley 47 frs.

1/1 1798 Catharina Weusten 9 frs.

Beiden zorgden nog steeds voor de belangen van de zusters in Roermond. Tot 1813 deden zij nog aan de zusters levensmiddelen toekomen en hadden de zorg voor de uitbetaling van de lijfrente.

Mathias Sleijpen overleed op 7/5 1798. Elisabeth Walburga, dochter van M.J. Schoenmaeckers, werd erfgenaam van deze goederen in Houthem. Haar vader was lid van de Gedeputeerde Staten en Lid van de orde van de Nederlandse Leeuw. Hij overleed op 22/10 1839.

CORNELI

Anton Corneli van Rimburch huwde 30/11
1829 Elise Walburga Schoenmaeckers,
dochter van M.J. ~~Rimburch~~ Schoenmaeckers,
in bezit van de voorm. kloostergoederen
en de kerk. Zij hebben twee zonen, * 1830
Frans en * 1834 Joseph.

De proosdij, nu "chateau St. Gerlach" verkreeg nieuwe parken en tuinen. Twintig werklieden in dienst, die naar gelang hun positie 60 - 120 francs jaarlijks verdienen.

Het interieur van het kasteel lieten zij verfraaien door bekende kunstenaars. Vanaf de landstraat liet dhr. Corneli een nieuwe kerkweg aanleggen, waarvoor hij in ruil de oude kloosterweg bij zijn park betrok, evenals enige oude huisjes aan de zuidkant van de weg en de nog bestaande woningen aan de poort, die gesloopt werden. Aan de nieuwe kerkweg liet hij in 1857 op zijn kosten een kapelanie bouwen en naar het westen een woning, bestemd tot gemeentehuis, met op de eerste verdieping een schoollokaal. Voor Leon Crolla liet dhr. Corneli een woning bouwen (nu hotel Geuldal) in 1856, bestemd als herberg, waar een drukkerij en een postagentschap werden gevestigd.

Op 20/1 1866 overleed Walburga Schoenmaeckers en bestemde in haar testament op 3/7 1865, al haar goederen in Houthem aan haar zonen Frans en Joseph. Haar bezit omvat het kasteel met de gebouwen, acht parken en tuinen, twaalf boomgaarden, veertien weilanden, voorts bossen en beemden. Aan de kerk schonk zij 12.000 francs. Anton Corneli overleed op 28/3 1872 te Rimbürg en werd aldaar begraven. Zijn zoon Frans volgde hem op. Deze huwde op 16/4 1857 in de kerk St. Jean te Luik met Elise Raikem, een bijzonder mooie dame. Veel geluk was hun echter niet beschoren. Op 20/1 1877 overleed hun enigste zoon Albert, oud 19 jaar te Menton (Fr). Op een avond kwam de lijkstoet aanzetten. Volgens een ooggetuige (Anna Th) een rijtuig met gedempte lichten, getrokken door 2 paarden, omhangen met rouwkleiding.

De jonge heer Albert Corneli werd bijgezet in een nieuw gemaakte grafkelder; een groot stenen gebouw. Volgens een tekening van "van Gulpen" (1792-1862) was dat de begraafplaats van de familie Schoenmaeckers, toen nog omgeven met een ijzeren hekwerk. De stoffelijke resten van Schoenmaeckers werden in de grafkelder bijgeplaatst. Hun grafstenen staan aan de sacristie tegen de muur ingemetseld.

*Souvenez-vous dans vos prières
de*

BARON FERNAND DE WOOT DE TRIXHE

*Docteur en droit
Engagé volontaire 1re Légion Pilote Aviateur
Décoré de l'Ordre de Léopold II avec palmes
et de la Croix de guerre
né au Château de Boussemme le 19 Octobre 1886
Mort pour la patrie en service commandé
le 29 Mai 1917*

Baron Ferd. de Woot de
Trixhe, Advocatus, ser-
geant piloot + 29/5 1917.
Il est tombé en soldat du
christ pour Dieu, pour la
Roi et pour son pays.

Joseph Corneli "naturalist", reislustig, bezocht vele landen. In zijn park te Houthem liet hij ijzeren kooien aanbrengen voor zijn verzameling wilde dieren en exotische vogels.

Hij huwde 7 maart 1867 met Anna Elise barones van Heemstra, geboren 10/1 1847 te Amsterdam, lid van een voornaam adellijk geslacht. Hun stamreeks begint in 1396 met Feye van Heemstra, baljuw van Friesland. Het jonge paar ging wonen op het kasteel Beaujardin in Tours (F)

DIENSTPERSONEEL BIJ DHR. ANTOON CORNELI (1842-1857)

1843 Mat Jacobs, 1e herder, Peter van Wissen, 2e herder.

Anna Lemmens en Lena, keukenmeiden, 60 francs. Elisabeth Koijmans, 2e meid. Willem Florax, koeiejongens, 42 francs.

1844 Servaas Kuijpers, 116 francs.

Leon Gubbels, paardeknecht, 116 francs. Jos Jansen, 2e paardeknecht, 100 francs. Rijckelt, boswachter, 36 francs met profijt van hout. Marian, keukenmeid, 90 francs. Jan van Essen, 3e werkman, 70 francs. Michiel Lameer, 3e werkman, 70 francs. Frans Engelen van Raar, 90 francs, in 1856 nog aanwezig. Willem Somers, tuinman, 100 francs. Peter Gerards, overste paardeknecht, 100 francs. Peter Knubben, eerste paardeknecht.

1845 Jan Meijs en Willem Schutgens.

Jan Suijlen, hovenier, 100 francs. Haan, 2e koeiejongens. Leon Limpens, 1e werkman. Catrien Reintjes, 2e meid, 56 francs. Mechtilde Weltens, 2e meid. Nicolaas Tijssen, overste paardeknecht, 130 francs. Christiaan Koijmans, 2e werkman, 90 francs. Michiel Lambriks, 3e werkman, 75 francs.

1845 Jan Ramakers, overste paardeknecht, 125 francs. 1845 Jan Schroders, metselaar en Willem.

Michiel Boosten, 4e paardeknecht, 40 francs. Jacob Luten en Haan, koeiejongens. Pieter Koijmans, bouwknacht.

Vastgestelde jaarloon in francs tegen 50 cent. De meeste van hen kregen rogge of tarwe ad 3_ tot 6 francs per vat, of kleding en schoeisel in mindering op het loon. Bij ziekte geen verdienste. Bij ongehoorzaamheid direct ontslag. Plaatsvervangers verdienden 12 cent per dag. Een zaakwaarnemer 300 francs per jaar.

Mevr. Elise Corneli-Raikem

Joseph Corneli overleed 16 februari 1887, oud 53 oud, kinderloos. Hij werd bijgezet in de familiegrafkelder te Houthem. Zijn nalatenschap met vele goederen in Rimburch en Eigelshoven bedroeg f 185.000,--. De weduwe barones Anna van Heemstede, kwam met de gemeente Houthem tot een accoord om zeven percelen land gelegen te Rimburch ter waarde van f 1.350,-- aan deze af te staan, onder conditie dat de gemeente "eeuwig ten dage", hun grafkelder, gelegen op haar "eigendom" zou onderhouden. De goedkeuring werd verleend door de burgemeester, Jan Pieter Willems wethouder en de Gedeputeerde Staten van Limburg. (Nts. Bex 26.9 1887). De grafkelder met een oppervlakte van zes vierkante meter, moet plaats bieden aan twee lijken. Aangezien de barones toen 40 jaar oud was en menselijker wijze op een zeer verwijderd tijdstip zou overlijden was deze transactie een belangrijk voordeel voor de gemeente. Echter een jaar later op 27 februari 1888 stierf zij plotseling op haar kasteel in Frankrijk. Ofschoon protestantse werd zij naast haar man bijgezet in de grafkelder te Houthem.

Niet weinig daarna ontstonden in Houthem geruchten, dat de kerkhof ontviid zou zijn. Pastoor Beckers schrijft aan zijn bisschop het volgende: Mon Seigneur, "De heer Corneli, steunend op zijn recht van eigendom en alle kerkelijke wetten minachtend, heeft het lijk van zijn broer, in Tours wonende als godloochenaar en zijn huwelijk in Holland met een protestantse vrouw van Heemstra, die zo gestorven als zij geleefd heeft, bij wijlen haar man in de grafkelder bijgezet. Ik sta voor een berg. De gemeente is zijn gebied. De twee wethouders zijn even ondeugend, de kerkmeesters zijn geheel afhankelijk van de heer Corneli. Wat moet ik doen?".

Het antwoord van de Bisschop is kort. Hij gelast de Deken van Meerssen een nieuwe wijding te verrichten, zonder uitstel, de namiddag na het lof, ongetwijfeld tot groot ongenoegen van de familie Corneli en baron van Heemstra.

De slechte verhouding tussen de pastoor en de heer Corneli, kwam al in 1872 tot uiting. De pastoorswoning was zozeer in verval geraakt, dat de pastoor hierover een opmerking maakte en de woning vergeleek met een varkensstal. De heer Corneli dit vernemende zeide: "ik zal dit huis afbreken en er varkensstallen plaatsen", wat inderdaad gebeurde. Tientallen jaren hadden de kerkgangers hinder van deze ongehoorde toestand.

Een bevriende relatie van de pastoor schrijft:

" Leggen wij een bezoek af op de pastorie. Het is dompig, vochtig, lekt in- en uitwendig, zeer vervallen en ongezond verblijf van de heer van een der fraaiste kerken van Limburg". "Niet minder moed dan Gerlacus bezat in de holle eik, moet ook de man bezielen, die in een vochtig, nat en somber huis, door de gemeente van een particulier gehuurd is en waarin drie voorgangers nog in volle kracht hunner jaren zijn gestorven". (Titel "De kerk van Houthem 5.10 1873.)

De heer Corneli overleed in 1903, oud 73 jaar. Mevr. Elise Raikem woonde voor het grootste deel van het jaar te Luik. Haar belangen in Houthem werden waargenomen door haar rentmeester Jan Janssen.

Het kerkbestuur besloot zelf een pastorie te bouwen, welke in 1877 klaar kwam. Een fraai gebouw van mergel, waar pastoor Beckers zijn intrek kon nemen en hier 15 jaar later, na een priesterschap van 40 jaar, op 5 september 1893 overleed. Hij liet in 1870 nog de kerk restaureren.

Kasteel en kerk

Madame E. Corneli, geb. Raikem, op kasteel St. Gerlach

De heer Petrus Regout van Maastricht liet "ter liefde Gods" het schilderwerk in olieverf herstellen en bezorgde het nodige ijzer en eikenhout om de toren te herstellen. Hij schonk hiervoor f5.000. Tot dank besloot men op 5 oktober 1872 voor hem "ten eeuwige dagen" een jaardienst te celebreren. Zijn statieportret is aangebracht boven de ingang van de kerk.

Als opvolger van pastoor Beckers werd benoemd J.L.M. Claassen, die na vijf jaar op 5 september 1898 overleed. Hij werd opgevolgd door J.P.M. Jacobs, geboortig van Klimmen, voorheen pastoor van de O.L.Vrouwe kerk te Maastricht. Hij overleed op 16 februari 1930. Jan Renerus Beijs, in 1890 pastoor van Geulle, werd toen overgeplaatst naar "de heerlijke parochie Houthem". Hij overleed op 22 oktober 1907 en werd opgevolgd door Edm. Haenen 1907 - 1910, professor te Roermond, voorheen kapelaan te Weert en pastoor te Bunde 1894 - 1907.

Kapel van St. Gerlach 1869

De onhoudbare toestand van de sacristie was voor pastoor E. Haenen aanleiding, om mevr. Corneli, geboren Elise Raikem, te verzoeken enige meters terrein van haar park af te staan. Een verzoek, dat zijn voorgangers tijdens het leven van haar echtgenoot, evenmin resultaat opleverde. Pastoor E. Haenen memoreerde in zijn dagboek, zijn eerste poging als volgt.

De Sacristie. "Op 1 september 1908 heb ik ondergetekende per brief mij gewend tot mevr. Corneli, geboren Elise Raikem en getracht haar aan het verstand te brengen, dat onze sacristie helemaal onvoldoende is, veel te klein, veel te laag, donker en vochtig. Op 19 september 1908 begaf ik mij persoonlijk tot haar en verzocht haar nogmaals om enige meters van haar uitgestrekt terrein aan de kerk te schenken, ten einde op die wijze de sacristie te kunnen vergroten. Haar antwoord was weinig bemoedigend. "Ten tijde van pastoor Beckers", sprak zij, "was de sacristie maar de helft van wat zij thans is en de pastoor heeft mijn schoonmoeder, die hem alles gaf, weten te verkrijgen dat nog een schop naast de sacristie gelegen, erbij getrokken werd. Uw voorgangers hebben dan ook nooit over de sacristie geklaagd." Verder: "Wat zal mijn familie daarvan zeggen, als ik aan Uw verzoek toegeef en U zoudt mijn gans park bederven". Na zulke onzin gehoord te hebben, was dan ook alle verder aandringen vergeefs. Ten slotte zei ze: "Ik zeg niet ja, ook niet neen, ik zal er met mijn familie over spreken". Van de hele zaak is niets terecht gekomen.

Op 5 april 1909 s'avonds te negen uur is bovengenoemde mevrouw Corneli plotseling, zonder één der genade-middelen der H. Kerk ontvangen te hebben, te Luik in haar huis, Boulevard de la Sauvenière nr. 111 overleden ten gevolge van jicht en een hartkwaal.

Zij werd op 8 april, Witten Donderdag per lijkwagen vanuit Luik hierheen vervoerd. Vier rijtuigen met familieleden vergezelden de stoet.

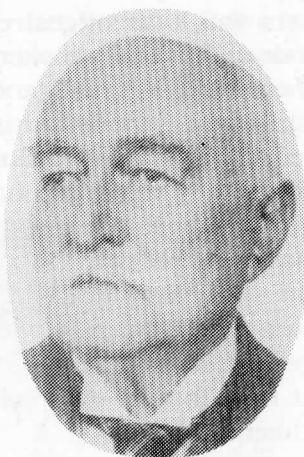
Te 11.30 uur alhier aangekomen, werd zij aan hotel Geuldal door drie heren geestelijken, 8 misdienaren en de zangvereniging Orphée afgehaald en de absoute in de kerk gegeven, waarna zij in de familie grafkelder werd bijgezet.

Bij testament vermaakte zij 5000 francs aan de kerk, niet vrij van successierechten, op voorwaarde dat de kerk zich verplicht om

eeuwigdurend de grafkelder te onderhouden.

Bij schrijven van 26 april 1909 gaf de bisschop toestemming om het legaat te aanvaarden.

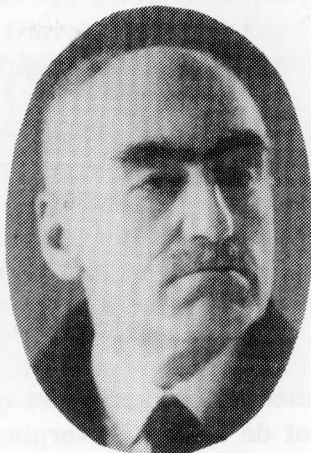
Zij liet een immens fortuin na, waaronder de bezitting St. Gerlach met 187 H.A. bos en landerijen. Haar bezitting in Rimburch was iets minder groot; ook had zij nog twee pachthoven in St. Truiden en haar prachtig huis in Luik. Een verre neef baron de Selys werd haar erfgenaam van kasteel St. Gerlach en de bijbehorende gronden.

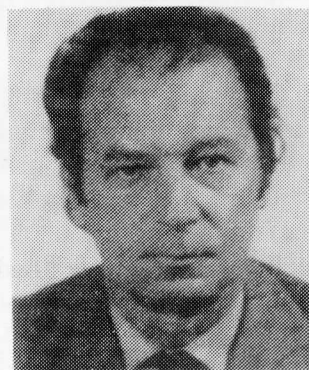
Baron Robert de Selys

Zoon Florent

Zoon Michel

Kleinzoon Robert

DE SELYS DE FANSON en HELLINCX

In de 16e eeuw was evenals Selys (Celis) ook het inportante geslacht Hellincx te Maastricht opgenomen in het gilde van het smedenambacht. Gefortuneerd als zij waren, bezaten zij grote werkplaatsen, waar ook de nodige wapens werden vervaardigd, gelegen op Tweebergen aan de oude poort tegenover de Beijart. Voordat Maastricht in 1579 veroverd werd door de Spanjaarden, vertrokken zij naar Luik om de exploitatie ter hand te nemen van ijzergieterijen in Chênée en Dieupart. Vanwege hun verdiensten werden zij in de adelstand verheven.

Cornelis Hellincx leefde in 1453. Aart leefde 1528 en tr. Anna van Herckenrade. Als weduwe hertr. zij met Jan Philippens, w.n. burgemeester en de stad in 1579 verdedigde tegen de Spanjaarden. Gerard Hellincx tr. N.N. Drie kinderen van hem zijn Servaas, Jan en Aart.

1. Servaas tr. Christine van der Wee. Haar vader bezit de smisse van Elderen, die door Gerard en Servaas werd ontvangen in 1560. Aart en Servaas bezitten de "smisse de Beer".
2. Jan + 1578, heer van Sibbe, tr. Elise van Gheleen te Maastricht, waarvan vier kinderen:
Jan tr. Gertrude Hude; Anna tr. 1645 Marcel Vrients, schepen; Catharina tr. Jan Selys (die volgt);
Elise tr. 1599 Geurt Nijpels te Luik.

Met het vooruitzicht van de verovering van Maastricht door de Spanjaarden, vertrok Michiel Selys naar Luik, waar hij in 1571 het huis "Hors château" in Outre Meuse bewoonde. Gehuwd te Maastricht met Clara Bock had hij twee zonen, Jan en Michiel. Jan Selys tr. Catharina, dochter van Jan Hellincx, heer van Sibbe met zijn broer Servaas, beide zonen van Gerard, gehuwd ca. 1530 met N.N., die ook naar Luik vertrok en bezit nam van een ijzergieterij in Trooz bij Luik. Catharina Hellincx met een aandeel in de Hellincxhof te Sibbe vermaakte in 1609 haar aandeel aan haar echtgenoot Jan Selys. Servaas Hellincx III, * 1564, is kapitein Lt. bij de graaf de Merode-Warroux in 1613, heer van Sibbe, gehuwd met Helena, dochter van Jan Philippens, koopman te Luik, en Margareta van Eelen.

Michiel Selys exploiteerde met zijn compagnon Hellinx de giet-
rijen van Chênée en Dieupart in 1587. Zijn zoon Jan Selys tr.
1610 Catharina Potesta. Hun kinderen zijn:

1. Jan tr. Anna Berliër, een importante Luikse familie
2. Michiel * 1581, + 1657, is burgemeester van Luik in
1624/29/32/36, tr. 11/2 1607 Maria van Hocht, waarvan 10
kinderen.
3. Clara tr. 1614 Jean Godefr. Potesta.
4. Godefroid * 1610 is burgemeester van Luik in 1653. Hij is
in 1664 heer van Aiwan en bezit de heerlijkheid Fanson.
Een kasteel, zeer oud, welk teruggaat tot de Xde eeuw, in 902
door Reinier Langhals afgestaan aan de machtige abdij van
Stavelot. Hij tr. 1635 Agnes Coenen en waarvan elf
kinderen, (die volgt IV).
5. Hubert werd met zijn broeders in 1656 in de adelstand
verheven.
6. Anna * 1619.

IV Jean Pierre de Selys, heer de Fanson, * 10/3 1649 te Luik,
+ 1/2 1715 te Dieupart, tr. te Maastricht Marie Gertrude de
Selys, dochter van Michiel (tak Longchamps), waarvan de
zoon:

V Michiel Franc. Ant., baron de Selys, * 1690, tr. 1720
Marie de Vaes de Scherpenberg.

VI Jean Pierre Robert de Selys, hun zoon, * 21/4 1734 te
Maastricht, tr. 1773 te Luik Marie Thèrese Selys
Longchamps; overleden op kasteel Opoeteren in 1831. De
vijfde zoon is:

VII Jean Pierre Robert de Selys * 8/1 1780, tr. in Xhoris
14/3 1822 Marie José Maka, waarvan drie kinderen: Robert,
Ferdinand en Eduard.

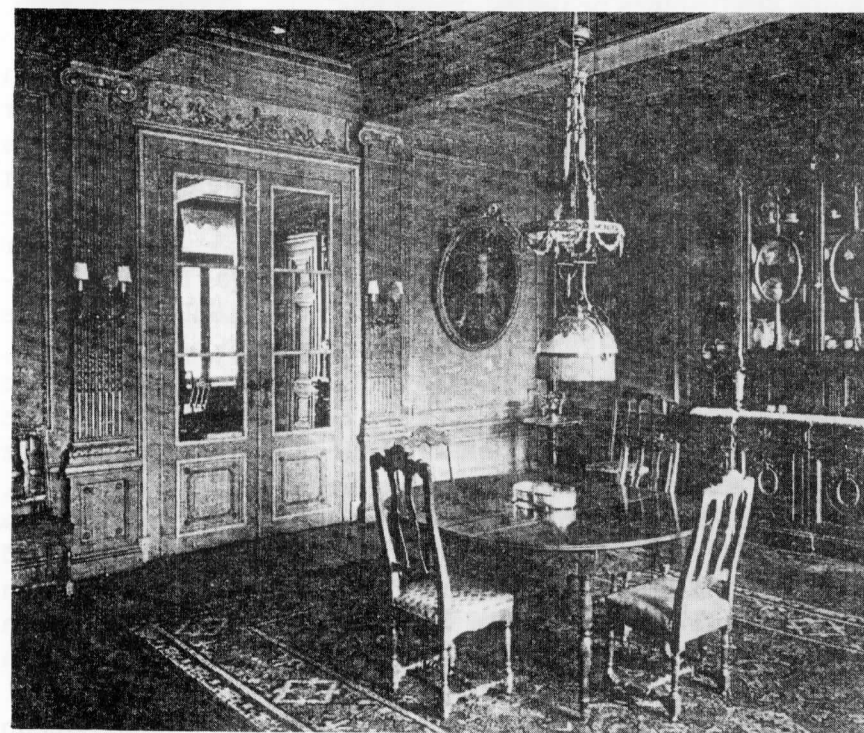
VIII Robert Joseph baron de Selys * 1813 te Xhoris, + 1857,
tr. 19/10 1837 Lambertine Labesconte. Hij was burgemeester.
Zijn zoon (volgt)

IX Robert * 3/8 1838 te Luik, tr. 2/5 1860 Maria Corneli te
Ehrenstein, waarvan een zoon:

X Robert G.E. baron de Selys, *10/3 1861, tr. 24/10 1882
Louise barones de Woot de Trixe. Hij was president van het
hoog gerechtshof te Luik. Na het overlijden van mevr. Elise
Raikem, erfde hij al haar goederen in Houthem. In 1910
nam hij intrek in het Château St. Gerlach. Te Luik werden
twee kinderen geboren: 5/10 1883 Michiel, bleef ongehuwd
en overleed in 1961. 13/11 1884 Florent, (die volgt).

Mevr. M. Corneli woonde in haar villa te Broekhem, waar zij op
16/1 1932 overleed, oud 91 jaar. Haar zoon Robert was haar erfge-
naam, evenals haar kleindochter Helena de Villers Fagne van
Vogelzang (Zolder B.).

Florent de Selys tr. 13/1 1919 te Parijs Madeleine barones Leboeuf
de Montgermont. Zij woonden in de Baltische staten, waar hij ge-
zant was van de Belgische regering.
Kinderen aldaar geboren zijn:

Interieur kasteel

Ghislaine * 20/10 1919, + 15/2 te Stockholm.

Robert * 8/11 1925 te Warschau, ongehuwd, + 1979.

Thérèse * 2/8 1928 te Riga, tr. 14/6 1950 Baron Leon de Capelle. Zij hertrouwde 2/7 1967 Louis Roland Burny.

Baron Florent overleed 6/8 1941, oud 56 jaar te Stockholm, Commandeur in de orde Leopold.

Zijn echtgenote Madeleine + 19/4 1977 te Brussel en werd bijgezet te Xhoris. Zij overleefde haar man 36 jaar.

Baron de Selys was een vriendelijk edelman, die zich in het Vlaams onderhield met de bevolking. Als Belg ontving hij zijn adellijke landgenoten, die veel interesse hadden voor zijn kostbare bibliotheek. Toen hij nog in Luik woonde, had pastoor E. Haenen nogmaals de moed in een schrijven aan de baron en zijn echtgenote, hun te verzoeken voor een vergroting van de sacristie. Maar zij bleven even onverzoenlijk als wijlen mevr. E. Raikem. Pastoor Haenen schreef dan ook in zijn dagboek: "Alle commentaar is overbodig en dat heet zich noblesse!. Que Dieu vous pardonne, les hommes ne pardonneront pas".

Op 3 oktober 1910 werd de pastoor benoemd tot pastoor-deken van Weert en in 1920 tot Kanunnik. Hij overleed 11/12 1930. Pastoor P.R.H. van Boven werd opvolger op 3/10 1910. Hij liet de kerk in 1916 restaureren en op de sacristie een verdieping bouwen. Het oksaal werd afgebroken en vernieuwd. Een doopcel ingericht, omgeven door een kunstzinnig ijzeren hekwerk, vervaardigd door Mathias Philippens. Het kerkbestuur liet door Jos Lizier een mozaïekvloer aanleggen en het schilderwerk herstellen. Baron de Selys overleed op 21/2 1946 en werd bijgezet in hun grafkelder, naast zijn echtgenote, overleden 22/11 1934. Zijn zoon Michiel de Selys, ongehuwd, overleed 31/5 1961 en werd op het kerkhof te Houthem begraven. Twee kleinkinderen zijn erfgenaam. Thérèse de Selys, gehuwd, verblijft in het buitenland en haar broer Robert, ongehuwd, konsul-generaal in Duitsland. Hij overleed na een langdurige ziekte te Brussel op 23/7 1979, oud 54 jaar en werd bijgezet in de nieuwe grafkelder te Xhoris naast zijn moeder. In een testament vermaakt hij al zijn onroerende goederen in Houthem ten noorden van de Provinciale weg aan de kerk van Aiwaile (B) en ten zuiden van deze weg aan de kerk van Houthem. Deze goederen, eeuwenlang eigendom van de kerk, kwamen wel op een bijzondere wijze terug aan de kerk.

BEVOLKING

De proosdij van Houthem en van Meerssen vermelden in de 15e en 16e eeuw de namen van cijsplichtigen in Houthem. De doop- en trouwregisters zijn vanaf 1611. De namen van ingezetenen met aanvullende gegevens uit gichten en overdrachten.

*Opwekking der doden
Fragment fresco kerk St. Gerlach*

De Franse lijst (1794) vermeldt de huisgezinnen in hun woning, genummerd vanaf Broekhem nr. 1 tot Vroenhof en vervolgens de Onderstestraat tot aan het klooster. De kadastrale kaart met sectionummers en de Tranchotkaart (1805) geven een globaal overzicht van de bebouwing.

BROEKHEM

Dit gehucht met de Houthemerberg is vooral bekend door het Coninxwinkel-
leen en de hof van Strabach (Strabeek).

Al van oudsher betaalden deze de tienden aan de proosdij van Meerssen en hadden in deze geen gemeenschap met Houthem. De bewoners behoorden tot de parochiekerk van Houthem, gelegen in Vroenhof. Bij een kerkgang of begrafenis hadden zij een lange weg af te leggen en wel vanaf de Houthemerberg (Vilt) via de zogenaamde lijkweg naar de "lijkbrug" (de Coninxwinkelbrug) en vervolgens de korste weg door de beemden langs het klooster, door de Panhof bij de smalle brug, naar de Pas.

De Coninxwinkelhof was in 1587 belast met 7 vat gerst.

WOONBEZIT

Houthem bezat in 1526 vijf en dertig woningen. In 1794 waren dit 124 woningen, waarvan 7 onbewoond. Hiervan woonden vijf gezinnen op de Houthemerberg, n.m. Frans Duijsings en Christiaan, Anna en Peter Curvers en Helena Huijnen. De schutters van Houthem hadden hier hun oefenterrein. De schepers van Houthem hadden van oudsher rechten voor het hoeden van hun schapen op de Vilterheide.

De meest voorkomende familie was zeer zeker Sleijpen. In twee generaties waren zij al begin 1600 met een tiental gezinnen aanwezig in Houthem.

In 1595 werd in Broekhem een zeker huis verkocht aan Tonis op de Camp, gelegen naast Jacob Sleijpen en Geert Simons, belast aan Lambert Bree van Strabach. Nelis Boshouwers had een morgen weide aan de Coninxwinkelbrug, reijgent "die Vrouwe van Brockum" in het Panhuis anno 1550.

Hendrik Sleijpen gehuwd met Catharina Roebroek was zwager van Jan Roebroek gehuwd met Elise Stassen (1660).

In het steegje naar de beemden woonden in 1730 Adolf Mesters, Baltus Lemmens en Jan Stevens. In ditzelfde straatje waren drie huisjes bedekt met een strodak op 12/3 1880 afgebrand.

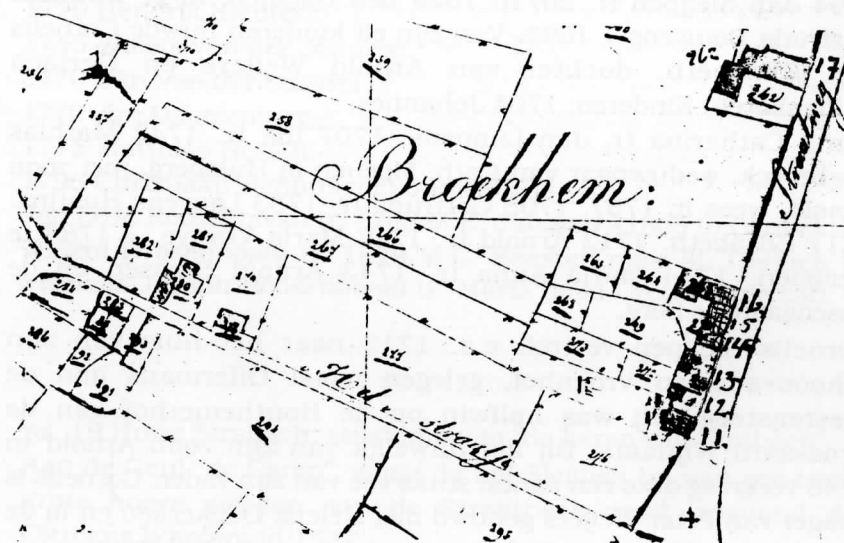
Nr 1. C 306, eerste huis van Jan Sleijpen * 1727. Hier verrees het eerste hotel van Broekhem in 1894, gesticht door Martin Stevens. In 1794 waren hier een tiental woningen gelegen, waarbij in het straatje op het "bergske" in 1765, een huisje van Lucas Vasthouwer, grenzend aan Frans Smeets en Willem Smitsmans. De toekomstige kerk werd gesticht op het weiland, C 295, eigendom van Philippens-Stevens. Ten westen een groot weiland, C 276, waar een kruisbeeld was geplaatst op de splitsing van de Cremerstraat en de weg naar Valkenburg en hier werd tol geheven.

Woningen aan de zuidkant van de landstraat, richting Strabeek, waren:

nr. 11 C 641 In 1794 Peter Bonten, akkerman - Reintjens x Coenjaerts, waarna Peter Philippi.

nr. 12 bis Jan Reintjens x Weusten. Later in bezit van Alphons Willems, winkelier.

nr. 13 C 272 Jan Jacob Otten tr. Barbara Philippens, waarna H. Elissen, café.

nr. 14 C 249 Paulus Geuskens, + 1851, tr. Elise Thomassen.
Hun dochter Maria tr. 1806 Jan Honée. Adolf Honée tr. 1882
Barbara Philippons, weduwe Otten.

nr. 15 C 270 Dit huis was verbonden met nr. 14. Eerste bewoner
was Jan Thomassen *1653. Later 1794 is dit Jan Bastiaans.

nr. 16 C 245 Jan Lambert van Aken tr. M.E. Thomassen.
Kinderen: * 1829 Balthazar, * 1833 Joannes, * 1836 Lambert.

Woning
Sleijpen

17. Hoeve aan de landstraat met achterwaarts de Knubbenbeemd.
1594 Jan Sleijpen tr. 20/10 1629 Bea Daemen; in 2e huwelijk
Gertruda Bouwens + 1693. Van zijn elf kinderen huwde Cornelis
met Elisabeth, dochter van Arnold Weijers en Gerlaca
Caldenborch. Kinderen: 1704 Johannes.

Maria Catharina tr. Jan Limpens. 1707 Ida tr. 1742 Mathias
Roebroeck, weduwnaar van Cath. Moenen in Hulsberg, met zoon
Arnold, wees in 1757. 1708 Gertruda tr. 1753 Laurens Hustinx.
1711 Elisabeth. 1712 Arnold tr. 1746 Maria Vilvoye, + 1788 te
Bemelen. 1714 Maria Anna tr. 1743 Arnold Stassen op de
Rosengaard te Berg.

Cornelis Sleijpen vertrok c.a. 1712 naar het huis van zijn
schoonvader in Vroenhof, gelegen naast Offermans aan de
Niestensteeg. Hij was halfwin op de Houthemerhof van de
Drossaard Wijnants. Bij het huwelijk van zijn zoon Arnold in
1746 verkreeg deze een aantal stuks vee van zijn vader. Cornelis is
zwager van Peter Weijers gehuwd met Helena Odekerken en in 2e
huwelijk met Margareta Habets, wonende aan de Beekstraat.

De kinderen van Cornelis Sleijpen hadden in 1747 scheiding en
deling van hun huis, hof, schuur en stallingen, met het brouwhuis
ten behoeve van hun zwager Jan Limpens voor f 3.000.--, uitma-
kende vijf parten ad f 600.-- voor de erfgenamen. Op 27/2 1757
compareerden Jan Limpens en Arnold Stassen, voor de wees
Arnold Roebroeck zoon van Mathias. Zijn hoeve in Broekhem
werd in pacht gegeven aan P. Bruneau van Maastricht en in 1757
aan Herman Pirong, waarna in 1767 aan Willem Winthagen.
Arnold Roebroeck, collecteur van de Bank, tr. 1767 Maria Breuls
van Limmel en bewoonde de hoeve "Drie Anckers". Zijn zoon
Mathias kreeg bij de deling de ouderlijke hoeve in 1815 voor frs.
9.537, in pacht gegeven aan Nicolaas Kleuters, gevolgd door
Hendrik Limpens en Gerard Pluijmen. De nieuwe eigenaar werd
Arnold Willems van Schimmert. Arnold Roebroeck zet zijn ge-
slacht voort in Limmel, Libeek en Vilt.

18. Strabekerkhof. Als halfwin van het adellijk geslacht Strabach
en hun erven, zijn dit:

ca. 1660 Goswin Sleijpen.

1683 Laurens Jacobs.

1685 Jan Eenmaal.

1691 Jan Thomassen.

1720 Hendrik Kleuters.

1745 Willem van der Schuren.

1770 Bart van der Schuren.

1772 Jan Dautzenberg.

1775 Matthias Notten.

1796 Christiaan Hennus met 6 knechten.

Jan Leon Roosenboom tr. 1788 M.E. Janssen + 1805 in Genbek Jan

Willem Roosenboom tr. 1849 M.C. Boesten naar St. Gerlach 66.

Nicolaas Joseph Roosenboom tr. Maria de la Croix akkerman.

nr. 19 Huize Strabach; zie stamboom "de heren van Strabach".

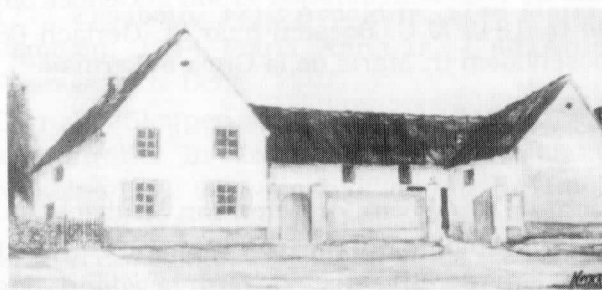
Aan de Geul "de Camp", vanaf de hof Sleijpen tot aan een tweede
grote hoeve gelegen aan de Straatbeek werd bewoond door
Clemens Wijnfers in 1587.

nr. 20 C 633. Huis en hof van Jan Pirong, tr. Mechtilde Op de Camp. Hun dochter Maria * 1618 tr. 1645 Jan Notten molenaar. Herman Pirong tr. 1653 Elisabeth Clermont van Strabeek, waarvan 10 kinderen geboren. Van deze tr. Catharina met Hendrik Kleuters. Hij kreeg het huis in 1694 en is halfwin op de Strabekerhof. Vermeld huis is in 1739 eigendom van Hendrik Kleuters jr. tr. Maria Beuckers, daarna van Lambert Winthagen, tr. Aldegonda van der Schuren.

Oude woningen Broekhem

De hoeve kwam in bezit van Caspar Munnix, zoon van Lambert Munnix en Maria Hendrix, beiden van Berg. Caspar tr. 7/7 1771 Anna Catharina van der Schuren, van beroep haammaker.

Geboortehuis M. Helena Munnix, geb. 31.3.1770

Gerard Willems uit Schimmert timmerman is inwonend en huwde de dochter Maria Helena Munnix, 1770 -1843. Zij zijn de stichters van een belangrijke familie.

Jan Peter Willems 1813 - 1900 tr. 1851 Maria Helena Kleuters. Hij werd raadsheer en wethouder 1844 - 1854. Negen kinderen werden geboren, waarvan Maria Agnes tr. J.A. Ros pachter van de hof in Rimborg. Twee zonen, Peter Ros werd pastoor in Broekhem en August pastoor in Banholt.

Strabeek
in de
winter

nr. 21 C 194. Huis en hof aan de beek in 1572 van Gerard Odekerken. Hij was toen betrokken bij de verdediging van Maastricht. Verdere opvolgers zijn onbekend, waarna vervolgens de nieuwe eigenaren zijn:

Jan Servaas Smeets van St. Gerlach. Deze verkocht in 1863 het huis aan Jan van de Weijer * 1828, tr. Anna Maria Vaassens van Heer, waarvan tien kinderen geboren. Hij vertrok naar het ouderlijk huis in St. Gerlach. Als laatste Dirk Lucas Schoenmakers. Het huis werd afgebroken in 1960.

nr. 22 Aan de Beekstraat was destijds een smal voetpad, onbegaanbaar voor kar en paard. Hier woonden:

In 1668 Arnold Weijers schepen van Houthem.

In 1794 Hendrik Willems tr. M.A. Kleuters, herberg Zijn voorvader Jan Kleuters tr. 11/2 1685 Anna, dochter van Jacob van der Schuren.

nr. 23 C 173. Frans Reinders tr. Elise van der Schuren.

nr. 24 Hendrik Reinders tr. Elise Schouteten.

nr. 25 C 170. Jos Boesten tr. Elise Meeuwissen.

Willem Steins. Peter Bis-schops.

nr. 26 C.169. Leon Limpens tr.A.C. Kleuters.

In 1794 Cornelis Stassen tr. Catharina Campsteen, herberg Peter Reintjens tr. Maria Creuwels.

nr. 27 C 167. In 1794 Mathias Stassen werkmán.

nr. 28 C 165. In 1794 weduwe Kleuters geb.van der Schuren.

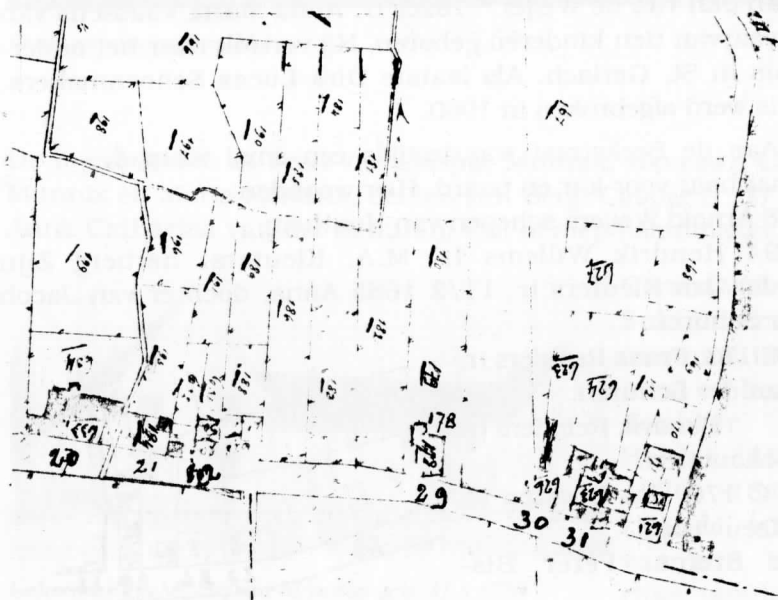
nr. 29 C 178 Zuid.

Jan Hendrik Ramakers tr 1806 Gertrude dochter van Paul Geuskens en M. Thomassen van Broekhem. Zijn kleindochter Sophia tr. 1859 Nicolaas Voncken. Kinderen zijn:

- * 1860 Jan Louis ongehuwd
- * 1862 Louis Johan tr. De Keizer van Maastricht.
- * 1867 Alexander tr. Ritzen, slager in St. Gerlach.
- * 1868 Joseph tr. Spee uit Beek.
- * 1869 Hubert tr. Dassen uit Aken.
- * 1870 Frits tr. Rumpkens, hoofd der school in Wylre.
- * 1873 Helena tr. Hubert Willems.
- * 1880 Elisabeth tr. Jos Caldenborch, aannemer in Strabeek.

nr. 30 C 626. In 1794 Jan Swildens.

Andries Sleijpen 1803 - 1869, tr. 30/12 1830 Catharina dochter van J. Hendrik Ramakers en Gertrude Geuskens met zes kinderen. Vervolgens Caldenborch - Sleijpen kleermaker en Zurstrassen.

STASSENBEZIT IN STRABEEK EN ST. GERLACH.

nr. 31 C 620. Een complex gebouwen aan de Klaterstraat, genaamd de Croon. Een oud woonoord, tijdens de Romeinen al bewoond, die aan de overzijde van de landweg een nederzetting hadden. Van de bewoners is als eerste bekend de leenman Mathias Knubben gehuwd met Alijda Keijarts. Leonard Knubben tr. 1618 Elisabeth Hanners. Hun zus Maria tr. 1628 met Reneer Sleijpen. Peter Stassen houtvester tr. 1615 Alet Keijarts (get. Jan Stassen). Maria Stassen in 1571 getrouwd met Jacob Sleijpen leende f 100,-- aan Peter. Hun zoon Willem * 1607, tr. Elisabeth Keijarts. Kinderen van Peter Stassen zijn: * 1616 Gertrude, * 1619 Willem, * 1623 Peter. Beide laatsten komen in 1657 in het bezit van het huis Knubben.

A. Willem Stassen tr. 1639 de weduwe Catharina Crombag van wijlen Mat Caldenborg. Na haar dood hertr. hij 1647 Maria Winters van Strabeek. Hij woont naast zijn zwager Jan Philippens aan de Cromsteeg. In derde huwelijk met Alet, dochter van Bart van der Schuren, woont hij in Strabeek. Anton Stassen * 1653 zoon van Willem, tr. 1673 Catharina Heusschen. In 2e huwelijk 1681 met Helena Clermont. Kinderen:

- * 1682 Catharina tr. Merten La Croix.
- * 1684 Helena tr. Jan Duijckers.
- * 1686 Willem tr. 1711 Jenne Duijckers.
- * 1687 Mathias t 1714 Maria Waelen.
- * 1688 Margareta tr. 1715 Lambert Weusten.

B. Sr. Peter Stassen rentmeester van de kapelanie van de Onze Lieve Vrouwe kerk in Maastricht, tr. Margareta Coolen van Maastricht. Kinderen:

Alette tr. 1683 Bart van der Schuren. hun zoon Willem tr. 1707 Elisabeth Heuts van Berg.

Arnold

Anna Catharina gebrekkig, overleed 1733 te Maastricht.

In 1657 kochten Willem en Peter Stassen, mede hun zwager Jan Roebroek in 1645 gehuwd met hun zus Elisabeth Stassen, de hoeve van Knubben voor f 410,--, ten behoeve van Arnold Stassen.

In 1678 verkocht de weduwe Margareta de helft van deze goederen aan haar zoon Willem Stassen, ten behoeve van zijn zoon Anton in zijn laatste huwelijk met Helena Clermont, wonend op zijn hoeve aan het "sterk look".

Op 7/7 1733 is scheiding en deling van wijlen Anna Stassen en voor de behoeftige Alet Stassen, weduwe van Bart van der Schuren en hun zoon Willem. Verder Gerard Theunissen, zoon van Maria Stassen, Helena, Catharina en Willem Stassen x Jenne Duijckers. huis en hof te Strabeek en huis en hof aan de Cromsteeg met nog 4 bunder land met een gezamenlijk waarde van minstens f 4.000,--.

Lambert Weusten bezit de hoeve "in de Croon", in 1794 bewoond door Mathias Weusten, gehuwd met Margareta Stassen, met kinderen Jacob, oud 36 jaar en Catharina, 23 jaar.

nr. 31 De hoeve werd begin 1800 onderverdeeld en bewoond door Cornelis Schroders 1751 - 1838 gehuwd met Anna Mennens strodekker, west de Klaterstraat, in 1784 verkocht aan Mat, Willem en Hendrik Sleijpen.

Aan de Klaterstraat verkreeg het rechts gedeelte van de hoeve in 1885 een volledige verbouwing, bewoond door Caelen en Lemmens naast Silvertand.

In de Klaterstraat, een steeg naar de Geul, is C 621 onbewoond, waarna het huis volgt van Willem Sleijpen, tr. 1634 Catharina Pauwels. Hun zoon Jan tr. 1636 M.C. Schroders. Dit huis kwam in toust aan de schoolmeester Pijls in 1741. Gelegen naar de steeg, grenzend aan het heiligenhuisje. Dit werd in 1869 nog vernieuwd door Bernard Philippi. Na 1738 huis bewoond door Anton Frijns akkerman, vervolgens Mat Habets, tr. Clara Frissen, waarvan acht kinderen.

Een dezer Ferdinand Frijns * 1880 werd directeur van de brouwerij "de Leeuw".

nr. 32 C 110 Ackermans.

nr. 33 C 104 Jan Moors.

nr. 34 C 103 Moses Caen, voorheen Isaac en Joseph Levi.

nr. 36 B 158 Jan Schroders * 1781 tr. M.A. Nijsten. Afgebrand 13/7 1861.

nr. 37 B 155 Maria Heijlands.

Anton Schroders * 1726 tr. Maria Catharina Vesters, akkerman in bezit van 3 paarden. Vervolgens: Max Philippi 1786 - 1848 tr. Marie Agnes Stassen, +1847, afkomstig van Vroenhof.

Kinderen * 1799 Herman, *1800 Johanna, *1802 Marie Agnes. * 1805 Peter, * 1808 Bernard. Bernard als eigenaar. Hoeve afgebrand 13/7 1868.

nr. 38 1794 Leon Maas tr. M.H. Willems.

Hôtel Reijnders Hauthem

nr. 40 C 153 Hoeve van Sr. Willem Keijarts in 1625.

Cornelis Clermont tr. Cornelia Knubben. Helena hun dochter tr. 1681 Anton Stassen, zoon van Willem en Catharina Crombag, weduwe van Mathias Caldenborch.

Deze Willem had in 1699, drie keuren te betalen, daarbij nog 12 vat rogge en 2 koppen.

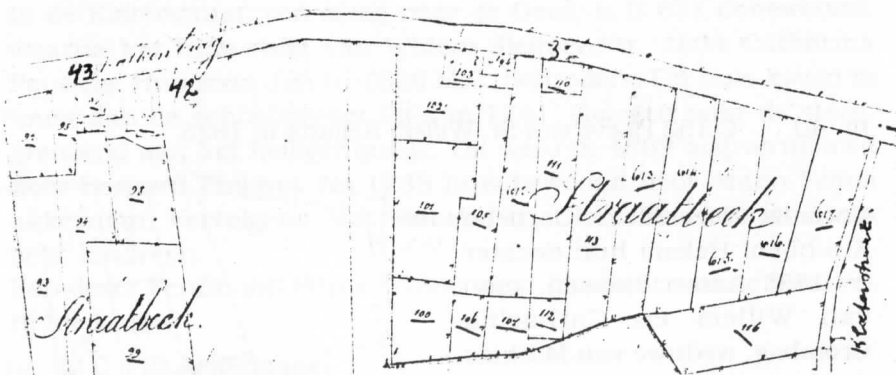

Op 1/8 1679 vermaakte Nelis Clermont + 11/8/1679 aan zijn dochter Helena, een grote koper ketel, 3 tobben, 1 bed, 1 rund, 1 koe en f 100,--. Vaan Mat Heusschen kreeg zij een sierkist met een beeld van St. Gerlach. (Voor die tijd zeldzaam!). In 1737 compareerde Helena de tocht van haar huis aan haar kinderen:

1. Margareta Stassen tr. Lambert Weusten.
2. Helena Stassen tr. Jan Duijckers.
3. Catharina Stassen tr. Jan Lacroix.
4. Willem Stassen tr. Jenne Duijckers. Hij is haar zwager, die dit erfde voor 96 pattacons, elk een vierde als mede-erfgenaam.

De hoeve kwam in bezit van Casemir Stassen gehuwd 1754 met Regina Meijers. Hij is halfwin op de Carderbekerhof te Klimmen. Nieuwe eigenaar: Jan Kleuters.

Fr. Peter Kreuger prot. voorlezer en schoolmeester, gehuwd 4/2 1748 met Johanna Judith Croon, geboren 28/10 1771 Jan Kreuger. In 1770 verrichtte eenmaal per jaar Fr. Kreuger een preekdienst in de kerk te Vroenhof, waarbij het koor en de beelden zorgvuldig bedekt werden met een gordijn. Voor huishuur ontving hij f 40,--. Verdere bewoners: Herman Otto Decker tr. Helena Stassen (1796). Leon Albers en Arnold Honée aannemer. Hoeve afgebrand op 13/7 1868.

nr. 41 Huis en hof gelegen naast een weide aan het "sterk look". Mathias Colleij rijgt dit huis in 1712 van zijn broer Anton, wonend in Berg. Van de erven Colleij, trouwde Anton in 1888 met Barbara Reintjes. Hij bouwde in 1894 een nieuw huis in St. Gerlach, nu hotel Laheij.

Het "sterk look" ook wel genoemd het "sterk gaet", een holle weg, was de verbindingsweg naar de akkers en naar Schimmert.

nr. 42 C 97. Een oude hoeve zuid in het dal. In 1739 van Gerard Gijsen. In 1794 Lambert Munnix tr. 1737 Maria Hendrix van Berg. Servaas Diuijckers tr. Maria Catharina Munnix, in 2e huwelijk met Anna Gertrude Dieremont. Van beroep chirurgijn.

Nieuwe bewoners zijn: Jan Remond tr. M.H. Speessen. Libertus Korthoud tr. 1857 Elisabeth Jansen. Hun dochter Maria tr. 1879 Caspar Gerard Willems. Hun kinderen waren:

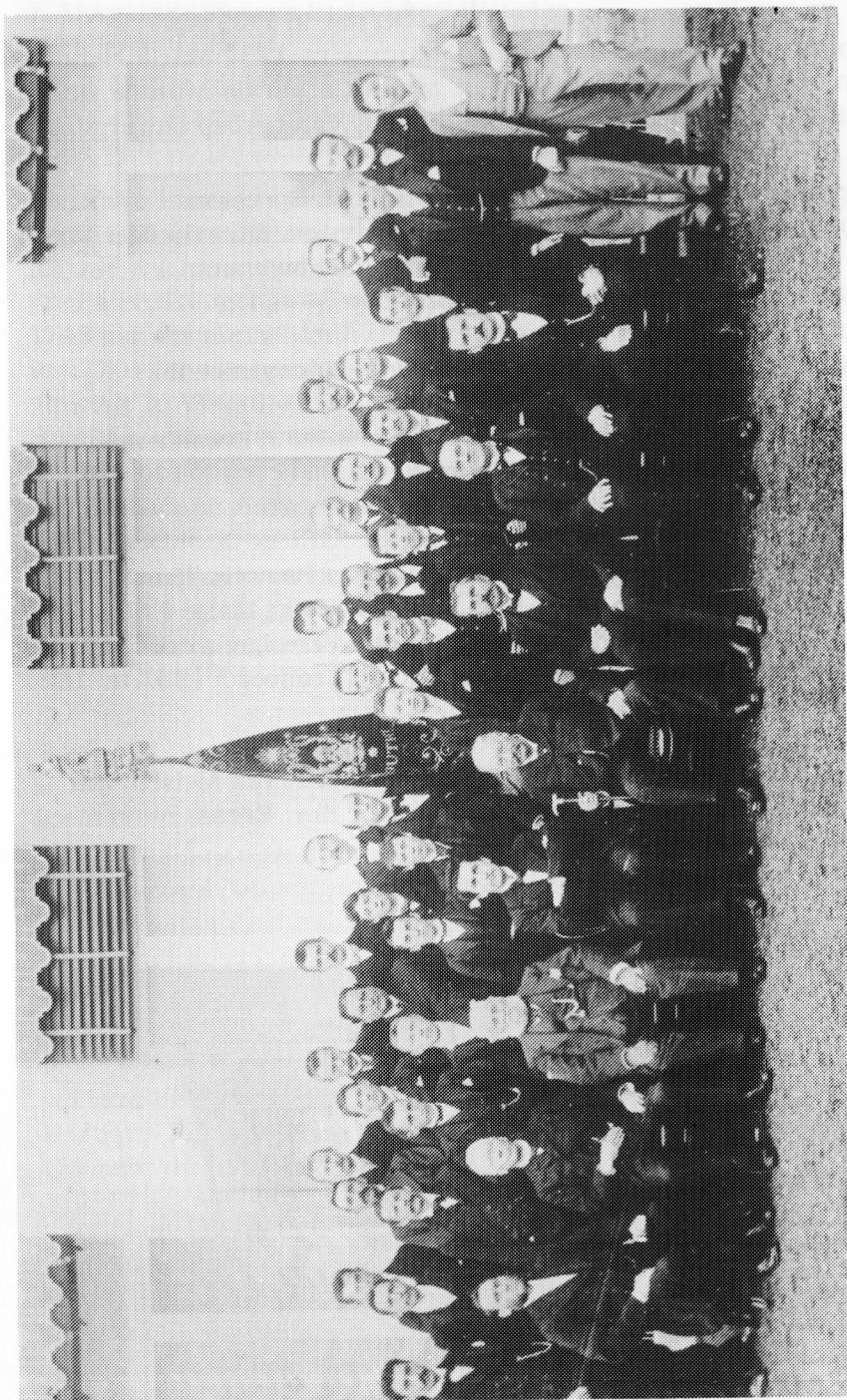
- * 1881 Cornelis ongehuwd
- * 1883 Elisabeth
- * 1887 Karel tr. M.C.H. Horbach, secretaris der gemeente.
- * 1890 Ferdinand ongehuwd
- * 1893 August tr. A.M.J. Kusters, hotelhouder in Broekhem.
- * 1895 Hubertina tr. Hubert Mattonet.
- * 1897 Paulina. Het huis werd herbouwd in 1886.

nr. 43 C 96 Giel Sleijpen tr. 1634 Catharina Pauwels. Hun achterkleinzoon Jan Sleijpen * 1762, tr. 1793 Marie Frijns. Zijn broer Gerard bewoonde in 1796 dit huis. Vervolgens door Mathias Weusten en Maria Sleijpen. Haar broer Theodoor * 1997 tr. 1824 Anna Maria van de Weijer.

nr 41 A Een landhuis gebouwd in 1863 door P. van Melsen van Maastricht. In later tijden bewoond door dhr. Erens, burgemeester van Houthem.

Huis 1760, in 1859 van Carolus Boreas, smid. Huis met lemen vloer en wanden. Gesloopt in 1938 Nu dubbele woning Geuskens.

Orphée vóór 1903 met dhr. Fr. Corneli als voorzitter. Links 1e rij Jan Jansen, Maas, St. Fijt (met baard), Jos Smeets, Fr. Corneli, Aug. Nève, Gerard Willems, Th. Delissen onderwijzer en staande Aug. Jansen en Albert Maas

HET GEULDAL

Hotel Het Geuldal

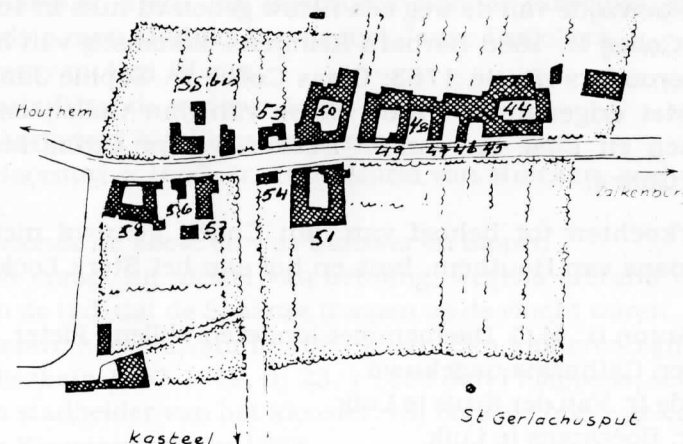
Dit fraaie dal, genaamd "Ingendaël", nog in ongerepte staat, was eens het verblijf van St. Gerlach, waar hij in 1165 overleed. Door de stichting van een klooster (1202) kwam Houthem weldra in de belangstelling te staan. De werkgelegenheid hierdoor ontstaan bracht mede, dat verscheidene huisgezinnen zich in de nabijheid van het klooster vestigden, de stichters van de nieuwe woonkern St. Gerlach.

Zij zijn gesitueerd aan de landstraat, de Vauwersteeg en de aangrenzende Cruijscamp, welke laatste in de 17e eeuw al onderverdeeld is in een 30 tal percelen, tuinen en boomgaarden. Tot het einde van de 19e eeuw was dit oord, vooral in de bloeitijd een oase van rust en schoonheid, voor de pelgrims en toeristen.

WOONBEZIT IN ST. GERLACH

nr. 44 A Een grote hoeve met een complex van gebouwen, daarbij een vrijstaande schuur (momenteel woning). Eerst begin 1600 zijn de eerste bewoners bekend van huis, hof, stallingen, bouwplaats groot 45 kleine roeden en weiland, achterwaarts gelegen tot aan de Valderstraat, en een vrijliggende grote schuur. Deze goederen werden overgenomen door Jan Roebroeck, in derde huwelijk met Anna Aarts, afkomstig uit de hoeve aan de Valderstraat met als buur Gerard Croon. Mathias Roebroeck zoon van Jan uit zijn eerste huwelijk tr. 1706 Jenne Duijckers. Van zijn zes kinderen, tr. Johanna in 1738 met Jan Engels, wiens dochter Marian * 1738 in 1762 trouwde met Willem van der Schuren "de jonge". Mathias Roebroeck overleed in 1720 en zijn weduwe Jenne hertrouwde in 1726 met Aart Aarts, + 1733. In 1742 compareerde de weduwe van wijlen Math Aarts ten ene en Jan en Math Roebroeck, mede Jan Engels haar resp. zonen en schoonzoon. Willem Stassen was gehuwd met een Jenne Duijckers in 1711, halfwin op de hof van St. Gerlach in 1735. Hij betaalde een jaarlijkse toust van f 2.000,-- tijdens de priorin Judith de Petersem.

Hij was mede-erfgenaar van wijlen Jan Roebroeck en zijn broer Mathias. In 1756 verlangt hij de tocht van bovenvermeld goed. Een voorkamer, kelder en het panhuis. Willem van der Schuren is de bezitter in 1762 en hertrouwde in 1771 Elise Smeets van Hulsberg. Zijn broer Michel tr. 1764 Maria Helena Kleuters, wonende op de hoeve in de Valderstraat. Hun dochter Margareta van der Schuren tr. 19/11 1782 Jan Geuskens (1752-1838) die door vererving deze goederen met "de schuur" in zijn bezit krijgt. Hij is aannemer en brander. In Heerlen bouwde hij een school. Op 20/4 1815 kocht hij 10 vaten meel uit de vestingvoorraad van het voormalige Bonifantenklooster ad 25 francs per 100 kilo. Zijn broer Daniël (749-1812) herbergier en adjunct- burgemeester, nam in 1808 in naam van de gemeente, de kerk van St. Gerlach in ontvangst. Een gedeelte van zijn huis werd verpacht aan de gemeente, Een lokaal was bestemd voor de nachtwacht. Zijn nicht Christina Geuskens, tr. Willem Kleuters en kreeg de herberg.

nr. 44 Na overlijden van Jan Willem was er deling en gingen de goederen: huis, hof, stallingen, schuur en 13 perscelen land groot 360 grote en 610 kleine roeden over aan Jan Arnold Geuskens, huwt op 26/10 1832 met M.G. à Campo. In tweede huwelijk met M.E. Wachelder. Hij verkreeg 13 kinderen, waarvan de laatste acht geboren in Houthem. Na zijn overlijden in 1877, beheerde de weduwe het goed, bijgestaan door Christine, Margareta, Winandus en Louis. Deze laatste was kwekeling in Maastricht, later hoofd van de school in Rimborg. Het gehele complex werd afgebroken. Ter plaatse werden drie woningen gebouwd. De "schuur" ingericht tot woning, werd door Winandus Geuskens bewoond en verkocht aan Jos Curfs-Philippi.

nr. 45 Huis en hof in 1761 van Mathias Roebroeck. In 1794 bewoond door Willem van der Schuren 61 jaar; in tweede huwelijk met Elisabeth Smeets van Hulsberg. Hun dochter Margareta tr. Leonard Ackermans van Wijlré.

nr. 46 In 1794 J.H. Remond tr. U. Pirong brander. Mathias Roebroeck tr. A.M. Kerkhofs van Schimmert.

nr. 47 In 1794 Lambert Weusten tr. C. Caelen

nr. 48 Voor 1770 Lambert Bormans
Peter Bonten tr. 1808 Anna Weusten winkelier. Hendrik Houben tr. Joannes Bonten.

Aan de overzijde van de weg een nieuw gebouwd huis in 1894 van Anton Colleij tr. 1888 Barbara Reintjens, afkomstig van huis nr. 41. Voorouders zijn in 1763: Claas Colleij tr. Sophie Jansen uit Visé. Met erfgenamen : zoon Claas van Jan Colleij en Maria Dreessen en Elise met Anton Becker, verder Catharine, Jan, Maria Colleij.

Zij verkochten tot behoef van Jan Colleij gehuwd met Cath. Ackermans van Houthem, huis en hof aan het Sterk Look voor f 167,--.

Peter Anton tr. M.C. Daemen met kinderen Willem, Pieter. Maria en Catharina ongehuwd.
Gertrude tr. Van der Kruis te Luik.
Elise tr. Boesmans te Luik.

Nr. 49. Hoeve Aarts aan de Vauwerstraat.

Deze hoeve van Aart Aarts, in 1565 laat en stadshelder van het klooster St. Gerlach, is wellicht ontstaan in de 14e eeuw. De bewoners stonden in verwantschap met vooraanstaande families, die zich in vele generaties hebben gehandhaafd.

Hendrik Aarts tr. 1612 met Anna van Caldenborch.

Aart II * 1598 tr. 1645 Maria van Mulcken 1615-1707.

Hun kinderen zijn: * 1648 Hendrik, * 1649 Jan, * 1650 Aart, * 1654 Anna, * 1655 Theo.

Aart III Aarts tr. 1678 Maria Roebroeck + 1709.

Anna Aarts tr. 1679 Jan Roebroeck (zijn 3e huwelijk), waarvan zijn oudste zoon Mathias huwde met Jenne Duijckers.

Kinderen van Aart III zijn:

Aart Aarts IV tr. de weduwe Jenne Duijckers,

Maria Aarts tr. 1708 Claas Leenders.

Peter Haccourt + 1697, tr. 1656 Maria van Mulcken, weduwe van Aart II.

Hij bewoonde de hoeve en was brouwer en tapper.

In 1668 vraagt hij uitstel van betaling, wegens afbrand van zijn huis, in de tijd, dat de Spaanse troepen op de vlucht waren.

Zijn nieuwe hoeve kwam in 1683 klaar. Zijn kinderen zijn:

1. Elisabeth 1657-1719, tr. 23/1 1688 Jan Philippons, schepen en stadholder van het klooster. Hij bezit de hoeve gelegen aan de Kloosterstraat in 1668.
2. Arnold ongehuwd.
3. Michiel Haccourt + 1717, tr. 1696 Maria eijers. Kinderen o.m. * 1697 Maria Helena, tr. 1731 Jan van der Schuren, die volgt.

Na overlijden van Peter Haccourt, volgde 1699 scheiding en deling. De hoeve, koolhof en het brouwgetuig, gekocht door Aart Aarts, voor f. 1.800,-. Opvolgers zijn dan Arnold en Michiel Haccourt. In een openbare verkoping ten huize van Frans Caldenborch, herbergier, werd op 3/5 1721 door de weduwe M. Weijers de hof verkocht aan Claas Leenders in huwelijk met Maria Aarts voor f. 1.200,-.

Jan van der Schuren verkrijgt de hoeve voor f. 2.300,-, opgevolgd door zijn zoon Michiel.

"MINNEGEUR" EN MANESCHIJN - OORZAAK EN GEVOLG."

"Gertrude Debets verklaart 6 augustus 1694, dat de zoon Michiel Haccourt heeft bekend, dat hij haar door de bijslaap gedefloreerd en bezwangert heeft. Expresselijk ontkend zij met veel minnegeur enige occasie gezocht te hebben. Ter contrarie, het is dat Michiel haar met demonstraties en finesse, de belofte om haar te trouwen, daartoe gebracht heeft tot zijn interesse en boos voornemen. Hij is wel bereid zes pattacons te vergoeden voor de craam, maar hij heeft geen voornemen haar te trouwen of te doteren, ofschoon hij zijn vaderschap erkende."

DORPSRUZIE IN 1712.

Dezelfde Michiel Haccourt die een herberg had aan de Vauwerstraat, werd op een zekere dag getrakteerd op een fikse rel in zijn eigen huis. Aanwezig waren Jan Ackermans en zijn zoon, beiden uit Aalbeek, Geurt Snackers uit Nuth, Jan Wijnen uit Aalbeek, Hub Alofs en Peter Snackers. Deze hadden de meid van Michiel Haccourt, Jenne Ducat geheten, op een schandalige en infame wijze op een paar schansen geworpen en haar geslagen en besmeurd met paardedrek, terwijl Jan Ackermans riep "sluit haar op in een kist op zolder".

Verder waren nog aanwezig Aart Weijers, Jan Rietzaed, Peter de schoolmeester. Jan Philippens de jonge, Jan Gijzen en Willem Stassen. Dit alles was voor Jan Rietzaed teveel en hij riep "wat voor den duivel hebben wij met deze te discutenen". Hij werd zonder pardon met een gat in zijn hoofd neergeslagen. De zoon van Jan Ackermans en Geurt Snackers hadden toen met een stuk van hoppestok Jan Philippens deerlijk neergeslagen en Aart Weijers die dit wilde beletten, kreeg zo'n klap op zijn vingers dat ze verpletterd werden. Alles werd kapot geslagen, de bierpotten, stoelen die voorhanden waren, terwijl de vreemdelingen riepen "voor alle koppen en ieder pot een pistool(geldstuk), wij kunnen dit betalen." De anderen waren genoodzaakt uit het venster te springen, om aan de slachting te kunnen ontkomen.

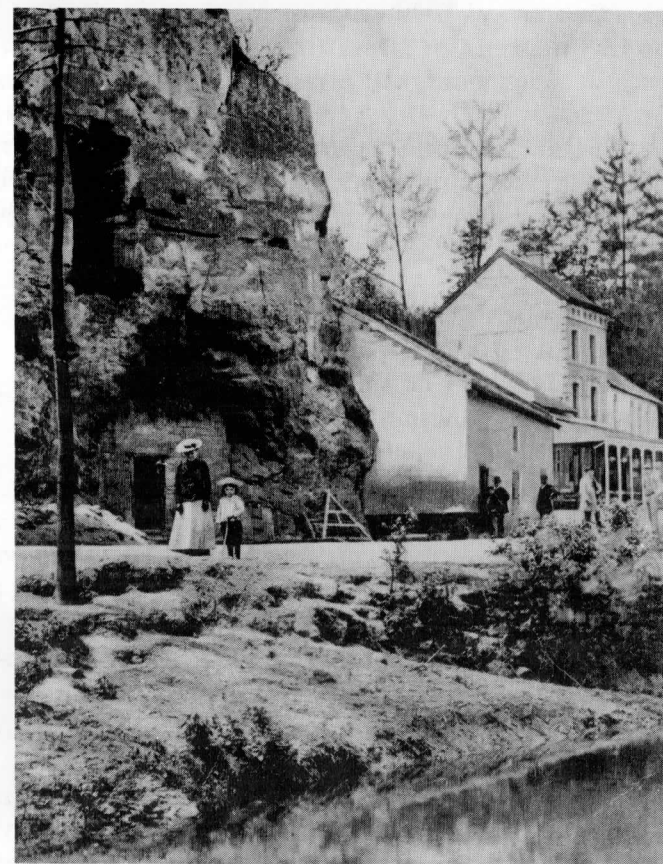
Nieuwe eigenaar werd Jan van der Schuren, tr. 1731 Maria Helena Haccourt. Zij was de laatste van haar geslacht in Houthem. Hun kinderen zijn:

- * 1732 Maria van der Schuren tr. 1761 Nicolaas Kleuters.
- * 1733 Michiel van der Schuren tr. 1764 Maria Helena Kleuters, waarvan kinderen:
 1. Maria Margareta 1765-1849 tr. 1782 Jan Willem Geuskens. Zij ontvangen de hoeve met schuur nr.44.
 2. Michiel 1777-1858 tr. 1819 Maria Hartman van Beek. Zij ontvangen de hoeve van Mat. Caldenborg.
- * 1735 Willem van der Schuren tr. 1761 Marian Engels (Engelen?) + 1768. Willem hertrouwde 1771 Elisabeth Smeets en bewoonde nr. 45. Twee dochters * 1771 Anna en * 1771 Margareta. Deze tr. L. Ackermans.
- * 1737 Johanna van der Schuren.

* 1739 Ida van der Schuren tr. Joseph Robeers. Hun dochter Helena tr. Jan Jos Kleuters en vertrokken naar Beukenoord in Vroenhof.

In 1794 zijn hier woonachtig Michiel van der Schuren, 63 jaar, akkerman en herbergier, met kinderen: Arnold 29 jaar, Willem 25 jaar, Ida 23 jaar, Michiel 17 jaar, Peter 14 jaar. De hoeve werd in 1790 door Michiel gekocht voor f 2.300,--.

Op 8 mei 1829 werden huis, hof en gronden gekocht door Hubert de Laheij, gehuwd met Estella Nuchelmans voor f 1.400,--. Hun vader Christiaan de Lahaj, grootgrondbezitter in Houthem, liet voor hen een nieuw huis bouwen op A82, gelegen tegenover hun hoeve in 1869, in later tijden bezit van de familie Crombach-Maessen.

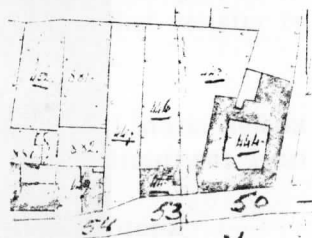

HOEVE CROON IN ST. GERLACH.

Nr. 50 A 444. De erven Croon bewonen dit huis tot ca. 1900. De hoeve westelijk van de Vauwerstraat, is vermoedelijk uit de 14e eeuw. De cijnsen die deze moesten opbrengen staan door proost van der Steijn opgetekend vóór 1590.

Deze personen waren: "Rentgen - Gielen, opgevolgd door Radermakers. Zij betalen 6 vat rogge van huis en hof, reijnende de Valderstraat." Eigenaar was vervolgens "meister Jan de Beije".

Jan Haemmackers, Jacob Freën zijn de pachters van huis en hof, waarna de pacht van 6 vat rogge ten laste kwam aan "Corporaal meester Gerard Croon", die dit pand kreeg van de erfgenaam Jan de Beije, gehuwd met Catharina, dochter van Huib Cloeps in Vroenhof. Adolf Croon liet de zeer bouwvallige hoeve afbreken en een nieuwe bouwen van mergelblokken (in die tijd een uitzondering). Deze hoeve kwam in 1663 klaar. Gerard Croon, geboren 1597, tr. 1617 met Helena Vooght. Hij was soldaat in de compagnie van Johan Waddel in de vesting Julich. Hij moet voor een tweede keer getrouwd geweest zijn op 18/3 1665 met Helena Corsveld.

Zijn broer Adolf moest 1635 een keur betalen over het goed van Jan de Beije. Bij deling waren huis en hof getaxeerd op f 230,--. Adolf, zoon van Gerard, (1640-1727), tr. eerst met Cloest uit Maastricht en daarna in 1698 met Gertrude Sijmons. Haar vader was een der geheime protestanten in de Spaanse tijd. Zijn derde huwelijk sloot hij met Lucie Bousch. Adolf Croon, burgemeester van Houthem, had acht kinderen, ondermeer een dochter Judith. Judith, weduwe Van De Bondt te Dordrecht, huwde met Frans Kreuger, protestants schoolmeester in Houthem. Jan Croon, eveneens burgemeester van Houthem, had elf kinderen. Zijn jongste zoon Jan Adam was eveneens burgemeester, gehuwd met G.G. Lejeune uit Burtscheid.

Hun kinderen waren:

* 31/3 1798-12/8 1872 Johan Albert, tr. 28/10 1852 Maria Anna Limpens.

* 13/4 1799-31/1 1890 Johanna Catharina, tr. Herman Kicken. Zij sloot een tweede huwelijk met Martin Strommenger.

* 14/4 1801- 1803 Sibilla.

* 5/10 1803-20/3 1883 Theodoor, tr. Anna Barbara Claassens uit Beek. Zij overleed in Houthem en liet 2 kinderen achter. Theodoor trouwde voor een tweede keer 25/5 1850 met Agnes Strommenger.

* 30/12 1803- 1861 NN vertrok naar Soerabaja.

Station Houthem ca. 1898

De gebroeders Jan Albert en Theodoor Croon waren aangesteld om de landonteigening bij de aanleg van de spoorlijn Maastricht-Aken te regelen. Theodoor was burgemeester van Houthem en diaken der gereformeerde kerk in Gulpen. Twee kinderen uit het eerste huwelijk waren:

A * 1841 Jan Albert, tr. Maria Thewessen uit Hulsberg.

Maria ging tot het protestantisme over. Hun kinderen waren:

* 30/6 1872-10/3 1932 Marie José, tr. Jan Hubert Meex uit Nuth.

* 19/12 1873 Johanna Mathilde tr. Johan Koch uit Beek

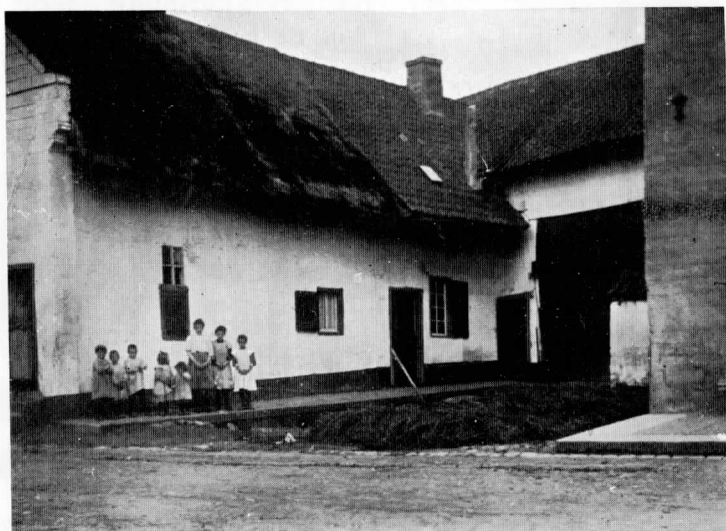
* 26/9 1875 Anna Barbara, tr. Frits Koch.

* 21/1 1880 Gerard Theodoor.

B * 1845 Anna Barbara Gertrude, tr. 18/5 1870 Jan

Albert Strommenger.

Jan Albert Croon verliet kwaad het ouderlijk huis en liet in België zijn huwelijk voltrekken tegen de wil van zijn vader en was daarom gedwongen naar Pruisen te gaan in een huis dat van zijn vader was. Bij het overlijden van zijn vader 20/3 1883 was er een deling tussen de twee kinderen. In de deling vielen: 175 percelen landerijen, de grote hoeve in St. Gerlach, twee hoven in Strabeek. Het totale vermogen was f 95.000,--. " Op 5 januari 1896 (kermis) zijn om een uur s'nachts schuur en stallen afgebrand, waarbij 10 koeien en 13 varkens omkwamen. (In hetzelfde jaar weer opgebouwd)."

Woning Jos
Ackermans

In die nacht waren er ongeregeldheden.

In Strabeek werd in de kapel het Onze Lieve Vrouwebeeld vernield en de waterput onklaar gemaakt (de rol meegenomen). Bij dhr. Neve in Vroenhof werden alle ruiten ingegoooid.

In de kloostertuin van het zusterklooster in Vroenhof op een particulier kerkhof, zijn twee leden van het geslacht Croon begraven. Theodoor Croon, geboren 5/10 1803, overleden 20/3 1883. Theodoor Gerard Croon, echtgenoot van Barbara Duyckers, overleden 40 jaar oud.

nr. 51 A82

In 1723 werd hier een geheel nieuwe hoeve gebouwd door Arnold limpens, zoon van Jan en Maria Sleijpen uit Broekhem. Opvolger Cornelis Limpens tr. Helena Peters, akkerman, brouwer en tapper. Vier knechten zijn werkzaam; de hoeve kost f 3.400,--. Inwonend zijn Christian de Lahaije tr. 27/4 1792 Anna Elisabeth van der Schuren met kinderen Martin 18 jaar en Cornelis 12 jaar in 1794. De nalatenschap van de weduwe Anna Elisabeth van der Schuren, overleden 24/1 1846 van wijlen Chris de Lahaije was als volgt: Huis A488, tuin 489,490, weiland 515 Huis A524, gaard 526, de Panhof nr. 6,8, en 20 Huis A82, tuinen 83, 84,85 (nieuw gebouwd) Huis A478, tuin 479, 480.

De hoeve werd gekocht door Jos Roebroek, zoon van Thomas en Clara Goossens, gehuwd 10/9/1889 met Maria de Lahaije.

nr. 52 Mathias Drummen tr. Elise Colleij.

nr. 53 A446 West naast hoeve Croon, een kleine hoeve in 1706 bewoond door Giel Schouweren, tr. Catharina Offermans. Hun dochter Anna tr. Michiel Leenders. In 1731 Jan Colleij, tr. 1/3 1729 Catharina Ackermans. In 1794 bewoond door Mathias Pirong, tr. Elise Roebroek kuiper. Hendrik Cloot. Vervolgens: Jan Antoon Ackermans, tr. Catharina Moopers. J.M..Schoenmaeckers eigenaar, verpacht op 13/9 1814 dit "kleine heufke" voor 1220 francs aan Jan Antoon. Hij was in 1806 halfwin op de hof St. Gerlach.

nr. 54 Huis van Cornelis Limpens in pacht aan Mat Tullenaars in 1794.

nr. 55 Hendrik Aelfers in 1794, in 1738 huis van Willem Schroders, oom van Elisabeth Aelfers, keukenmeid op St. Gerlach, tr. 1766 Jan Pirong.

nr. 56 Cornelis Pirong schoenmaker in 1794.

In 1744 stelde hij zijn huis ter beschikking aan de schoolmeester Mathias Reijnders.

Deze werd vermoedelijk opgevolgd door Frans Kreuger, gehuwd 1761 met Judith Croon, weduwe van goudsmid de Bondt in Dordrecht. Kreuger was protestant, voorlezer, koster en schoolmeester in 1760. J.G. Wateler wonend in Strabeek was schoolmeester in 1794. Frans Kreuger kocht van de proost van St. Gerlach in 1744 een brandewijnketel voor 20 pattacons zijnde ca. f 80,--.

nr. 57 A610 Een 16e eeuwse hoeve, afgebroken ca. 1830.

Claas Leenders (vaak ook als Lenarts) tr. ca. 1650 Catharina van Aubel. Maria Leenders tr. 1691 Peter Nootboom, geboren 1701. Claas Michiel Leenders tr. 1689 Catharina Thomassen. Hun zoon Nicolaas tr. 1708 Maria Aarts, dochter van Aart Aarts. Kinderen waren:

* 1712 Aart (Arnold) tr. 1756 Anna Buijsers met kinderen:

* 1757 Michiel * 1760 Margareta * 1764 Nicolaas * 1766 Willem * 1714 Michiel ongehuwd + 27/3 1786

* 1718 Anna, tr. 1753 Antoon Stassen + 1781 met kinderen:

* 1753 Maria Helena * 1756 Willem * 1758 Johanna

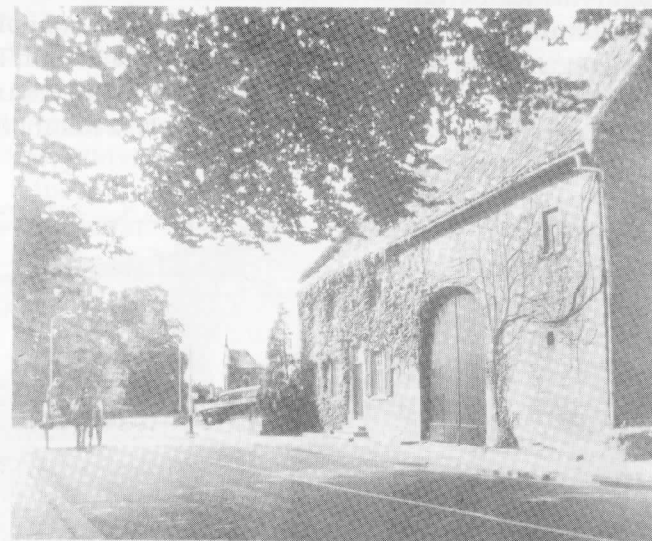
* 1718 Maria Catharina tr. 1750 Jan Pirong

Elisabeth tr. Peter Curvers.

Op 9/6 1751 compareerden de vijf kinderen Leenders. Er volgt een scheiding en deling van het stokhuis met stal, schuur, panhuis en brouwgetuig, gelegen in St. Gerlach, achterwaarts de Croddelsteeg. Huis en hof verbleef aan Michiel en Nicolaas Leenders voor f 1.350,--. De landerijen in vijf parten volgens het lot. Maria Leenders tr. 1719 Jan Smeets van Berg. Kinderen: 1. Catharina tr. 1752 Gerard Roost van Heerlen. 2. Ida tr. 1756 Reneer Gijsen. 3. Judith tr. Herman Ackermans. 4. Barbara tr. 1746 Jan Engels. De hoeve Leenders werd voor f 1.000,-- verkocht aan Gerard Vaessen van Berg, gehuwd met Albertine Thérèse Philippens en doorverkocht op 25/4 1775 aan Willem Theunissen. Deze is herbergier en beschikt over een schoollokaal.

De hoeve in verval geraakt kwam in bezit van Willem Stassen gehuwd met Elisabeth Vaassen van Rothem. Hij werd opgevolgd door Lambert Vaassen, gehuwd met Helena Cuijpers. Van beroep smid, verplaatst hij in 1829 de smidse naar de hof van St. Gerlach, in eigendom van J.M.Schoenmaeckers.

Stamhuis
Geuskens

nr. 58 bis A452 en 1199, mede 880, 882, 467 Jan Geuskens, oorspronkelijk van Raar, vestigde zich in 1708 in Vroenhof. Van zijn erfgenamen was Jan Jos Geuskens van Meerssen (1748 - 1788), gehuwd met M.C. Gulkers. Hij overleed vrij jong en de weduwe tr. in 1789 met Arnold Manteleers smid in de Onderstestraat. waar haar vier onmondige kinderen Geuskens werden opgenomen. Een dezer, Gerard Geuskens, slotensmid tr. 1813 M.Th. Houpperts van Wijlre en bouwde een huis op zijn weide A452, gelegen aan de Landstraat t.o. het klooster; van beroep herbergier en slotensmid. Na zijn overlijden in 1819 hertr. de weduwe met zijn neef Michiel Geuskens, zoon van Jan Willem en Margaretha van der Schuren.

Michiel Geuskens, van beroep aannemer en gemeenteontvanger (1828-1847), liet het ouderlijk huis met hof en stallen vernieuwen ter waarde van f 2.350,--.

Zijn kinderen waren: 1824-1892 Jan Willem rentmeester op kasteel Neubourg te Gulpen, alsook na 1847 gemeenteontvanger.

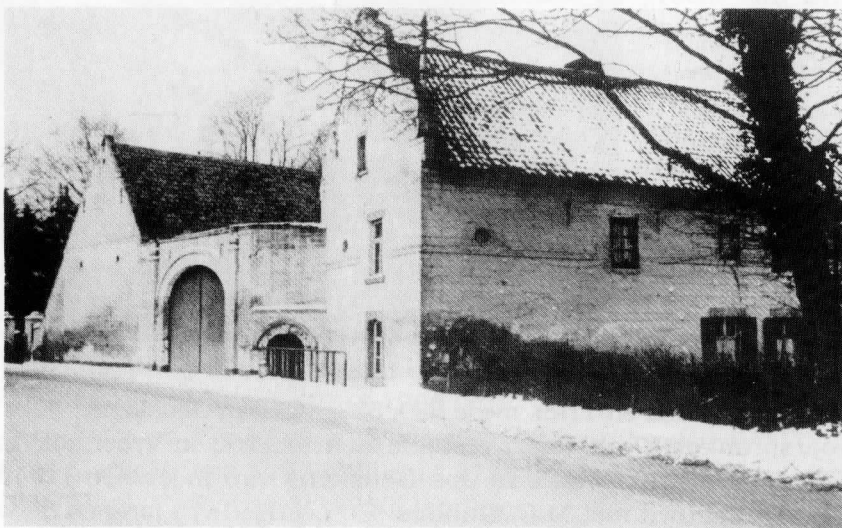
1826-1910 Margaretha ongehuwd. Zij bouwde de Mariakapel
 1827-1848 Johan Stephen 1830-1899. Paulus tr. Hubertina
 Willems van Bemelen + 1891 oud 42 jaar, dochter van Michiel van
 der Schuren en M. Hartmans.

1832-1906 Frans Geuskens tr. Maria Agnes Crijns uit Beek,
 waarvan kinderen:

Guillaume tr. 1903 M.G. Mols, hoofd der school in Maastricht.

Joseph tr. 1912 M.H. Schenk, hoofd der school in Houthem.

1836-1887 Maria Christine tr. Willem Kleuters, zoon van
 Kleuters op de Houthemerhof. Hij hertr. Philomena Crolla.

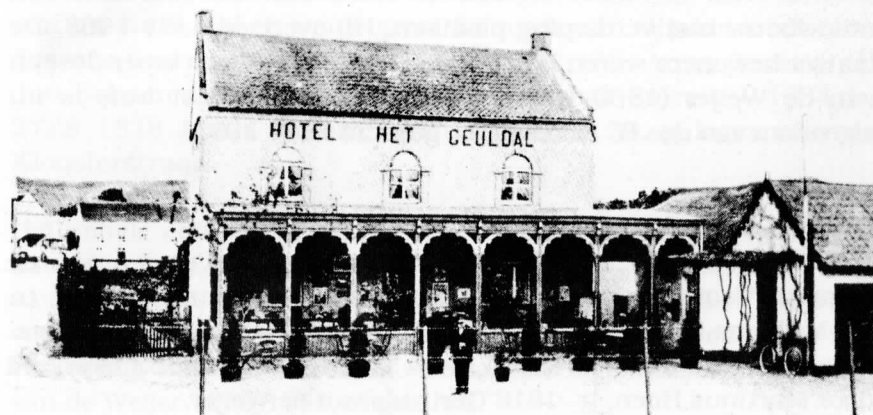

nr. 58 Een monumentale hoeve anno 1720. In de Kloosterstraat
 woonde de schutbode Jan Meessen. Zijn huis werd overgenomen
 door Jan Philippens, stadholder van het klooster, secretaris, bur-
 gemeester en plaatselijk notaris, welke studie hij opdeed bij nota-
 ris Bemelmans te Maastricht. Hij huwde 13/1 1688 Elisabeth
 Haccourt uit de Valderstraat.

Het schijnt dat al in 1721 vermelde hoeve zijn bezit was. Huis en
 hof gelegen ten oosten van Michiel Leenders, volgens een akte. Na
 zijn overlijden verbleven deze goederen op 10 oktober 1722 aan
 zijn vier zonen:

1. Jan Arnold op 8/5 1716 benoemd tot pastoor van Houthem.
2. Peter tr. 1731 Catharina Ronghs van Maastricht, koopman.
3. Guilhelmus notaris tr. 12/10 1742 Isabella van den Enden.
4. Cornelis advocaat, tr. 6/1 1742 jonkvr A.E.C. Hesselt van
 Dinter. Hij werd schepen van Maastricht, waar hij overleed.
 Op 20 oktober 1722 ontstond scheiding en deling en volgens een
 akte (L.v.O.6578). De procureur Guilh. Philippens, verklaart de
 hoeve met gronden als meest biedende bij het uitgaan van de
 kaars te hebben gekocht voor f 2.880,--. Als stadholder van het
 klooster had hij in opdracht van de proost, H. Casteel, in twee lij-
 vige boeken alle beschikbare oude registers en obligaties in 1735
 in te schrijven. Hij fungeerde nog vijftig jaar als notaris in
 Houthem. Als weduwnaar hertrouwde hij in 1760 met Anna
 Catharina van Caldenborch en had in beide huwelijken 18 kinde-
 ren. Zijn nakomelingen zijn tot op de dag van heden talrijk. De
 dochter Albertine tr. 17/4 1769 Gerard Vaassen. In 2e huwelijk tr.
 zij met de secretaris Hendrik Jacobs. De hoeve werd hun eigen-
 dom. Na haar overlijden in 1790 hertr. H. Jacobs met Agatha
 Paulissen. Hun dochter Johanna tr. 1815 Hendrik Quix van
 Wijnandsrade, burgemeester van Houthem. Hij overleed op zijn
 hoeve op 12/8 1863.

Uiteindelijk kwam deze hoeve in bezit van baron de Selys.
 Pachters waren Fr. Geuskens, Dobbelseijjn, Duijsens en als
 laatste M. Broers.

De bovenste straat, (de grote landweg van Strabeek naar Vroenhof) met noordelijk de hoog gelegen akkers en ten zuiden hiervan, de laag gelegen dellen met de camp, grenst aan het beemdengebied naar Geulhem. Begin 1700 of wellicht vroeger waren in de bovenstestraat al vijf woningen aanwezig, waarvan in 1720 drie bewoners cijnsplichtig waren aan het klooster, n.m. Mat Schairs, P. Thewessen en Gerlach Engels.

Nr. 59. A 883, 458/8, 459, 460.

Het eerste huis voor dubbele bewoning, gelegen in de del, was van Peter Lambrigs, een familie afkomstig van de Houthemerberg en werd door deze in pacht gegeven aan Andreas Meertens, winkelier, gehuwd met Maria Helena Philippi op 9/1/1774. Haar zus Gertrude tr. 1780 Peter Lambrigs. Thomas Lambrigs, wachtmeester in 1722, aangesteld als jager van het klooster, overleed in 1763 en werd voor zijn verdienste bij hoge uitzondering begraven op het nonnenkerkhof. Zijn dochter Gertrude Lambrigs verkocht op 7/4/ 1793 het huis aan Adriaan van de Weijer, gedoopt op 17/9 1755 te Testelt (B), gehuwd 7/1 1783 met Anna Gertrude Mulkens. Van beroep aannemer overleed hij op 14/8 1822.

Nr. 60.

Het wederdeel van het huis werd bewoond door Maria Cloot, wolspinster en rentenierster in 1811. Adriaans dochter, Anna Maria, tr 11/11 1824 Theodoor Sleijpen, kuiper, die nr. 59 en 60 bewoonde. In 1854 is zijn neef Jan van de Weijer, landbouwer, bezitter van dit huis en liet in 1873 aan de voorkant een nieuwbouw met verdieping plaatsen. Hij overleed 2/11 1908. De laatste bewoners waren Helena (1857-1932) en haar broer Joseph van de Weijer (1860-1944), beiden ongehuwd. Het huis is nu eigendom van Jos H. Ackermans, gekocht 26/1 1983.

Nr. 61. A 556, 465, 965.

Drie kleine woningen achter elkaar verbonden, gelegen aan de opvaart. Voorste huis van Paul Thewessen, sergeant in 1723, tr. M. Mulkens. Hun zoon Peter * 1712, tr. Elisabeth Schoenaarts. Peter Martens tr. 1792 Maria Anna Thewessen. In 1833 bewoond door Martinus Hoen, tr. 1816 Gertrude van de Weijer.

In 1879 wordt de fanfare St. Gerlach opgericht door Jan Willems, Max Curfs en Mathias Philippens. Zij repeteren bij Jan van de Weijer.

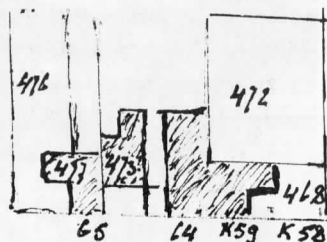
Vóór 1790 werden de achterelkaar gelegen woningen bewoond met als voorhoofd P. Thewessen, reijnende achterwaarts: Herman Schairs tr. 1716 Geet Moors. Hendrik Tonne + 1789, tr. Anna Cath. Schairs. Hij kocht het huis voor f 134.--, van beroep timmerman. Zijn schoonzoon Jan Smeets 1751-1828, tr. 1783 Gertrude Tonne. In 1828 is er scheiding en deling en komt de helft van het huis, hof en weide groot 34 roede aan zijn kinderen. Jan Servaas Smeets vertrok naar Strabeek C 195. Anna Barbara tr. Jan Schoenmakers van Wijlre. Jan Hendrik Smeets + 1834 tr. 27/8 1818 Maria Anten, vertrok naar C 70, gelegen aan de Kloosterstraat.

Het gehele complex werd 1864 verkocht door Johanna Martens aan haar neef Martinus en door deze in 1876 verkocht aan Jan van de Weijer, sectie A 459, 460, 463, 465, 965. Hij liet het oude voorhuis afbreken en op 6/10 1879 volgde een herbouw met een vergroting naar de westkant. De laatste eigenaresse was Maria van de Weijer 1859-1951, ongehuwd.

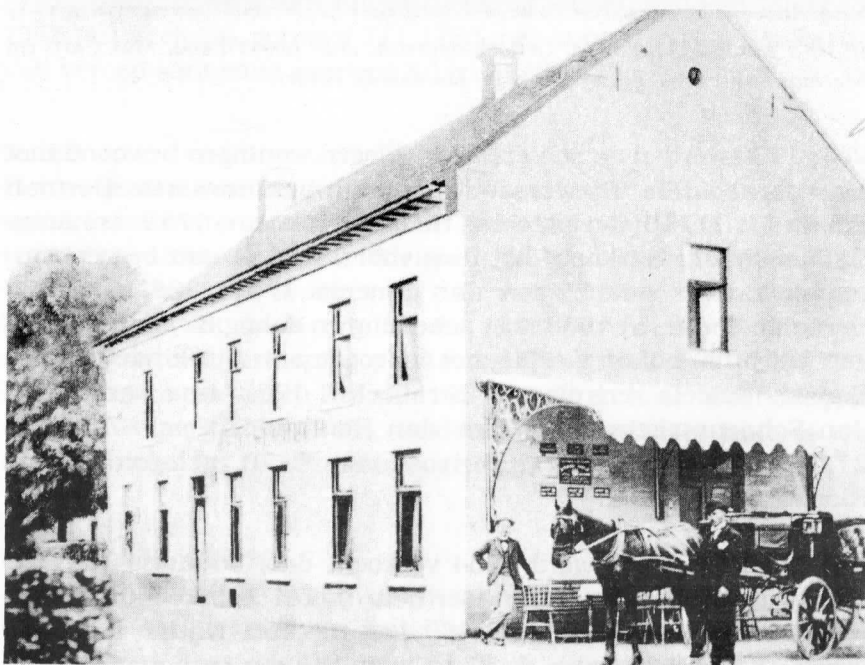
Nr.K 58. A. 469. Noord van de straat, met eerste bewoner:

Jan Hendrik Cobben tr. 1812 Marian Manteleers, Arnold Manteleers tr.1789 Catharina Gulikers, weduwe van wijlen Gerard Geuskens. Hij woonde als smid in de onderste straat.

Jan Hendrik Cobben bouwde naast zijn huis een smids. In 1852 liet de weduwe Cobben een nieuw huis bouwen.

Haar dochter Marian tr. 6/5 1870 Jos Sleijpen, zoon van Andries en Maria Cath. Ramakers uit Strabeek. Hij bezit een handel in bouwmaterialen. Hun kinderen zijn: * 1871 Hubertina, * 1873 Josephien, * 1878 Elisabeth, allen ongehuwd. Zij zijn werkzaam in het hotel, gesticht in 1902 door de weduwe Marian Sleijpen. Hun twee broers zijn Pierre * 1874 tr. E. Somers en Andries * 1872 tr. Anna Cobben. In 1959 werd dit hotel overgenomen door dhr. Anton Roeloffzen.

Hotel Sleijpen (foto 1915) gesticht in 1902, beheerd door de 3 gezusters Sleijpen. In 1944 een laboratorium voor champignonenteelt en in 1952 weer als hotel in bedrijf. Achtereenvolgens geëxploiteerd door de familie Roeloffzen, Garritsen en Verhoef.

K 59 A. 468, 1071, 1072.

Het is mogelijk dat Jan Smeets-Tonne hier zijn werkplaats had, reijnend oost aan wed. H. Cobben en west aan Desaar, groot 34 roeden bouwplaats in 1828. Huis en hof kwam daarna in bezit van Hendrik Joseph Dorthu van Clermont (B), tr. Beatrix Cremers + 1835. Hun gebrekkige zoon Stephen Dorthu, oud 45 jaar, verkocht in 1836 dit huis met de bouwplaats groot 34 roeden aan Michiel van der Schuren, onder bedinging levenslang onderdak en verzorging voor de verkoper. De overeenkomst werd gedaan door de notaris Willem Willems van Schimmert, tijdens de regering van Leopold de Eerste, koning van België. De zoon Stephen Dorthu overleed in 1856.

Michiel van der Schuren gehuwd met Maria Hartmans van Beek bewoonde de v.m. hoeve Caldenborch. Van zijn drie dochters huwde Helena met Willem Willems, landbouwer in Bemelen. Hun dochter Hubertine tr. 1874 Paulus Geuskens van Houthem, en kocht bovenvermelde huis en hof van zijn schoonvader voor f 1.320,--.

Paulus Geuskens overleed in 1899 en zijn vrouw in 1891 oud 42 jaar. De tien kinderen erfden het vervallen huis A 1116 met schuur en stallen en twee weiden in de Panhof, twee boomgaarden en achttien percelen land.

De kinderen merendeels onmondig gaven dit huis met toebehoren in 1914 in pacht aan Jos Bosten. In 1917 verwoest een brand schuur en stallen. De lege bouwplaats werd verkocht aan Andreas Sleijpen, beampte, gehuwd met Anna Cobben te Antwerpen. Zij lieten een fraai landhuis bouwen, door de weduwe verkocht aan dhr. Anton Roeloffzen, eigenaar van het voormalige hotel Sleijpen.

Nr. 64 A 474, 1070.

In 1794 Anna Cath. Emons 21 jaar tr. 25/5 1795 Matron Claudius, kapitein van het 3e regiment artillerie. Huis en hof van Willem van der Schuren. Zijn dochter Johanna tr. 1807 Jan Stephen Desaar, tuinier van Bunde + 1849. Jan Leonard Ackermans tr. 1797 de stiefdochter Margareta van der Schuren. Hun twee zonen Willem * 1800 en Peter * 1802 hebben elk de helft van het huis. In 1859 verkocht Willem Ackermans dit ingestort huis met tuin voor f 160,-- aan Carolus Boreas gehuwd met Cath. Olms. Van beroep

smid verbouwde hij in 1892 de woning. In 1895 volgde deling en kreeg de zoon Jan de smids. Zijn zuster Hubertina, ongehuwd, is inwonend tot 1938. Het geheel vervallen huis werd afgebroken en kreeg een nieuwbouw, bewoond door Jos Geuskens en zijn twee kinderen.

nr.65. A 475, 113/4, A477, 1069, A473, 1115/6.

Hiernaast een dubbele woning van Jan Lambrigs + 1731. Laurens Suskens tr. 1765 Catharina Philippi, beiden overleden in 1803. Hij was wachtmeester in het dragonder Regiment van de Prins van Hessen. Hun dochter Maria tr. 1827 Jan de Mares 1764-1842, van Montenaken, bode in Hasselt. Hun twee kinderen kregen bij deling in 1849 elk de helft van het huis. De zoon Willem de Mares ten westen en zijn zus Anna Maria, gehuwd 24/11 1848 met Jos Mela metselaar, ten oosten naast Dessaar. Elk lot geschat op f 280,--. De woning van Willem verkreeg Max Philippi, koster. Hij ruilt deze woning met deze van Willem Limpens (A483). Deze verkocht het gebouw A477, 1113, 1116, oud en vervallen aan Paulus Geuskens voor f 510,--.

Jacob Nijsten werd eigenaar van het wederdeel, voorheen nog bewoond door Herman Geurts. Hij liet de woning afbreken en overleed in 1875, oud 92 jaar. Zijn dochter Hubertina, oud 45 jaar, tr. 1863 Willem Pisters van Ulestraten, oud 56 jaar. Willem Willems van Schimmert tr. 17/11 1864 Maria E.H. Nijsten van Heer. De westelijk gelegen woning werd eveneens afgebroken. Maria E.H. Willems liet op deze blanke plaats een nieuwe woning bouwen, op 3/1 1865. Twee "onverdeelde derde gedeelte van het nieuwe getimmerde huis" voor haar en het andere voor Willem Pisters, gehuwd met Hubertina Nijsten. Elisabeth * 1866 dochter van Willem Willems, winkelier in 1872, tr. Hubert oudste zoon van Paulus Geuskens. In zijn 2e huwelijk met Elise Raeven. Beide woningen verbleven aan de erven Geuskens.

Nr. 66.A 483. Zuid.

1794 We. Heusschen 44 jaar.

1796 Jan Limpens met zoon Peter 1796-1856.

Willem Limpens tr. M.G. Weustenraad. Hij gaf dit huis in ruil aan Max Philippi, koster. Huis in 1857 afgebrand.

Willem Curfs-Schroders, koster, bouwde een nieuwe woning. Zijn kinderen waren:

10/7 1885 Joseph tr. Maria Philippi.

4/4 1887 Jan tr. Maria Smeets, bezit een postagentschap.

25/11 1889 Maria tr. Jacobs, landbouwer.

23/6 1892 Max tr. Pauline Cuvreur, koster en hotelier.

Naast de erven Geuskens werd in 1867 een nieuw woonhuis gesticht door Dirk Cobben en zijn zuster Marian, beiden ongehuwd. Het huis kreeg een herbouw en werd eigendom van Pierre Sleijpen, tr. Elisabeth Somers.

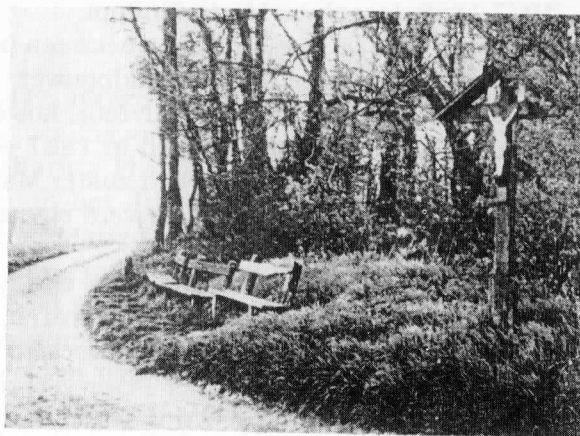
Aan de Stationsweg kwam in 1877 een herenhuis tot stand, gesticht door Jan Willem van der Schuren, bloemist, gehuwd met Maria Catharina Bontemps. Hij overleed 24/11 1879. Elisabeth weduwe van wijlen zijn broer Peter verkreeg de woning. Bijbouw in 1889. Bijgestaan door Anna Maria Bontemps + 1920, beheerde de weduwe een winkel.

Hotel van de Weijs (1905)

Het huis werd op 8/5/ 1905 gekocht door Louis van de Weijer, bestemd tot hotel-restaurant. Zijn dochter Anna exploiteerde het hotel tot 2/5 1972.

Het Caldenborchs voetpad was in deze eeuw de belangrijkste wandelweg naar de hoog gelegen bossen, met als eindpunt "het ronde bos", waar bezijden de bank, in 1869 een kruis werd geplaatst, afkomstig uit de onderste straat, waar in 1872 een kapel verrees ter ere van St. Gerlach.

Het Caldenborchs voetpad

Dit kruis spoorloos verdwenen, werd in de twintiger jaren vervangen door een nieuw kruis, geplaatst door Jan Ph. Geuskens. In 1864 werden hier nog de overblijfselen gevonden van een Romeinse Villa.

Nr. 67. Voor of tijdens de 16e eeuw waren hier twee hoeven van welke bewoners wij alleen Caldenborch kennen.

Gelegen in de del dicht bij de landstraat (Trichterweg) aan de voet van een hoog talud, de begrenzing van de hoog gelegen akkers. De hoeven lagen ten oosten aan de quadestraat, ook wel de lindenstraat genoemd, waar eveneens het Caldenborch voetpad aansluit, afkomend van het ronde bos, gelegen nabij het smalle bos.

Het wegdek van de hoofdweg werd in de loop der eeuwen belangrijk verhoogd. Tengevolge hiervan verdween geleidelijk aan het bijzonder hoog talud.

De woning van Caldenborch werd in 1760 door brand verwoest. Bij de herbouw werden de fundamente ca. 1 meter verhoogd.

In 1758 vermeld een akte, dat Frans Caldenborch aan zijn broer Mathias zijn huis met plaats, mesthof en oude kelder in "reijnen en paelen" had afgemeten, zooveel plaats uit den hof, waar het oude brouwhuis had gestaan, van boven de straatmuur in rechte lijn aan te brengen tot op de loopmuur van zijn stal langs zijn hof". In dit panhuis vergaderden de schutten van Houthem.

In 1779 werd de landstraat gelijkmatig verhoogd en vernieuwd vanaf Vroenhof tot Broekhem.

Een bakhuis van steen met pannendak ontstond in 1804. In 1794 verbleef in een der hoeven Mathias Caldenborch met twee kinderen, Elise 34 jaar en Mathias 24 jaar. Nadien bezit van Michiel van der Schuren tr. 1819 Maria Hartmans.

Hun kinderen waren:

* 1820 Helena tr. 1849 Willem Willems van Bemelen.

* 1822 Elisabeth tr. 1860 Jan Alex Moobers van Wijlre.

* 1824 Willem ongehuwd.

* 1827 Maria Gertrude tr. 1850 Hendrik Huijnen van Margraten.

De hoeve kwam in bezit van de familie Moobers.

nr. 68 A 557. De tweede hoeve van Caldenborch, was bezit van Frans, gehuwd met Anna Claassens van Maastricht. Hun dochter Anna Catharina tr. 1760 Guilh. Philippens weduwnaar en notaris in Houthem.

Het huis werd in 1794 door de weduwe verpacht aan de gerechtsbode Govart Verham. Vervolgens bewoond door de weduwe Philippens met haar vier kinderen. Zij vertrokken naar Breijll (D). De hoeve werd verkocht aan Mat Caldenborch.

De woning hiernaast gelegen met inrijpoort kwam in het bezit van Hendrik Huijnen, gehuwd met de dochter Maria Gertrude van der Schuren. Van hun zes kinderen huwden:

Maria Helena * 1858 met Desiré Couvreur.

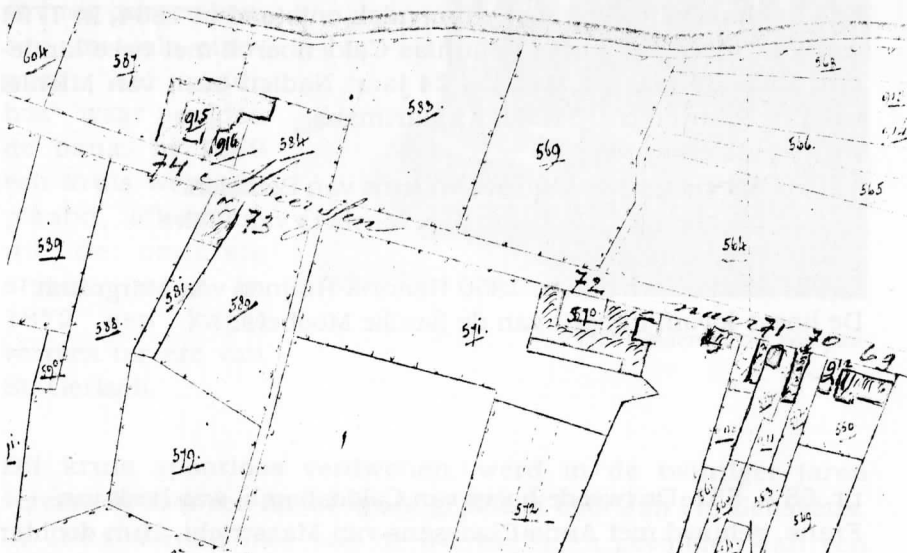
Wilhelmina * 1860 met Jan Mathias Brouns in St. Gerlach.

Willem * 1851 tr. 1878 M.C. Willems, herbergier in Maastricht.

Van zijn negen kinderen bleven Hubert, Hubertina en Anna ongehuwd. Zij bouwden in Broekhem een nieuw huis, in 1898 gesticht door Willem Huijnen.

Wilhelmina 1886-1974 tr. Joseph Curfs in Vroenhof.

De woning van Huijnen werd 1893 herbouwd en kreeg in 1897 een bijbouw. In 1901 is Albert Couvreur hotelhouder, huis in 1907 verbouwd. Zijn zus Pauline Couvreur * 1892 in Loenhout (B) tr. 19/9 1910 Max Curfs, zoon van Willem en Helena Schrodgers. Hij is de nieuwe eigenaar en is evenals zijn vader koster van Houthem, daarnaast hotelhouder. Hun werden twaalf kinderen geboren.

Nr. 69 A 550.

Jan Manteleers tr. 1755 Ida Speessen (leefde 1794) Mat Willems tr. 1787 de dochter Maria Anna, waarvan zes kinderen geboren. Arnold Manteleers tr. 1789 de weduwe Geuskens, van beroep smid in de onderstestraat.

Nr. 70 A. 553.

Willem Bosch * 1780 had evenals zijn vader Jan ter plaatse een smids.

Nr. 71 Arnold Odekerken * 1724, tr. 1752 Elisabeth Manteleers. Nicolaas Vrancken tr. hun dochter Anna Gertrude. In 1825 werden deze drie woningen gelijktijdig door een brand verwoest. De woningen werden in mergel vernieuwd.

Nr. 72 A 570.

Huize "de oude pastorije", (zie bijdrage). In 1802 bewoond door Isaac Geijer. Bezit in 1808 J.C. Panhuijs. In 1842 verkocht door majoor K. Pelerin aan J.M. Schoenmackers te Strabeek, waarna baron van Oldeneel als eigenaar.

Nr. 73 A 582.

Naast de Bocksteeg, huis en hof van Jan Robeers, tr. Maria Ida van der Schuren * 1740. Zij is deelgerechtigd in de hof aan de Valderstraat in 1770 ter waarde van f 2.300,--.

Maria Helena Robeers tr. Jan Jos Kleuters, in 2e huwelijk met M.H. Limpens. Hun zoon Michiel Kleuters tr. 1838 Barbara Timmers, die vanuit de onderstestraat hier hun intrek namen. Frans Kleuters * 1804, tr. Maria Brouwers van Klimmen. Het huis komt in handen van de dames M. Hutschemakers 1858- 1926 en Ferdinande Gadiot van Maastricht. In 1890 verbouwd tot landhuis "Beukenhorst". Oud notaris van der Vechte liet nog een herbouw toepassen. Een nieuwe verbouwing volgde door de huidige eigenaar dhr. W. Borghans.

St. Maartenshoeve

Nr. 74 A 915,916. De St. Maartenshoeve. Deze hoeve vakwerkbouw uit de 16e eeuw kreeg in 1699 een nieuwe voorgevel van mergel. In 1721 werd de binnenplaats afgesloten met een toegangspoort aan beide zijden pilasters met een lijstwerk bekroond. De eerste bewoner die bekend is, was Andries Walthouwers in 1634, schepen van de Bank Houthem en landmeter, tr. Emerantia Coenjaerts. Huwelijksgetuigen waren in 1616 Jan Philippens en Elisabeth Bemelmans. Het huis werd in 1719 bewoond door Jan Dautzenberg, overgenomen door Willem Philippi. Blijkbaar bezat deze hoeve toen al een tweede woongedeelte met schuur en stalling, in bezit van Jan Limpens.

De oude hoeve werd bewoond door Bernard Philippi, tr. 1768 Maria Agnes Bemelmans, waarvan kinderen:

* 1769 Willem Philippi tr. A.C. Canisius volgt A.

* 1773 Peter Philippi.

* 1778 Bernard Philippi.

* 1779 Max Philippi tr. Agnes Stassen, vertrekken naar Strabeek A. kinderen van Willem Philippi waren:

* 1805 Johanna Barbara tr. 1836 Mathias Curfs van Berg.

* 1816 Max, koster.

B. Hun kinderen zijn o.m. * 1851 Maria, tr. 1878 Fer Urlings,

* 1849 Mat Curfs, tr. 1875 Monica Paas, waarvan 8 kinderen.

Mat Curfs bouwde naast de poort een woonhuis, bewoond door de zusters Lucie en Tine Curfs, ongehuwd. Het huis werd in 1950 gesloopt.

De oude hoeve met als eigenaar Fer Urlings werd in 1927 verkocht aan Mr. Frans Erens, een bekend letterkundige, gehuwd met Sophie Bouvy, wonend op "het oude slot" te Heemstede.

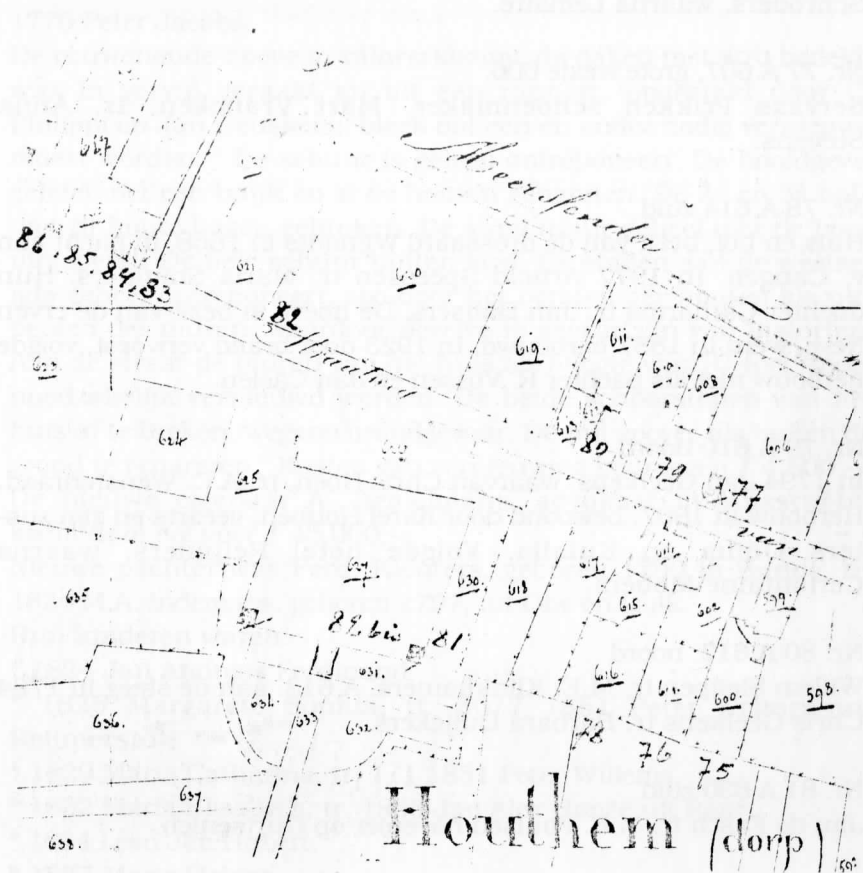
De hoeve kreeg de naam "St. Maarten hoeve", de patroonheilige van Vroenhof (Houthem). Mr. Frans Erens overleed 5/12 1935 en werd begraven in zijn geboorteplaats Schaesberg. Zijn weduwe bewoonde het huis nog tot 1942.

Het pand werd aangekocht door Jos Curfs-Huijnen.

In 1953 verkocht aan de schilder-glazenier Jacques Vonk, geb. 16/4 1923 te Rotterdam, tr. 23/9 1953 M.L.Ph. Stille, geb. 15/2 1909 te Maastricht, aldaar overleden 13/8 1981, dochter van P. Stille en W.A.H.L. Rutten, weduwe van W.M.H.B.Boersma (1948). De heer Vonk liet de hoeve restaureren.

Het landhuis ten westen hiervan werd gebouwd door jhr. mr. Jan Alex van Geen, geboren te Den Helder, oud Lt. ter zee, zoon van baron A. van Geen. Hij huwde 20/10 1903 met jkvr Pauline van der Maessen de Sombreff, geb. 14/12 1867, dochter van jhr. mr. Paul en Emilie de Ceva te Strabeek.

Nr. 75 A 599.

Hoeve Antoon Frijns, tr. 1746 Elisabeth Schrodgers. Hun kleindochter Anna tr. 1845 Thomas Sleijpen van Klimmen. Maria Th.

Sleijpen tr. 1866 Joseph Leufkens van Voerendaal. De hoeve werd door brand verwoest, in 1873 opgebouwd, waarna nogmaals afgebrand. Nieuwbouw bewoond door de families Genders en Engelbert.

Nr. 76 A 603.

Christ. Geuskens 1724-1793 tr. M.A. Frissen, vertrok naar de onderstestraat naast Gerard Theunissen in 1767. Jan Reijntjes 1801-1851, tr. Elise Sleijpen + 1866 Huis afgebrand op 16/1 1883, waarna herbouwd. bewoond door Jan Gerlach Voncken tr. Estella Schroders, waarna Lemaire.

Nr. 77 A 607, grote weide 606.

Servaas Prikken schoenmaker. Mart Vrancken, tr. Anna Stevens.

Nr. 78 A.614 zuid.

Huis en hof, bezit van de drossaard Wijnants in 1668, in pacht aan v. Cangen. In 1977 Arnold Speessen tr. Maria Smulders. Hun dochter Catharina tr. Jan Buijsers. De hoeve in bezit van de erven Nève, werd in 1887 herbouwd. In 1923 door brand verwoest, volgde herbouw met als pachter R. Vossen en Jan Caelen.

Nr. 79 A 610 noord

In 1794 Jan Geelkens, waarvan Chris Hoen, tr. A.C. Weustenraad. Herbouw in 1867, bewoond door Karel Houben, veearts en zijn zusters Odilia en Eulalia. Volgde hotel Reijnders, waarna Cerfontaine-Mobers.

Nr. 80 A 612. noord

Willem Sleijpen tr. M.E. Klinkhamers. A 613. aan de steeg in 1794 Chris Geelkens tr. Barbara Duijckers.

Nr. 81 A 630 zuid

Jan de Fasch tr. M.E. Poulsen hovenier op Gurtsenich.

Nr. 82 A 621.

De Houthemmerhof in Vroenhof was bezit van Goswin Wijnants en verbleef enige eeuwen aan dit adelijk geslacht en haar erfgenamen. Als pachters fungeerden, voor zover bekend:

1560 Hendrik Sleijpen.

1597 Merten Sourke en Jan Crombach.

1608 Celis Schroders (vermeld op de Bongart)

1644 Aart Cangen.

1660 Mathias Heuschen schepen.

1708 Willem van der Schuren.

1712 Cornelis Sleijpen.

1730 Jan Meessen.

1738 Lambert Bormans

1754 Casenius Stassen.

1759 Jan Kleuters.

1770 Peter Jacobs.

De eeuwenoude hoeve in vakwerkbouw, de daken met stro bedekt, was in verval geraakt en uit een rapport, opgesteld door C. Philippi en Jan Geuskens, bleek dat een en ander nodig vernieuwd moest worden. " De schuur is geheel ontreponeert. De hoofdgevel geheel met een buijk en al de houten gebarsten. De 2e en 3e balk met rij houte bogen gebroken. De suijd muur geheel met de boog uitgeperst. De hele schuur buiten lood. De stallen aan de westse-ijde geheel ontreponeert, zoo door het bersten der houten als uitpersen der muren, waardoor dezelve in gevaar zijn van instorten. Aan de straat de muren van het huis ter hoogte van 10 voet, moet noodzakelijk vernieuwd worden. De beide schoorstenen van het huis af te breken, wegens brandgevaar. De put zoover als buiten de grond te repareren." Kosten van vernieuwing bedroegen f 4.500,--. De nieuwe eigenaar A. Bemelmans, advocaat in Maastricht, kocht deze hof voor f 45.000,--. Nieuwe pachter was Ferd. Kleuters, geboren 1790 in Bunde, tr. 1824 M.A. Indemans, geboren 1797, uit Ohe en Laak.

Hun kinderen waren:

* 1824 Jan Andreas Ferdinand.

* 1825 Margarete Sophia, tr. 30/7 1851 Peter Urlings uit Reijmerstok

* 1829 Maria Catharina, tr. 1/1 1851 Peter Willems.

* 1832 Maria Elisabeth, tr. 1855 Jan Alex Honée uit Raar.

* 1834 Leon Jan Hubert.

* 1837 Maria Helena.

* 1839 Willem. trouwde eerst Christine Geuskens, in 2e huwelijk 18/5 1899 Phil. Crolla.

* 1845 Maria Philomena, tr. 1/1 1870 Peter Jan Thijssens uit

Borgharen. Hij was inwonend. Hun zoon Willem werd 2/4 1899 tot priester gewijd.

Jan E.H. Borghans geboren 1847, getrouwd met Maria Erkens uit Voerendaal. H. Frissen uit Itteren kocht 21/2 1917 de hof, verbouwd in 1923.

DE DORPSKERN VROENHOF.

Dries van Pallant, schout van Meerssen, gaf in 1558 te kennen, dat hij een keur moest betalen aan de hof van Raar, over zijn bovenhof achter de Barbarasteeg bij Gerard Offermans. Mogelijk was dit de Houthemerhof gelegen aan de steeg. In 1708 was er sprake van "de Barbarasteeg opgaande tot onder de eik en aan de Stevensweg onder de eik, waar Goeskens en Geelkens hun huis hebben". Jkvr. Johanna van Cruningen woonde in 1612 "onder de eik". Zij was meermalen doopgetuige in de kerk te Vroenhof. In 1642 was dit Jan Fransen met de Meulenhof in Geulhem en in 1706, "Thomas Aussems in naam van Leonard Pauwels met een huisje onder de eik". Aan de landstraat opgaande de steeg woonden:

Nr. 83 Het eerste huis aan de steeg, in 1680 bewoond door Cornelis Philippens, schutbode, zoon van Jan en Catharina Winter. In 1706 door Peter Geerlings tr. Barbara Aussems. Peter * 1733 is zoon van Geerling Geerlings, tr. Gertrude Mercken. In 1794 Dirk Schaepen, tr. Anna Geerlings. Theodoor Schaepkens, tr. Ida Duijckers.

Nr. 84 Peter Duijckers 1739-1777 tr. Agnes Speessen, dochter van Arnold. Arnold Duijckers tr. 1780 Maria Schaepen. Jan Pisters tr. 1797 Ida Duijckers.

Nr. 85 A 919, 665 noord Huis, hof en weide.

Jan Somers tr. Ida Speessen. Jan en Peter Somers in 1739. Jan Somers tr. Elise Bindels, waarvan erfenamen: Dirk, Jan, Peter, Jacob, Catharin en Elise Somers. Dirk en Elise Somers in 1772 dertig jaar werkzaam bij Isobella Graven, erfden hun huis en hof van hun broers. Jan tr. Maria Nauta, beiden in Harlingen en Peter wonend in Deventer. In 1794 woonden hier Dirk Somers met zijn schoonzoon Mathias Reijntjes. Na 1800 bewoond door Andreas, zoon van Peter Stassen-Gijsen tr. Maria Nelissen van Margraten. Kinderen:

* 1816 Casper tr. Maria Claassen

* 1819 Renerus tr. Helena Hennevée, vertrekt naar 129.

Nieuwe bewoners zijn: Jan Noël Gozé, zoon van Jan Hendrik * 16/5/1791 in Luik en Anna Cath. Schram uit Heel, tr. 2/7/1863 Maria Anna Akkermans oud 23 jaar van Vroenhof. * 1864 Maria ongehuwd.

* 1866 Anna M.C. tr. Devigne van Luik, in de parochie St. Antoine in 1891.

* 1868 Jan Hendrik Joseph tr. 8/10 1898 de weduwe M. Willems-Klein van Maastricht.

carree of Habelsteen te Houthem
Boerderij Ronckers

De familie vertrekt naar 113. Hun twee zonen waren huisarts in Maastricht. Jean Gozé uit het 2e huwelijk werd oor-neus- en keelarts, te Maastricht, deze woonde op het Vrijthof. Nieuwe bewoners: de weduwe Reneer Stassen met kinderen: o.m. Casper * 1860, tr. Gerardine Stassen van Terblijt. De ouders overleden, lieten twee kinderen na als wees: * 2/2 1902 Anna tr. Mathias Voncken. * 4/12 1904 Jan, smid, ongehuwd. Beide pleegkinderen van Mathias Philippens, smid in St.Gerlach. De woning in vakwerkbouw werd in 1931 afgebroken en herbouwd.

Nr. 86 bis.

Huis en hof naast Sarolea, met weiden A 667 en 663 van Jan Somers, opgevolgd door Mathias Reintjes, tr. Elisa Somers, verkregen van zijn schoonouders. Op 6/3 1798 door haar verpacht met 28 percelen land aan Willem van Kan uit Schimmert.

In 1796 is dit pand bewoond door twee gezinnen.

a. Lambert Frijns, tr. M.C. Somers, zuster van Dirk.

Jan Schroders, tr. A.M. Smeets.

Jan Vaassen, tr. Helena Frijns, baanwachter.

b. Leon Wijnants, houtzager, tr. Anna Frijns.

Jan Peter Habets, tr. Anna Huntjes. Na herbouw werd een dezer huizen nog bewoond.

Nr. 86 A.669,672. Huis en hof aan de Stassenbeek (drinkbeek)

Jan en Merten Stassen 1531. Dit Stassengoed ontving Giel Geldrop als leenman in 1549. Oorspronkelijke bewoners zijn niet te klasseren.

Peter Willem Habets * 1725, tr. 27/4 1749 Petronella de Lahaj, burgemeester van Houthem. Hij bezit de tocht van de hoeve aan de Pasweg, in 1759 aangekocht door L.F. de Sauveur, zijn zwager. Van zijn kinderen huwde 1783 Maria Anna met Jan Thomas Sarolea, drossaard en schout van Warsage en Gronsveld, wonend in Berneau.

Van deze oude vakwerkhoeve met links een haaks gebouw en rechts de woning rondom een open binnenplaats, werden in 1772 beide voorgevels vernieuwd en verbonden met een grote inrijpoort, opgetrokken in mergelsteen. De gebouwen waren bestemd tot twee woningen voor de familie Habets en Sarolea.

P.W. Habets overleed in 1785. Vele schulden waren oorzaak dat huis, hof, stallingen en schuur verkocht werden aan J. Th. Sarolea voor f 2.500,--, "dit tot voordeel van de kinderen en kleinkinderen".

In 1786 volgde nog een publieke verkoop van alle meubilair. In 1794 waren hier nog aanwezig: Stephen Sarolea 80 jaar; Jan Thomas 48 jaar; Stephen 32 jaar; Winand Habets 45 jaar; Jan Willem Habets notaris 42 jaar. In 1760 verkocht Jan Loyens uit zijn ouderlijk bezit -8-8- land en het huis, zijnde vrij Geldropsleen, gelegen naast de Sauveur aan Isabella Graven. De hoeve aan de Pasweg werd in 1783 door Johanna de Sauveur in pacht gegeven aan Peter Stassen en zijn vrouw Johanna Gijsen, afkomstig van St. Gerlach, waar hij zijn huis in pacht gaf aan Moses Caen voor f 20,-- jaarlijks, met opdracht schuur en stallingen af te breken, gelegen in de onderste straat.

Nr. 86-105 Nieuwe bewoners van dit pand zijn de erven

Akkermans. * 1772 Jan Antoon Akkermans tr. 1798 Anna Maria Mopers. In 1806 pachter op de hof van St. Gerlach, moest hij door de vele inkwartieringen van Franse troepen en inbeslagneming van vee, den hof verlaten. Van de eigenaar J.M. Schoenmaeckers kreeg hij een toust op 13/9 1814 voor het "kleine hōfke" met schuur en stallingen, gelegen tegenover het klooster tegen een jaarlijkse pacht van 1.220 francs. Van hieruit vertrok hij naar dit huis in Vroenhof. Zijn kinderen waren:

30/1 1803 Anna Maria.

26/1 1804 Maria Catharina.

Jan Antoon + 1826.

15/1 1806 Maria Agnes.

26/3 1808 Maria Josephine.

9/8 1815 Jan Mathias, tr. 1833 Catharine Duijzings.

1816 Maria Catharina.

1817 Leonardus.

1818 Jan Willem.

1822 Maria Elisabeth.

Mathias Akkermans, een broer van Jan Antoon, was kluizenaar en stierf in 1825. Zijn kluis was gelegen, ter plaatse waar de kapel "Calvariëberg" in 1828 door pastoor van Pelt plechtig werd ingewijd.

A. Jan Mathias Akkermans overleed 22/10 1883 oud 68 jaar. Zijn kinderen waren:

a. * 2/9/1834 Jan Hendrik tr. M.A. Coenjaerts met kinderen:

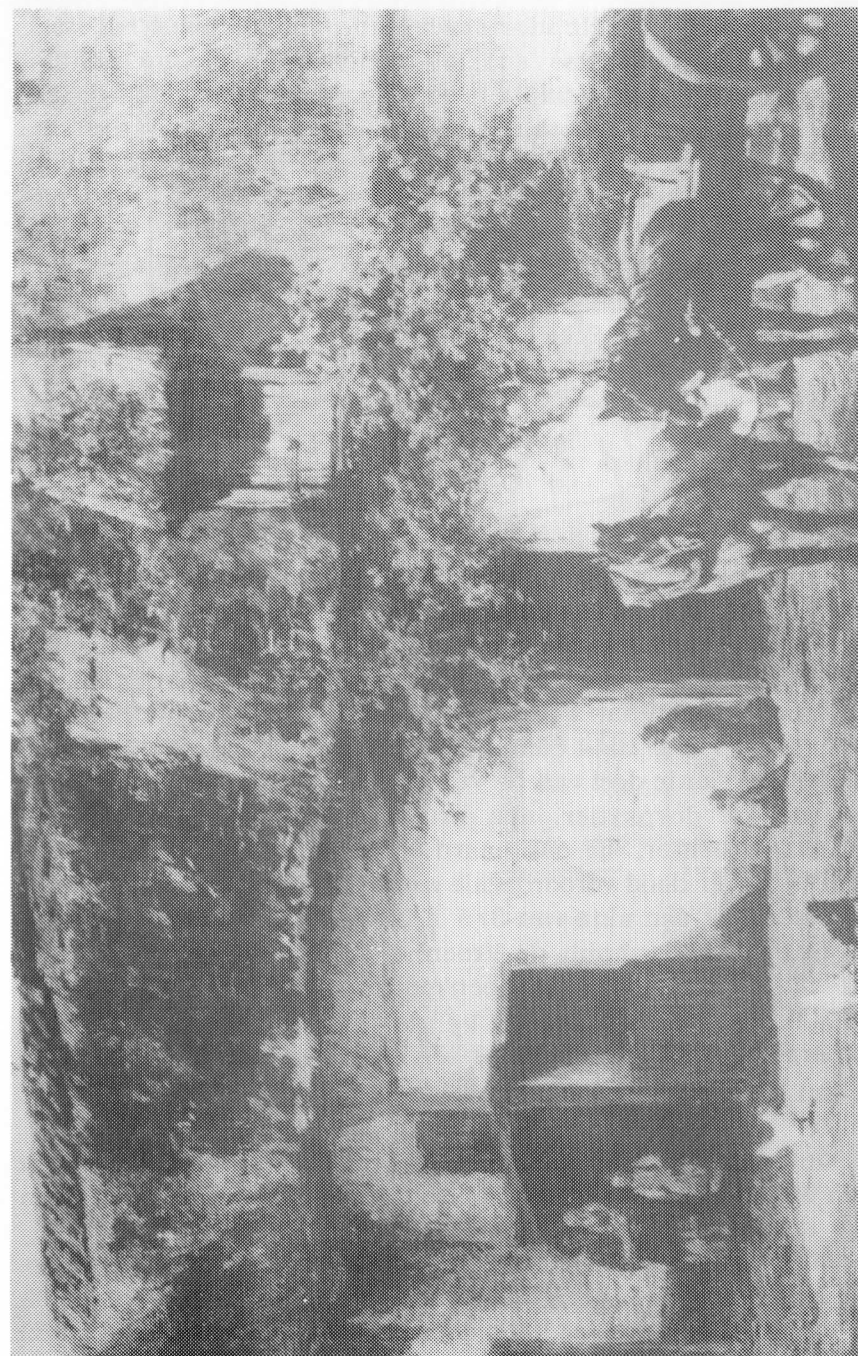
* 17/2 1865 Jan Mathias tr. M. Speessen.

* 28/8 1868 Joseph tr. A. Genders

- * 1869 Maria Anna naar Ostende.
- * 27/1 1871 Jan Willem tr. L. Leufkens.
Philippinne ongehuwd naar Brussel.
- b. * 8/10 1836 Maria Agnes tr. 1860 Peter Gerard
Philippens van Geulle, 1825 - 1894.
- c. * 1839 Maria Anna tr. 1863 Jan Noël Gozé van Blerick.
Tegenwoordige bewoner is de familie Ronckers.

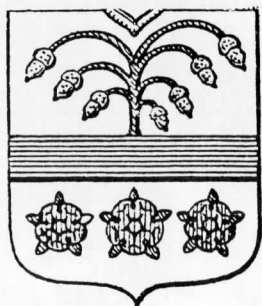
Nr. 87 Deze oude hoeve in vakwerkbouw met een dak van riet werd in 1927 gesloopt, gelegen aan de Pasweg, naast de drinkbeek. In de 16e eeuw bewoond door Liesbeth Cloeps, genoemd in 1548. Zij stonden in verwantschap met Cloeps van Berg en Maastricht. Catharina Cloeps tr. 1569 Jan de Bijde op de hoeft aan de Vauwerstraat in St. Gerlach, door Gerard Croon overgenomen. In 1564 hier vermeld Hendrik Schroders, wonend aan de Cangel (drinkbeek).

Verdere bewoners zijn: Mathias Bemelmans "laet" in 1609. Uit zijn tweede huwelijk huwde zijn dochter Elisabeth met Jan Philippens, zoon van Willem (1549) in de Valderstraat te Meerssen. Zij stierf in 1632 tijdens het beleg van Maastricht met haar drie kinderen. De grote schelbeemd in Geulhem door Huib Cloeps van Berg in 1603 namens zijn zoon Laurens en zijn moeder Bemelmans van Berg aan Lens Goessen verkocht, kwam door vererving aan de weduwnaar Jan Philippens, in 1632 hertrouwd met Catharina Winten van Strabach. Hij is schepen en burgemeester en in 1632 kerkmeester in Houthem. Hij overleed in 1668 oud 90 jaar. Zijn weduwe had in 1668 een langdurige procedure te voeren over de voornoemde schelbeemd met de erven Celis Schroders. Bovengenoemde hoeve kwam omstreeks 1660 in bezit van Gerard Pasmans. In bezit van 3 paarden, 6 koeien en 30 schapen. Hun dochter Anna tr. 1675 Winand Habets, eigenaar van de Vroenhof.

Oude hoeve aan de Pasweg. In 1928 gesloopt. Volgens een schilderij van W.C. Nakken 1903.

DE VROENHOF

De Sauveur

Habets

De Vroenhof (hoeve van de heer) in vervallen toestand geraakt, de gronden versnipperd, kwam tegen het einde van de 16e eeuw in handen van de plaatselijke bewoners. In 1570 werd nog een zeker huisje vermeld met weide en vijvers, de zogenaamde Vroenhof. De goederen kwamen aan Peter op de Camp en in 1587 aan Merten Stercken. Op 6/1 1644 compareerde Jan Cangens en zijn vrouw Berbke een vierde deel van de Vroenhofweide, belast met het houden van de dorpsstier, een privilege voorbehouden aan de Vroenhof- bezitter, die ook paard en kar ter beschikking moest stellen, om ter dood veroordeelde misdadigers naar galg en rad te vervoeren. Uit een akte van 3/5 1722 blijkt dat Winand Habets, afkomstig van Genhout, de Vroenhof schatvrij heeft gekocht in 1644. Zijn zoon Winand, schapenkoopman, huwde 16/6 1675 met Anna Pasmans. Hij bezit 28 bunder land en 10 paarden. Het Berberhuisje de z.g. Vroenhof is ook zijn eigendom.

Gezien de ouderdom verkeerden de overige gebouwen in slechte staat.

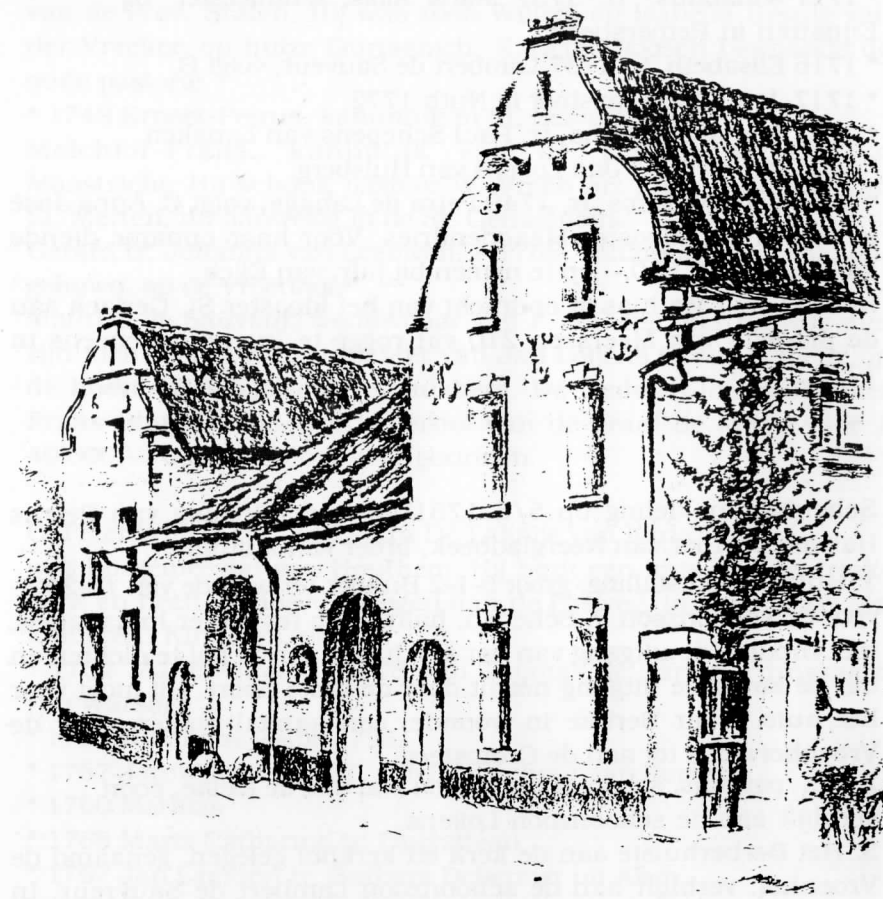
Als de welgestelde Winand Habets deze kocht, moet hij of zijn zoon Winand, gehuwd in 1675 al deze gebouwen vernieuwd hebben voor 1700.

Een akte van scheiding en deling vermeldt immers dat toen in deling kwam in 1751, het groothuis, panhuis en Berberhuis, welk laatste gelegen naast de kerk door Lambert de Sauveur in 1752 verbouwd werd tot pastorie.

Deze gebouwen hadden hoogstwaarschijnlijk dezelfde constructie als de navolgende schets, volgens een aquarel (1). Geheel opgetrokken in mergel met twee sierlijke puntgevels. Een poortje als toegang tot het herenhuis en een grote inrijpoort, waarboven aangebracht de wapens van Habets en De Sauveur.

De Vroenhof had eveneens 14 ramen, waarover de erfgenamen De Sauveur in 1806 contributie moesten betalen.

Het gehele complex werd in 1864 afgebroken om plaats te maken voor een nieuw te bouwen landhuis voor jhr. mr. Michiel van Kessenich.

Schets van een 17e eeuwse hoeve met omsloten binnenplaats, welke constructie hoogstwaarschijnlijk ook in Vroenhof existeerde vóór de sloop in 1864.

Winand Habets werden elf kinderen geboren: * 1673 Anna. * 1677 Maria. * 1677 Arnold. * 1678 Winand. * 1680 Mathias, met doopget. Anna Paludanus; volgt A. * 1682 Jan Willem. * 1683 Anna Maria, tr 24/5 1708 Georg Caenen van Lanaken. * 1687 Gerard, pastoor in Valkenburg en Tilburg. * 1688 Ida. * 1689 Maria Catharina. * 1690 Petrus, kanunnik in Averbode en pastoor in Neergladbeek.

A. Mathias, zoon van Winand Habets werd opvolger en tr. in 1711 met Catharina Willems. Van hun elf kinderen vermelden wij:

* 1711 Winandus, tr. 1737 Maria Alofs, rentmeester bij Eijnatten in Remersbeek.

* 1716 Elisabeth, tr. 1737 Lambert de Sauveur, volgt B.

* 1717 Jan Willem, pastoor in Nuth 1772.

* 1721 Maria Catharina, tr. Paul Schepens van Lanaken.

* 1723 Ida, tr. 1747 Jan Loijens van Hulsberg.

* 1725 Peter Willems, tr. 1749 Petra de Lahaije, volgt C. Anna José is non in het klooster Maagdendries. Voor haar opname diende haar vader f 2.500,-- op te nemen bij jufr. van Eijck.

In 1721 had Mathias in opdracht van het klooster St. Gerlach aan de proosdij van Meerssen 210 vat rogge te leveren, eveneens in 1722.

Scheiding en deling op 5/6 1751 (3) onder leiding van Petrus Habets, pastoor van Neergladbeek, broer van Mathias.

1. Huis, hof en stalling, groot 5-1-2 Bunder ter waarde van f3.200,- voor de schoonzoon P. Schepen, halfwin op ter Wever In Lanaken, met conditie de uitgang van het stokhuis naar de hof te dichten en dat de koper de uitgang neemt door de grote poort. Hij moet voor het huis, waar Berbke in woonde, een kanaal maken naar de Vroenhofweide tot aan de Cromsteeg.

2. Het panhuis, schop, schuurke en stal met de kleine poort verblijft aan de schoonzoon Loijens.

3. Het Berberhuisje aan de kerk en kerkhof gelegen, genaamd de Vroenhof, verblijft aan de schoonzoon Lambert de Sauvreur. In 1759 verkreeg deze ook het panhuis met poort en het gehele brouwgetuig, zoals in 1751 verbleven aan Loijens, belast met 14 pot wijn.

B. Lambert de Sauveur, zoon van Melchior, schepen van Geul in 1684, wonend op den Oensel, tr. 22/9 1737 Elisabeth, dochter van Mathias Habets, waar hij "buikvast" woonde. Eerst in 1751 kwam hij op Vroenhof wonen. Hun kinderen waren:

* 1738 Maria Anna José tr. 30/5 1767 Petrus Banens van de Neerbekerhof, zoon van Peter Frans en M. Wouters.

* 1741 Mathias tr. 1/7 1772 M.E.P.B. Banens. Hij bewoonde het "huske" in Retersbeek. Hun enigste kind Marie-José verloor haar moeder in het kraambed en werd ondergebracht bij haar grootmoeder in Vroenhof. Zij tr. 4/11 1798 met Eugène Victor Roosen, Licenciaat in de rechten, schepen van Maastricht en lid van de Prov. Staten. Hij was zoon Willem en Isabella Ursula van der Vrecken op huize Gurtsenich. E. Victor Roosen bewoonde de oude pastorie.

* 1749 Ernest-Petrus, kanunnik in St. Servaas.

Melchior-Frans, kanunnik van de O.L.Vrouwekerk in Maastricht. Hij schonk pastoor W. Vreën het grote schilderij van St. Merten, nu aanwezig in de St. Gerlachkerk.

Gerard tr. Johanna van Leeuwen, + 1768. Johanna Catharina, ongehuwd, op de Vroenhof.

Mathias de Sauveur, weduwnaar van P. Banens, hertrouwde met zijn nicht Maria Anna, dochter van Jan Loijens en Ida Habets, op de hoeve Wissengracht te Hulsberg. De weduwe Ida kocht met Frans Pluijmen de Overhekerhof van de graaf de Mean voor f 40.000,--, bewoond door twee gezinnen.

C. Peter Willem tr. 1749 Petra De Lahaije van Kerkrade. Hij was burgemeester van Houthem, Hij bezit een huis aan de drinkbeek en heeft de hoeve, gelegen aan de Pasweg, in tochte van zijn kinderen. Kinderen zijn:

* 1752 Marie Anna tr. 1778 Jan Thomas de Sarolea, drossaard van Warsage.

* 1755 Winandus leefde 1796.

* 1757 Jan Willem tr. M.T. Cuviller, schout van Berneau.

* 1760 Mathias

* 1765 Maria Catharina tr. Duchateau.

* 1767 Jan Lambert tr. Barbara Debennet uit Aken.

In 1796 zijn nog inwonend op de Vroenhof: Weduwe Elisa de Sauveur, oud 80 jaar, overleden in 1809. Haar kleindochter Marie-José, oud 23 jaar.

De dochter Johanna Catharina de Sauveur, ongehuwd. Zij beheerde de goederen met drie bedienden. De hoeve aan de Pasweg werd in 1783 verpacht aan Peter Stassen. De leegstaande kerk, waarvan de toren was afgebroken, had zij in huur van de kerk en werd in 1820 door haar gekocht. De kerkhof was in 1815 al gedeeltelijk ontruimd. Zij overleed op 31/7 1826. De gebouwen met de gronden volgens sectie A 925, 653, 927, 929,930, 931 werden aangekocht door de oud-notaris Charles de Flice van Maastricht, die in 1863 overleed. In 1864 zijn de goederen bezit van Pauline Lekens, echtgenote van jhr. Michiels van Kessenich (1843-1922), afkomstig van kasteel Reijmersbeek bij Nuth. De gebouwen werden in 1864 afgebroken en op 11/5 1866 konden zij in het nieuwe landhuis intrekken. In 1875 verkocht jkvr. Pauline Michiels van Kessenich de goederen aan Louis Jerome Ruijs de Beerenbroeck (1841-1893), gehuwd met jkvr. Emilie Thérèse de Ticeken de Terhove, + 21/3 1815 te Tongeren. Hij werd in Houthem begraven. Een deksteen vertoont hun wapens.

In een tweede graf bevinden zich drie personen:

- 1e Alfred Edmond Ruijs de Beerenbroeck, * 20/3 1839, + 7/1 1890, tr. 8/8 1883 Clemence Fr.H. Michiels van Kessenich, * 25/5 1837, zus van Alfons, gehuwd met Pauline Lekens. Zij was weduwe van Lt. Colonel de Zantis de Frijmerson en overleed 26/11 1905, bijgezet in de familiegrafkelder in St. Odiliënberg.
- 2e Jkvr. Clemence H.M. Ruijs de Beerenbroeck, * 8/5 1849, overleden 21/8 1901.
- 3e Jkvr. Leonie L.M. Ruijs de Beerenbroeck, * 30/3 1843, overleden 25/3 1921.

Het kasteel werd in 1904 aangekocht door dhr. E. Franquinet van Maastricht. Deze liet dit in 1905 verbouwen. Via dhr. Penners van Heerlen aangekocht door de kloosterorde St. Joseph uit Heerlen. In 1925 werden de stallingen A 652 aan de Pasweg gesloopt, evenals de overblijfselen van het oude kerkje. Op de fundamenten van de oude kerk verrees een nieuw kerkgebouw en werd het hoofdgebouw, bestemd als klooster. Omstreeks 1964 verkochten de zusters het klooster aan de Montfortanen van Meerssen. Een brand vernielde een gedeelte in 1967. Een herbouw kwam tot stand en in 1976 ingericht tot een bejaardenoord.

Klooster c.q. landgoed Vroenhof 1905

Nr. 92 Z Huis en hof 680,681 naast de Vroenhof.

Bewoners hebben 1558 een keur te betalen aan de Raarhof te gunste van het klooster St. Gerlach. Paul Buijtendorps nu Meus Philippens erven bij Gerard Pasmans. Meus Philippens tr. Meij Cangen, bezit een hoeve te Haasdal. In 1719 Jan Somers, idem in 1772 met 9 personen en 3 in dienst. In 1796 Jan Coenraeds kleermaker en Jan Reintjens gehuwd met Maria Agnes Coenraed. * ca. 1800. Huis en hof werden omstreeks 1860 gesloopt en de gronden bij het landgoed gevoegd.

Nr 93 Z Huis en hof A 942 in de del.

Willem Schroders 1762-1810, zoon van Willem en Maria Sleijpen, huwde 4/5 1783 Johanna van de Weijer. Marten Somers * 1782 tr. Maria Louis van Geleen. Hun dochter Johanna tr. Jan Lambert Voncken, kleermaker van Meerssen. Van hun kinderen huwde Helena op 21/4 1888 Petrus Roden. Kinderen: Lambert, Martin, en Joseph. Woning afgebrand in 1832 en vernieuwd.

Nr 94 Z Huis en hof A 633

Peter Somers * 1749, tr. Anna Maria Delbroek. Antoon Massot * 1772 van Heer, tr. M.C. Somers. Theodoor Steins * 1818, tr. 1849 Maria Cath. Massot. Herbouw huis 1886.

Nr 95 Z Huis en hof A 690, 692,

Sebastiaan Geurts * 1798, tr. Ida Stassen. Leonard Habets * 1813, tr. 1845 Elise Geurts. Mathias Raeven * 1840, tr. Anna Claessens. Herbouw in 1886 door Jan Gozé tr. Maria Akkermans, opgevolgd door J. van de Venne van Blerick, archivaris. De woning nr. 95 werd gesloopt. De heer Schreurs bouwde op dit terrein een nieuwe woning. Het ernaast liggende terrein A 700 werd bijgevoegd.

Nr 95 bis A 620

Jan Klinkhamers 1791-1854, tr. 1814 Cath. Vaassen. Carolus Haesen 1820-1862, tr. M.C. Klinkhamers.

Nr 101 A 940.

Daniël Roisengracht, tr. 1693 Agnes Laeven. Agnes, dochter, tr. 23/4 1747 Paulus Geuskens. Woning verhuurd aan Herman Schappin, tr. M.E. Gulkers. Peter Linsen, tr. 26/11 1821

Catharina Speessen. Maria * 1831 dochter tr. Peter Martens in 1854. Woning afgebrand in 1860.

Nr 102. A 718/719

Leonard Pricken tr. Helena Sleijpen, 1798-1850 koster. Herberg in 1882.

Nr 103 A 723

Lambert Frissen, schutbode in 1682, tr. 1674 Elise Vreën. Nelis Frissen scheper 1709. Maria Agnes Frissen tr. Christina Geuskens + 1793 (Onderstestraat). Hubert Frissen * 1763, tr. Anna Schappin. Michiel Frissen * 1799, tr. 1825 M.A. Willems. Clara * 1831 dochter, tr. Arnold Frijs, vertrok naar Strabeek. Lambert Frissen. Huis afgebrand op 14/7 1876.

Nr 104 A 724. Laatste huis in Vroenhof aan de del.

Hendrik Hennevée 1757-1833, tr. Agnes Schappin, strodekker. Zoon Hendrik tr. Cath. Nadenoen * 1779 te Pietersvoeren + 1844. Dochter Helena tr. 1856 Reneer Stassen, vertrok naar 102.

Aan de noordkant van de Landstraat, west van de drinkbeek,

A 433, weide 673, 675. Peter Vrancken 1548. Willem Coenraets landmeter 1627. Jan Meessen schepen en bode van de bank Houthem. Mathias Vrancken bezit in 1689 een herberg. Het is niet duidelijk of er twee woningen aanwezig waren, ofwel twee onder één kap.

A. Woning van Maria Catharina Philippens, tr. 1713 Nicolaas Ritchie van Maastricht. Haar broer Nicolaas tr. 1715 Ida Canisius en verkocht het huis voor f 150,-- aan zijn zwager, door deze in 1733 verpacht aan Herman Pirong van Broekhem. Het vervallen huis werd in 1746 bewoond door Aron Salomon. In 1794 bewoond door Cornelis Donckers, wachtmeester en zijn vrouw Maria Suskens.

B. Naast dit huis aan de beek zijn de volgende bewoners:

In 1734 Chris Houben tr. M.E. Timmers, kerkmeester. Zijn zoon Jan Houben + 1775, tr. 12/4 1763 Maria Somers. Haar zuster Elisabeth + 1773, tr. Willem Jusnot + 1783 in dit huis. Jan Somers liet het huis verbouwen voor f 146,-- ten behoeve van de weeskinderen van Jan Houben. In 1794 bezit van Donckers. In 1851 bewoond door Isaac Kauffman, waarna bewoond door Jan Ackermans, tr. Maria Agnes Habets.

In 1781 waren beide woningen eigendom van Lambert de Sauveur. Jhr. Ruijs de Beerenbroeck, eigenaar van de Vroenhof, liet omstreeks 1875 beide woningen slopen.

Nr 91 A 676, 677/8 Huis en hof tegenover de Vroenhof. Lens Nelissen, met grondbezit 5-2-0 bunder. Jan Roebroek * 1640, tr. 1661 Maria Nelissen en neemt het bedrijf over van zijn schoonmoeder. Mathias 1661-1720 is zijn zoon. Jan Roebroek in tweede huwelijk met Maria Hannens + 1678, heeft kinderen: * 1671 Judith, 1672 Elisabeth, 1677 Hubert + 1678. Jan Roebroek in derde huwelijk 1679 met Anna Aarts van St. Gerlach, waarvan kinderen: * 1680 Elisabeth, 1682 Maria + 1730, * 1685 Anna, * 1688 Arnold + 1750. Zijn zus Maria tr. 1678 Aart Aarts, broer van Anna Aarts. Jan Roebroek zoon van Hubert en Margareta Rentgens van Genhout nam in 1679 huis, hof, bouwplaats en de schuur, gelegen in St. Gerlach, in bezit. Zijn neef Jan Roebroek tr. te Valkenburg met Elisabeth Stassen, zuster van Peter en Willem Stassen in Strabeek.

Jan Roebroek eerste zoon Mathias tr. 1706 Jenne Duijckers, waarvan zes kinderen. Mathias overleed in 1720 en de weduwe Jenne hertr. met Aart Aarts.

Huis en hof hebben nu als eigenaar: Jan Somers, tr. Maria Speessen in 1718. In 1810 bezit van Maria Helena Geuskens, herbergierster; door haar verkocht voor 100 kronen aan Peter Duijckers, herbergier.

Vervolgens Arnold Jaspers 1782-1861 herbergier in 1815, tr. Maria Helena van de Weijer. Kinderen:

* 1810 Maria Agnes

* 1813 Joseph, koster.

* 1819 Willem, tr. 1848 Gertrude Meulenberg van Schinnen en vertrekt naar A 938.

Hun dochter Maria Anna tr. Hubert Senden, waarvan kinderen: Willem, Hendrik en Johan Senden.

Het huis werd omstreeks 1852 gesloopt in verband met de aanleg van de nieuwe spoorweg waarvoor een nieuwe weg werd vereist naar de halte en de 2e halte in St. Gerlach.

Nr 92 A 938/39/40

1587 Jan Crombach, schepen van de bank Houthem, belast met de gichtregisters (1621-1643). De omslag van dit boek is terloops be-

schreven als "Memorie van onze bijzonder beminde vader en moeder", door Catharina Senden.

Pastoor Peter Oensel betaalde een keur over dit huis, afkomend van Jan Crombach. In zijn laatste jaren bediende hij de kerk vanuit dit huis, in 1722 bewoond door zijn erfgenamen Willem Senden, gehuwd met Maria Muijtjes. Judith is dochter van zijn broer Gerard Senden en kreeg bij de deling de helft.

In 1794 Jan Coenraeds, kleermaker.

Het huis is later bewoond door Willem Speessen, geboren 1800, tr. 16/9 1832 Maria Anna Kusters van Hoensbroek. Zij adopteerden een kind, in 1829 tr vondeling gelegd in Namur op de drempel voor de kerkdeur. Dit kind Martha oud 20 jaar huwde 29/1 1849 Jan Willem van St. Fijt, candidaat notaris in Houthem. Deze liet in 1859 het huis verbouwen met een bijbouw, stallingen en schuur. Van zijn zes kinderen huwde Julia met P.Willems 1860-1957, waarvan kinderen:

Anna Willems tr. Hendrik Senden.

Gerard Willwms tr. Maria Boreas.

Maria Willems ongehuwd + 1991.

Nr. 96 A 936 Huis en hof van Aart Weijers, schepen van Houthem, tr. Gerlaca Caldenborch. Hij overleed 21/10 1917. In 1693 heeft hij een overdracht van zeker huis en hof aan Jan Somers, tr. Maria Speessen, ten westen van Crombag. Zijn dochter Elisabeth Weijers tr. Cornelis Slijpen, afkomstig van Broekhem. Hij was ca. 1715 halfwin op de Houthemerhof. In 1794 Arnold Duijckers koster, tr. Cath. Heppers. Jan Prikken 1793-1866 tr. Catharina Duijckers. Michiel Voncken 1828-1875 tr. M.C. Prikken.

Nr. 97 A 694 Huis en hof van Christ. Offermans tr. Catharina Philippens + 1720, dochter van Jan en Catharina Winten. Zij erfde de schelbeemd groot 20 grote roeden. Christian Offermans dochter Catharina tr. 21/3 1713 Jan Geuskens. Zij was weduwe van wijlen Hendrik Smits. Bij scheiding en deling werd dit ouderlijk huis in 1722 toegewezen aan Jan Geuskens voor f 320,--.

Handwritten signatures and notes, including "Christ. Offermans", "Catharina Philippens", and "1722".

Zijn bezit is de schelbeemd en nog een huis, gelegen aan de poort van het klooster, gekocht voor zijn zoon Paulus, gehuwd met Agnes Roisengracht.

In 1794 Hubert Duijckers tr. Catharina Boosten.

Nr 98 A 740, 711, 712. Huis en hof aan de Niestenweg.

Jan Speessen, tr. 1768 Agnes Weusten. Huis afkomend van Arnold, tr. 1688 Heilke Vaassen.

Jan Somers, tr. 1696 Maria Speessen.

Agnes Speessen, tr. 1736 Peter Duijckers + 1777.

Arnold Spessen, * 1709, tr. Ida Jenten.

In 1794 bewoond door Jan Speessen 1741-1799. Jan Speessen tr.

1828 Margareta Thomassen. Hun zoon Jan Hubert tr. 1859

Aldegonde Cuijpers. zij vertrok naar de Cromsteeg.

Huis in 1860 afgebrand, waarna herbouw.

Nr 99 A 713 In 1794 bewoond door Servaas Vaassen, tr. Johanna Duijckers

Nr 100 A 712.

In 1794 Jan Geelkens, waarna Prikken.

Nr 101 In 1794 H. Schappin, tr. M.E. Gulkens.

Nr 102 A 718.

In 1794 Leonard Prikken tr. Catharina Boosten.

Nr 103 A 723.

In 1794 Hubert Frissen tr. Marian Schappin.

Nr 105 A 729.

In 1794 Frans Schouteten.

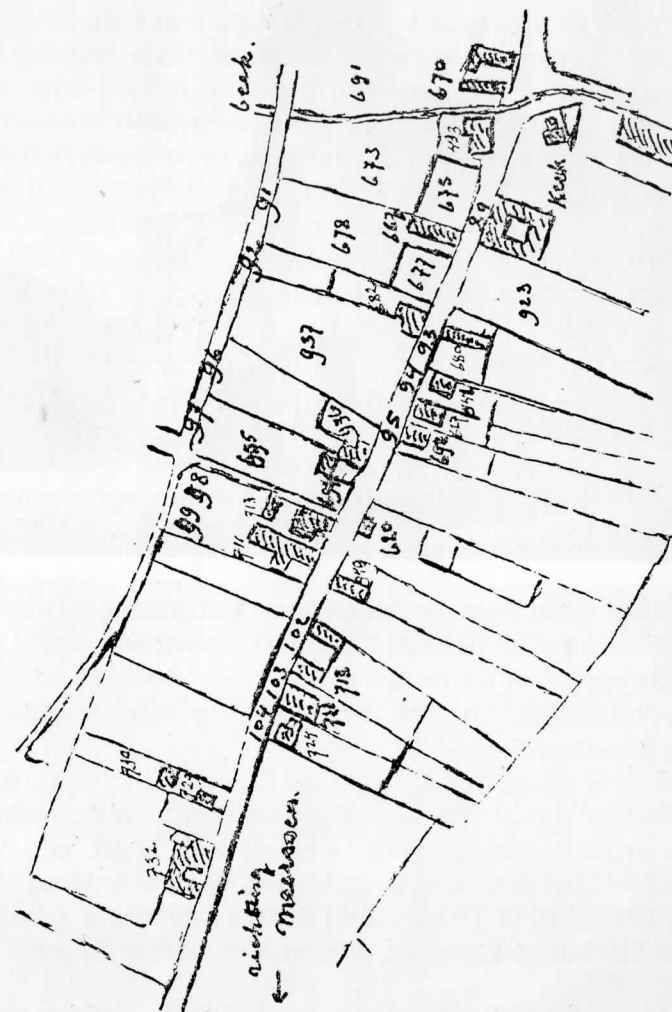
Nr 106 A 732.

Oorspronkelijke hoeve van Jacob van der Schuren.

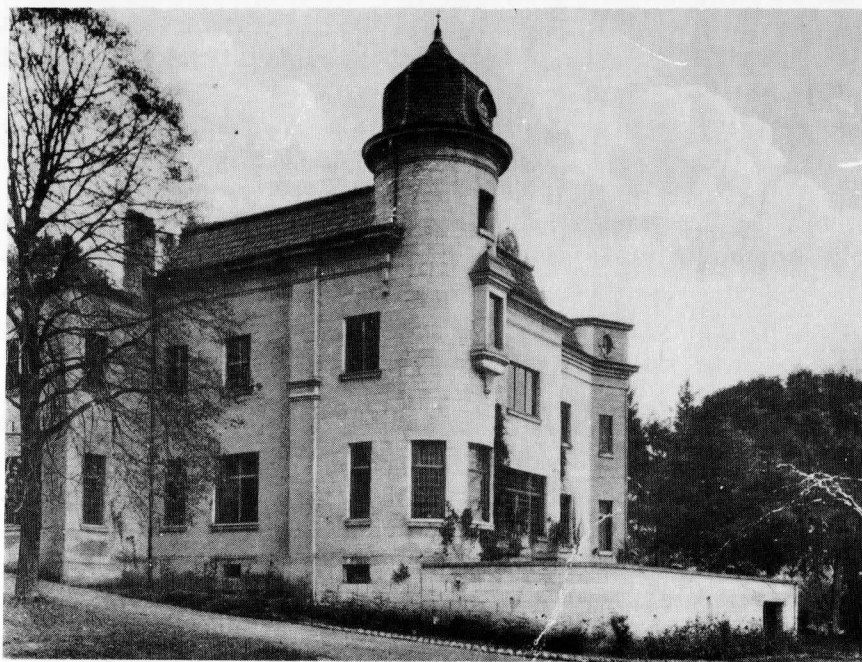
Willem van der Schuren.

In 1794 Peter Duijckers tr. Elise Hiltman.

Landkaart De Vroenhof

VILLA DE KLUIS

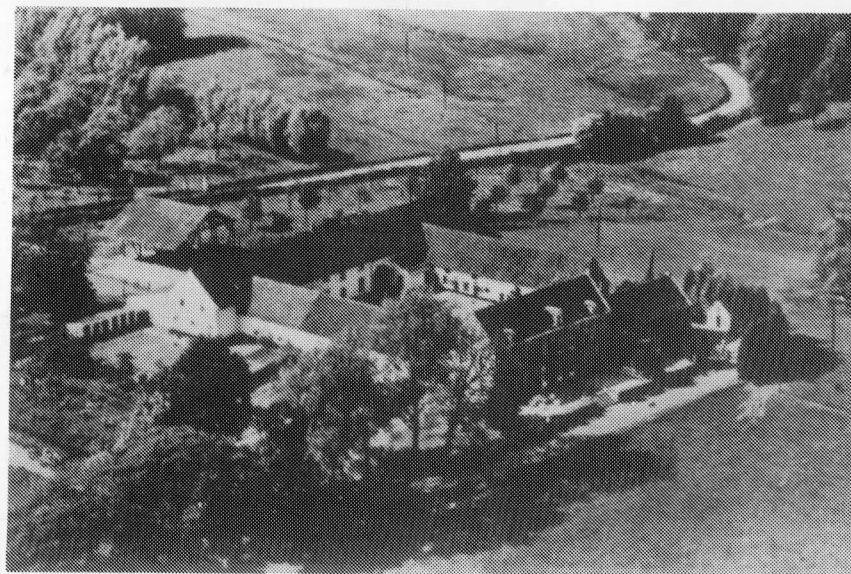
Ter plaatse, waar eens de kluizenaar Mathias Ackermans leefde tot 1825 en waar in 1828 de bekende Calvarieberg-kapel werd gesticht, gelegen aan de rand van het bos, ontstond in 1901 deze villa, gebouwd door : A. Jhr. mr M.G.R. Testa, wiens stamreeks in 1560 in Genua begint.

Geboren te Mannheim 8/2 1861, tr. hij op 28/8 1888 met jonkvr. E. Smits van Hatert. Hij was vice-president van de rechtbank te Maastricht. Hij was de eerste, die een auto bezat, een bijzonder fraai model. De echtelieden overleden beiden te Houthem resp. 29/5 1934 en 16/7 1936. Hun dochter Ada Maria geboren 31/6 1896, tr. 28/9 1920 E. Russel, geboren 8/8 1897 te Geleen.

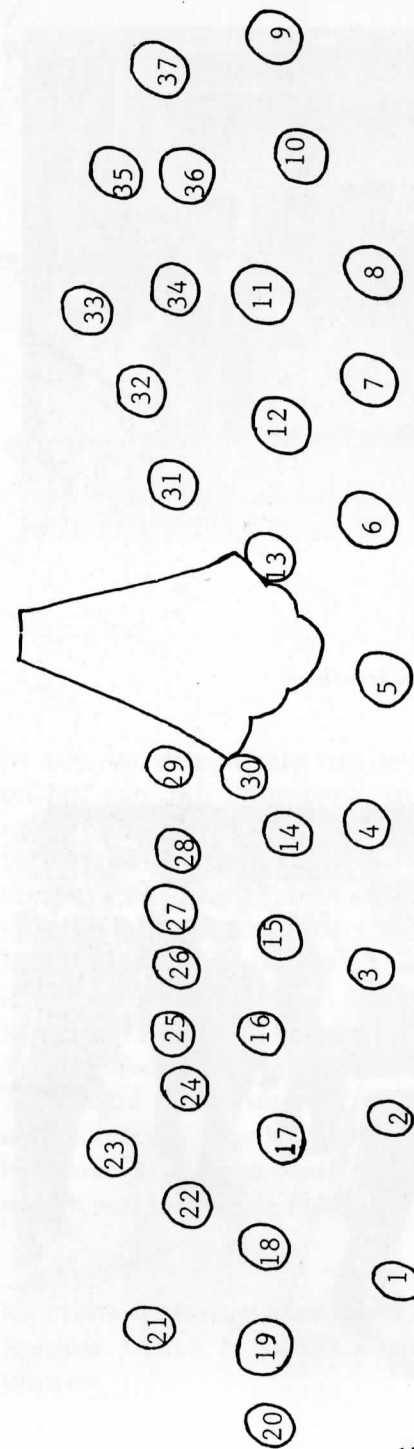
B. Jhr. mr. dr. Hannibal Testa, zijn broeder, geboren te Tripolis op 4/3 1858 was gezant in Japan 1896-1901 en in Madrid 1906-1910. Als gezant moet hij ook nog in Brussel en Wenen werkzaam zijn geweest. Hij overleed te Berlijn op 26/9 1910 en werd vadaar op 31/10 1910 te Houthem in het familiegraf bijgezet, waar overigens ook de verdere nabestaanden werden bijgezet.

HOLSWICK

Tot het grondgebied van Houthem behoort het landgoed Holswick, gebouwd in 1776 door de Lt. Voogd van Valkenburg A.L. Pelerin * 10/11 1738 te Maastricht, tr. 15/9 1765 A.E. Collard. Hij overleed te Houthem op 5 mei 1804. De bouw sloot aan op een reeds bestaand gebouw, waar de eigenaar van het Ravensbos, de heer Jan Collard, oud-diaken, in 1712 al een kleine behuizing had voor zijn personeel. Holswick werd gebouwd met mergel uit de groeve in het Ravensbos en kreeg in 1894 een her- en bijbouw van huis en stallen. Het landgoed met de hoeve kwam in bezit van jhr. mr. C. Rendorp, gehuwd in 1871 met A.F.C. Loisel en in tweede huwelijk in 1903 met Fr.L.A. Pelerin. De goederen Holswick werden in 1917 met 150 ha. bos en akkers verkocht aan graaf Arthur de Marchand d'Ansembourg voor f 250.000,--. Na zijn overlijden in 1925 kreeg in 1926 graaf Leopold, * 18/10 1899 op kasteel Neubourg, deze bezittingen. Hij overleed op 9 november 1981. De erven Dautzenberg-Nicolaers kochten in 1972 dit landhuis, de hoeve was reeds in 1966 gekocht door de heer P.J. Willems van Elsloo en voorheen in beheer van de familie Brands.

Luchtfoto Holswick

Fanjare St. Gerlach 1930 (50-jarig bestaan)

1. Jef Frissen. 2. Giel Wetzels. 3. Theo Wackers. 4. Dirigent Th. Klaassens. 5. J. Philippens (voorz.). 6. Jos Gurfs. 7. W. Patternotte. 8. H. Lodewijks. 9. Sjeng Senden. 10. Ber Ackermans. 11. Harie Senden. 12. Jef Snackers. 13. Eugene van Dijk. 14. Pie Haesen. 15. Frans Lodewijks. 16. Sjeng Philippens. 17. Ber Lodewijks. 18. Paul Philippens. 19. Leo

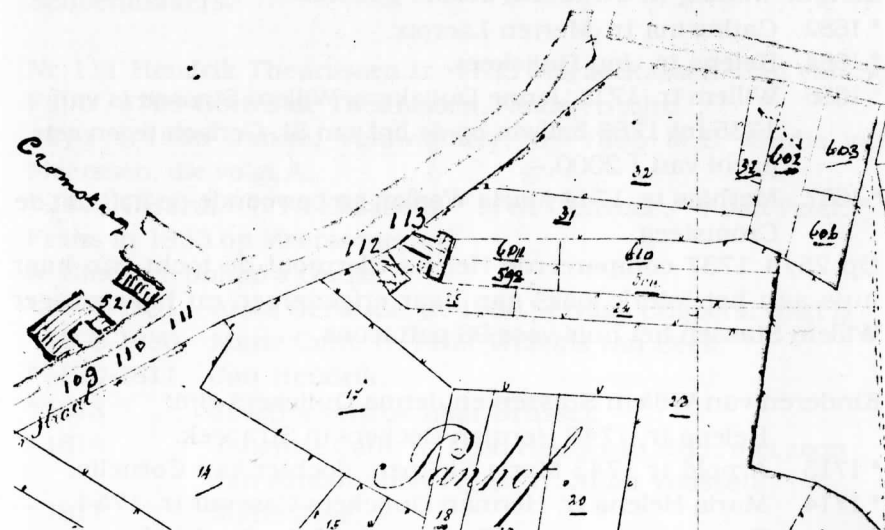
Voncken. 20. Leo Schrooders. 21. Fons Willems. 22. Vic Laeven. 23. Harie Odekerken. 24. Mathieu Bielders. 25. Martin Willems. 26. Louis Voncken. 27. Harie van Aken. 28. Frits Voncken. 29. Sijr Willems. 30. Lambert Frijs. 31. Louis Erkens. 32. Albert Willems. 33. Lambert Duchateau. 34. Pie Sieben. 35. Wim Haesen. 36. Ber Thewessen. 37. Harie Martens.

De schutters van Houthem

WOONBEZIT IN DE ONDERSTESTRAAT.

Nr 109 Aan de zuidkant van de Cromsteeg naar Geulhem, huis en hof van Jan Philippens. In zijn eerste huwelijk in 1616 wondend in Vroenhof en in tweede huwelijk 22/4 1635 met Cath. Winten, aan de Cromsteeg. Hij bezit zes bunder land, 2 paarden, 4 koeien. In 1632 is hij kerkmeester en burgemeester. Van zijn acht kinderen is Jan 1653-1733, die in de Cloosterstraat woonde, gehuwd met Elisabeth Haccourt 1688. Opvolger van de eerst genoemde hoeve is Bart van der Schuren, tr. 1683 Alet Stassen, in 2e huwelijk 1696 met Margaretha Hendrix. Hun zoon Willem, in 1750 halfwin op de Strabekerhof, tr. Elisabeth Heuts van Berg + 1765. Hun zoon Hubert tr. de weduwe Willem Kleuters. Van Hun acht kinderen huwde Jan van der Schuren met Anna Catharina Heijraets. Hun zoon Jan Willem tr. 1824 Elisabeth Habets en bewonen een huis in de Panhof.

Nr 110 De naburige hoeve aan de Cromsteeg is van Willem Stassen. * 1619, tr. 1639 Catharina Crombag en in 1647 met Maria Winten.

Hun zoon Antoon 1653-1703 tr. 1673 Catharina Heuschen en in 2e huwelijk 1681 met Helena Clermont. Hij vertrekt naar haar ouderlijke woning in Strabeek, alwaar geboren:

- * 1682 Catharina tr. Merten Lacroix.
- * 1684 Helena tr. Jan Duijckers.
- * 1686 Willem tr. 1711 Jenne Duijckers. Willem Stassen is van 1735 tot 1756 halfwin op de hof van St. Gerlach tegen een pacht van f 2000,--.
- * 1687 Mathias tr. 1714 Maria Waelen en bewoonde de hof aan de Cromsteeg.

Op 25/4 1737 compareerde Helena Clermont de tocht van haar huis aan het "sterk look" aan haar erfgenamen en haar zwager Willem Stassen het huis voor 96 pattacons.

Kinderen van Willem Stassen en Jenne Duijckers zijn:

- Helena tr. 1748 Herman Deckers in Strabeek.
- * 1713 Arnold tr 1743 Maria Sleijpen, dochter van Cornelis.
- * 1714 Maria Helena tr. Herman Duijckers Casemir tr. 1754 Regina Meijers van Klimmen, halfwin Cardebeke.
- * 1718 Willem tr. 1748 M.C. Gelders.
Mathias
- * 1719 Agnes tr. 1756 Mathias Caldenborg. Antoon tr. 1756 Anna Leenders, op Genoord (onderstestraat).
- * 1731 Herman tr. 1757 Johanna Roebroeck. Hij is halfwin op de hof van St. Gerlach. Hij woonde vermoedelijk in Strabeek waar 9 kinderen werden geboren, o.m.
- * 1762 Willem Stassen te, Joanna Vaassen te Vroenhof.
- * 1766 Maria Regina tr. Jan Willem Vaassen. Als weduwe in 2e huwelijk met Jan Widdershoven van Wijlre en in 3e huwelijk met Jan Canisius op de hoeve van Raar (St.Gerlachshof).
- * 1768 Maria Agnes Stassen tr. Max Philippi in Strabeek.
- * 1772 Jan Mathias Stassen.

In 1794 nog bewoond door Elisabeth van der Schuren landbouwster. De hoeve in vervallen toestand werd begin 1900 bewoond door dhr. Bergsteijn. Een brand vernielde het gebouw. Jan Jansen rentmeester van dhr. Corneli liet hier een nieuwe woning bouwen, overgenomen door zijn zoon August, gehuwd met Justine

Eussen. Hun twee zonen Louis, Benedictijn te Leuven en Gerard, veearts in Heerlen, verkochten de woning aan Jan Schoenmakers.

Nr 111 Hendrik Theunissen tr. 1733 Maria Stassen. Jan van St. Fijt tr. 1769 Gertruide Theunissen. Kinderen zijn:

1771 - 1856 Johan, veldwachter, tr. 1805 M.E. Gudie van Meerssen, die volgt A.

* 1773 Gerard, * 1778 Elisabeth, * 1781 Gertrude, * ? Jan Peter, * ? Frans in 1853 op Meerssenerhof.

A. Kinderen Johan x Gudie:

- * 1806-1891 Anna Gertrude, tr. 1836 Servaas Cuijpers, volgt B
- * 1808-1880 Marie Cath. tr. Peter Willems van Beek.
- * 1810-1811 Jan Hendrik.
- * 1813 Joseph, vertrok naar Brussel.
- * 1814 Johanna Cath. tr. Leon Heuts van Heer, met zoon Jan Antoon, herbergier, tr. Anna Vaassen.
- * 1817 Marie José.
- * 1818 Maria.
- * 1819 Jan Hendrik.
- * 1820-1904 Jan Willem, tr. Martha te Vroenhof, volgt C.
- * 1823 Sophia tr. 1853 Nicolaas Stassen.

B. Servaas Cuijpers-St.Fijt. Hun zoon Jan Willem tr. 1862 met Catrien Linssen van Stramproij. Zij hebben herberg en hotel in 1894. Hun kinderen waren:

1862-1942 Leopold.

1867-1942 Mechtilde.

1869-1959 Gertrude. Zij bleven ongehuwd en beheerden het hotel.

1870-1941 Pauline, tr. Delissen, hoofd der school.

c. Te Vroenhof wonend Jan Willem van St, Fijt, kandidaat-notaris 29/1 1849, tr. de vondeling Martha Galsonte van Namur, pleegdochter van Willem Speessen, gehuwd 61/9 1832 met M.A. Kusters. Hun kinderen waren:

1849-1935 Constance, gouvernante bij Nève-Collard.

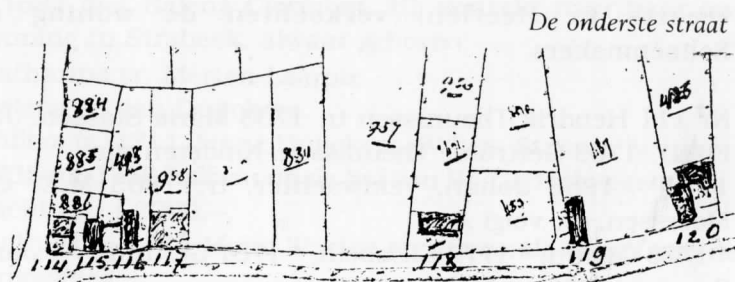
1852-1925 Elisabeth, tr. Drummen van Klimmen.

1854-1919 Rosalie, boekhoudster in Brussel.

1856 Julia, tr. P. Willems(1860-1957)

1858 Maria, tr. 1879 Andreas Spronck, onderwijzer. 1863-1866 Pauline.

PANHOF

Nr.112 A 597. In 1794 Jan Gerards tr. Anna Nelissen, werkman. Woning van Jan Willem van der Schuren 1799-1872, tr.1824 Elisabeth Habets, bloemist. Zijn zoon J.W. Christ, 1827-1879 tr. M.C. Bontemps 1839-1900, vervolgens Jos Jaspers, koster, waarna Peter Houben. Het huis werd gesloopt en in 1906 een nieuwbouw voor de kunstschilder Windt, gehuwd met mevr. van der Does. Nieuwe eigenaar werd Dr. Emile Neijs, weduwnaar van jkvr. Caroline Frabribeckers de Cortil, geb. 23/9 1854, overleden 11/9 1933, bijgezet in hun familiegrafkelder te Bemelen. Hun dochter Maria, ongehuwd, eveneens.

Deze villa eertijds bezit van de familie Neys werd afgebroken om plaats te maken voor een administratiekantoor (Franciscusoord)

Nr 113 27 Mathias Pirongs tr. 1783 Anna Cath. Geuskens, boswachter. Hun zoon Mat als hoefsmid naar Lanaken en Christ. veldwachter, eigenaar. Bij deze inwonend Herman Bisschops kuiper tr. M.H. Pirongs.

Huis gekocht door Jan Leon Brouns, tr. 1866 Maria Herwarts. Van beroep aannemer. Hij bouwde 1877 de nieuwe pastorie. Herbouw huis in 1867. Zoon Mathias * 1867 tr. Mina Huijnen. Hij bouwde een nieuwe woning, nu Mevis-Brouns (sectie 32).

Nr 114 A 880,886.

Aan een driesprong van wegen, stond hier voorheen in onheugelijke tijden, een boom met kruis.

Hier woonde in 1684 Lambert Gijsen, schoolmeester. Eveneens Cath. Caris tr. met Jan Ringelrade, schoolmeester. Jan Smeets van Berg tr. 1717 Maria Leenders met kinderen:

* 1719 Barbara tr. 1746 Jan Engels, wonen in de bovenstestraat.

Judith tr. Herman Ackermans.

Ida tr. 1756 Reneer Gijsen.

Maria Cath. tr. 1752 Gerard van Roost uit Heerlen. Zij verkopen aan Jan Geuskens ten behoeve van zijn zoon Daniël, de weide A 499 gelegen tegenover Caldenborch, naast twee grote weiden A 500 en 959, in later tijden bezit van Geuskens.

In 1794 staan op dit perceel twee huisjes van Nicolaas Vaassen en Jacob Stassen. Willem Lousberg tr. Anna Cath. Stassen. Servaas Kuijpers tr. Gertrude van St. Fijt. Zij vertrokken naar de Cromsteeg.

Nr 115 Pieter Gerard Philippens smid, kocht deze woningen, waarvan het voorste werd bestemd tot smids. De andere woning werd afgebroken en in 1877 vernieuwd door P.G. Philippens.

Nr 116 A 495.

De naburige woning met hof, stallingen en 2 weiden, werden op 17/5 1756 verkocht voor f 755,- door Ida Smeets een Antoon Stassen, gehuwd met Anna Leenders.

Nr 117 A 494 en 958.

Bezit van Aart Leenders, tr. 1756 Anna Buijsers, zoon van Leenders-Aarts. 1794 bewoonde de weduwe Anna Buijsers dit huisje.

Peter Steins tr. 1812 Maria Agnes Geuskens, vertrok naar Luik. Jan Hubert Speessen tr. 1859 A, Kuijpers van Bree, herbergier, bakker 1868. Zoon Jan Speessen tr. 1862 Anna Maria Cordewener, waarvan kinderen:

* 1894 Maria tr. Albert Borghans.

- * 1896 Jan tr. Offermans.
- * 1897 Albert tr. Til van de Wever.
- * 1899 Gertrude tr. Jan Caelen pachter van de hof Nève in Vroenhof.

Nr 118 A 491, 492, 930

Claas Nootboom zin zoon Peter tr. 1691 Maria Leenders.

- * 1770 Jan Speessen tr. Maria Judith Haetzen, zoon van Jan, 1741-1790 en Agnes Weusten. * 1778 Willem zijn broer tr. M.C. Mulkens strodekker. Inwonend 1796 Jan Speessen tr. Kuipers.

Lambert Frijns tr. 15/10 1898 M.G. Snackers met kinderen:

- * 1899 Maria, * 1901 Clara,
- * 1903 Anette tr. 1931 F. Lochtman.
- * 1903 Pierre tr. 1933 P. Beugels.
- * 1907 Helena tr. 1932 G. Schoenmakers.
- * 1908 Laurens tr. 1933 A. Reinaerts.
- * 1910 Clara tr. 1936 A. Otten.
- * 1912 Harry tr. 1936 M. Hollanders.
- * 1913 Maria tr. 1949 J. Frederics.

Nr 119 A 478, 498. Peter Pickelraad smid in 1780. Mathias Stassen tr. 1822 Agatha Thewessen. Peter Gerard Philippens tr. Maria Agnes Akkermans in Vroenhof. Omtrent 1850 begon hij hier als slotensmid. In Maastricht behaalde hij zijn diploma.

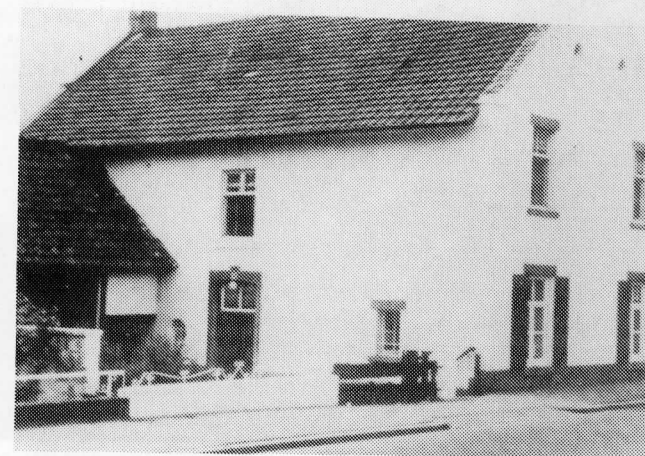
Huis
Frijns

In 1870 vertrok hij naar zijn nieuwe woning met smids aan het uiteinde van de straat. Het oude perceel A 478 werd bestemd voor de bouw van een nieuwe pastorie.

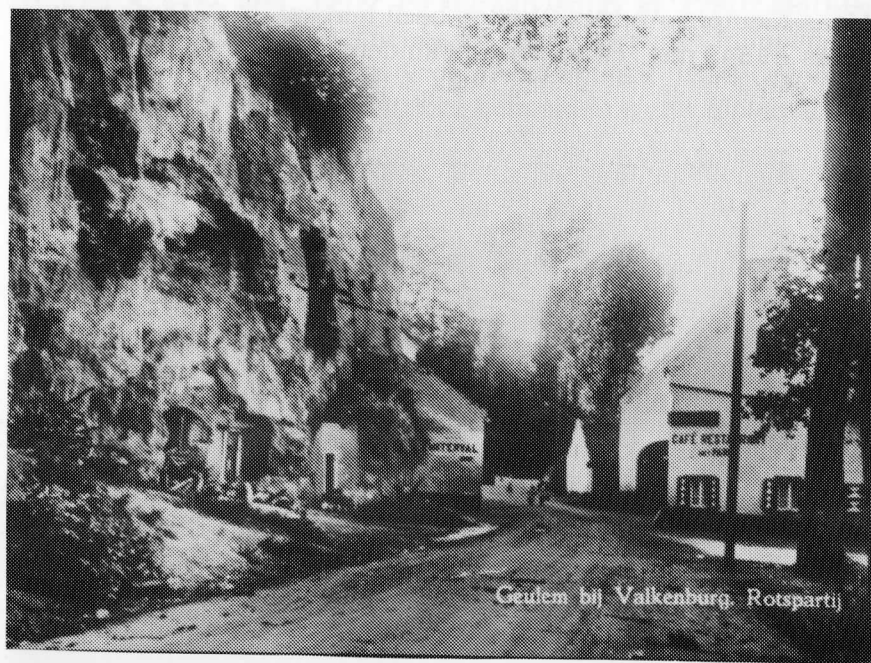
Nr 120 A 486,487.

Huis, hof, stalling en schuur van Hendrik Scharis, tr. Gertr. Moors. Nog bewoond door Steven Manteleer. Peter Antoon Stassen, zoon van Willem en Maria Breuls, tr. 1783 Joanna Gijsen. Zijn broer Willem tr. 1783 Catharina Gijsen. Peter Antoon is herbergier. Hij vertrok naar de hof van P.W. Habets. Arnold Manteleers, smid, tr. 1789 de weduwe Gulkers van wijlen Gerard Geuskens. Haar vier onmondige kinderen zijn inwonend. In 1797 had Arnold Manteleers de sloten te repareren op het kasteel St. Gerlach.

Hendrik Willems 1764-1825 tr. Maria Agnes Kleuters, dochter van Nicolaas en Maria van der Schuren. Hij wordt opgevolgd door: Michiel Kleuters, tr. 1838 Barbara Timmers, zoon van Jan Jos en Maria Helena Robeers, in 2e huwelijk met M.J.L. Limpens. Zij vertrokken naar Vroenhof (huize Beukenhorst). Frans Kleuters verbouwde hier in 1893 huis en stal. In 1873 bezet door Anna Maas-Kleuters. Andries Sleijpen heeft herberg. M.C. Curfs weduwe Maas + 1849 met zes onmondige kinderen.

Stamhuis
v.d. Weijer

Geul bij Valkenburg. Rotspartij

Nr. 121 Deze woning, gelegen aan de poort van het klooster, moet ouder zijn als het jaar 1570, toen Jan Engels als stadholder en laat hier zijn verblijf had en in 1609 bewoond werd door Lisbet Hartmans en Mees Meessen. "Volgens de toenmalige proost waren deze met de bestaande toestand niet tevreden en wilden met geweld de deuren (poort) openen, om de beek te visiteren en te bedwingen, die achter hun schaapstal, moeshof en de mestpoel haar koers volgde en al meer dan 100 jaar existerde." "De Geul zou op een ander plaats haar loop moeten hebben, vanwege de nieuwe betimmering en de diepe kelder, welke Lisbet had doen maken in haar huis".

In 1646 is het huis bewoond door Jan Patra, tr. Anna Engels, waarna in tweede huwelijk met Elisabeth Frissen.

A70.

Op 10/4 1925 werd huis en hof gekocht door Jan Geuskens, "meister der steenmetsers", gehuwd met Catharina, dochter van Christian Offermans en Catharina Philippens. Barbara Engels verkocht dit voor f 255,-- (Notaris Kicken) en werd op 17/3 1741 in pacht gegeven aan Michel Theunissen voor f 27,-- jaarlijks. In 1743 verpacht aan Van Aft uit Teuven, onder conditie een nieuwe stal van drie gebonten te plaatsen en een deel als werkhuis in te richten, mede een kamer in de keuken voor het verkopen van kremerijen. Op 1/5/1749 werd het huis verkocht aan zijn zoon Paulus Geuskens voor f 500,--. Deze was gehuwd in 1747 met Agnes, dochter van Daniël Roisengracht in Vroenhof. Hun kinderen zijn:

1. Johan Joseph, 1748 - 1788, tr. M.C. Gulkers van Meerssen.
2. Daniël 1749 - 1812, Ongehuwd, adjunct burgemeester en herbergier.
3. Johan Willem 1752 - 1838, tr. 1782 Margareta van der Schuren.
4. Christiaan 1750 - 1810 en Lambert 1753 - 1810 beide hoveniers op St. Gerlach.

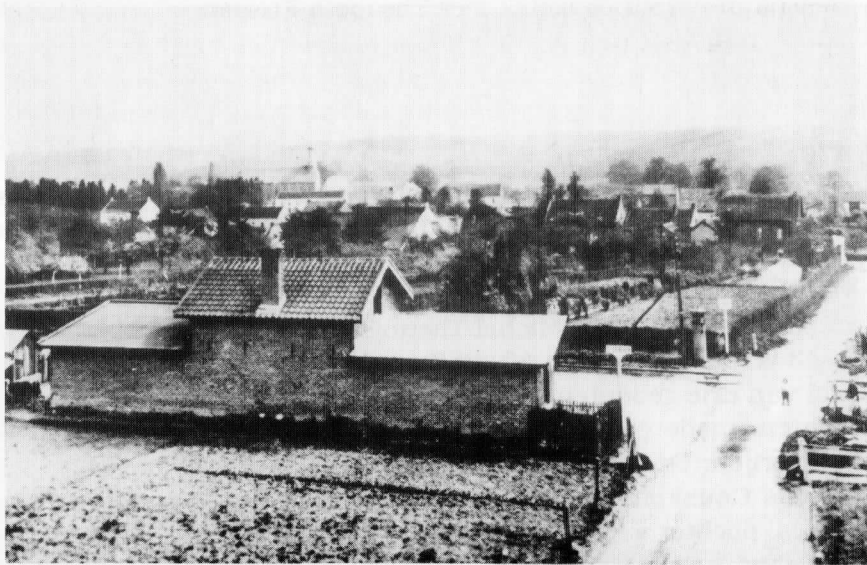
In 1794 zijn er nog inwonend: Agnes Roisengracht, weduwe van Paulus Geuskens.

Daniël, oud 50 jaar, landbouwer, + 1812.

Christiaan, oud 45 jaar, hovenier.

Helena Geuskens, 38 jaar en de dochter Agnes Wouters, 15 jaar.

Na overlijden van Daniël Geuskens in 1812 werd het huis bewoond door Jan Hendrik Smeets, tr. 1816 Maria Anten. Hij is herbergier en Timmerman. Leon Crolla, schoolmeester, is inwonend in 1848, gehuwd met A.C. Weustenraad. Op 27/2 1853 had hier de heropricting plaats van de oude schutterij St. Martinus, waarbij 80 gezinnen zich opgaven als lid. J.H. Smeets overleed op 5/3 1854 kinderloos. Leon Crolla erfde zijn inboedel. De woning, bezit van Jan Willem Geuskens, was inmiddels in erfmanglinging verkocht voor 250 kronen aan M.J. Schoenmaeckers en werd geruime tijd later gesloopt.

Station Houthem-St. Gerlach ca. 1900

De hoeve van St. Gerlach uit de 13e eeuw werd verpacht aan een halfwin. Pachters voor zover bekend zijn:

- 1660 Willem Stassen.
- 1688 Jan van der Poort.
- 1708 Michiel Lenarts.
- 1712 Jan Schiffelaars.
- 1725 Jan Limpens.
- 1735 Willem Stassen (modern pachter).

- 1748 Willem Stassen.
- 1756 Willem Stassen.
- 1764 Mathias Stassen.
- 1777 Willem van der Schuren.
- 1790 Herman Stassen, tr. Anna Cath. Roebroeck uit Hulsberg, met 14 domestiken werkzaam.

De hoeve St. Gerlach kwam begin 1800 in bezit van M.J. Schoenmaeckers-Sleijpen, waarna aan hun dochter Walbergia, gehuwd met Antoon Corneli. Zij hadden 17 knechten en meiden in dienst. De hoeve werd beheerd door Criens, zwager van Math Sleijpen.

In 1807 is Antoon Ackermans pachter. In 1833 was dit Jan Peter Boesten van Oirsbeek, gehuwd met M.J. Widdershoven. De jaarlijkse pachtsom bedroeg 3200 francs. In 1870 is pachter van de hof, groot 68 bunder, Thomas Roebroeck, tr. Maria Clara Goossens. Hun acht kinderen verwierven allen een vooraanstaande positie. De huidige pachter is de familie Erens, afkomstig van Wijnandsrade.

De vakwerkschuur uit 1834 (verbrand begin jaren '50) met de poort naar de voorhof van de tot boerderij verbouwde westvleugel van het voormalige klooster. Tekening uit 1946 door Willem van den Berg

Toezicht naar de uitzichttoren, in 1940 verdwenen

Koepelgrot te Geulhem

BETEKENIS VAN OUDE GEZEGDEN

Alodiaal goed, is vrij - eigen goed.

Aflijvig - overlijden.

Buijkvast - iemand behorende op zijn bezit.

Compareren - overdracht van goederen.

Consorten - deelgenoten.

Cijns - belasting.

Fundatie - b.v. een H. Mis stichten.

Gichten - aangiften van verkopen.

H. Geest meesters - beheerders van een gasthuis.

Gerfkamer - sacristie.

Godspenning - hand- of drinkgeld bij verkoop.

Keur - verschuldigd bij opheffing van een leen.

Leen - goed in bruikleen afgestaan.

Leenvoerig - goed afhankelijk van een heer.

Leenhof - de administratie van goederen.

Laat - horige of halfvrije met goed.

Poen - straf.

Pistool - Spaanse munt.

Panhuis - brouwerij.

Pennen - brouwen.

Poppen - rupsen verbranden.

Schat (-heffer) - belasting.

Stadholder - rentmeester.

Stock - gevangenis.

Stap - Honte paal.

Stoelbroeder - naaste verwant bij huwelijk.

Schuurboek - aantekeningen voor de pachter.

Rookhen - belasting op een schoorsteen.

Rode - naamplaats met goede grond.

Vrouwenkeur - rechten van de heer bij huwelijk van een horige.

Tocht - vruchtgebruik.

Wijsvrouw - vroedvrouw.

Tiend - belasting in natura (vruchten).

Taters - zigeuners.

Openbaar verkoop "bij het uitgaan van een brandende kaars"

Verkoop tussen 2 personen: met hand, halm en mond.

In de 16e en 17e eeuw zijn deze aangegeven als volgt. Vanaf Meerssen ten noorden van de landstraat met parallel de Meerssener weg.

Vroenhof: Niesten- ofwel Speessensteeg, br. 1 el. Barbarasteeg br. 1,5 el, deze aansluitend aan de Stevens- ofwel heiweg, opgaande door het smalle bos (proostbos) naar de eik en verder Haasdal, br. 1 el.

Vanaf het O bos langs de eik en verder naar St. Gerlach, het Caldenborchs voetpad br. 1 el. De Vauwersteeg br. 1 el (holle weg) door het kloosterbos (nonnenbos 1474) langs de Brummelkoel en het Vildershuis (verdwenen 1900) tot aan de eik en het ronde bos.

Via de Vauwersteeg naar het Gouden rood (1452) naar Haasdal.

Strabeek: het Sterk look br. 1,5 el (holle weg) naar de Brede weg.

De Beekstraat br. 2 el langs het Ravensbos tot Holswick en Haasdal.

Ten zuiden van de landstraat vanaf Vroenhof:

Aan de minderbeek een voetpad naar Geulhem. Aan de kerk, langs de drinkbeek ofwel Stassenbeek, de putsteeg br. 4 el, naar de Pasweg en Cromsteeg naar Geulhem. Vanaf de landstraat, de Molenweg br. 2 el en iets verder de Bocksteeg br. 1,5 el tot de Cromsteeg.

In St. Gerlach aan de Quadenstraat het begin van de Cromsteeg, de koeien- of schurensteeg br. 2 el.

Vanaf het huis Caldenborch (Moobers) de Lindestraat door de quadestraat naar de "smal brugge". De laatste brug behoorde tot Berg, welke bijvanck begrensd is tot 2 voet tot de Geul.

Aan de eerste brug een voetpad br. 1 el door de Panhof tot aan de onderstestraat (de Vuiljstraat) en verder door het straatje langs kerk en klooster tot aan de Kloosterstraat. Parallel hiervan de Croddelsteeg, lengte 1092 meter, br. 2 el, eigendom van het klooster in 1300, ten dienste naar de drinkplaats voor het vee van de dorpelingen.

Strabeek: de Klaterstraat naar de Coninxwinkelbrug (de lijkbrug) voor de bewoners van de Houthemerberg, onderhorig aan de parochie Houthem. Aan deze brug een voetpad naar de Plenkert en naar het straatje van Broekhem tot aan de landstraat naar Valkenburg.

De onderste straat werd in 1810 verbreed tot 5 el. De landstraat in 1796 tot 36 voet breedte.

Registers van ervenrechten van het klooster St. Gerlach anno 1735 door de proost

H. Casteel. Deel I 1202 - 1737. Deel II 1339 - 1766. R.A.L.

Een necrologium van het klooster St. Gerlach. R.A.L.

Archiefstukken losbladig, parochie 1587. R.A.L.

Archief proosdij van Meerssen. R.A.L.

Landen van Overmaas L.v.O.

Jos Habets. Vrouwenstift St. Gerlach 1869. L.G.O.G.

G.D. Franquinet. Oorkonde en bescheiden St. Gerlach 1879.

J.A.K. Haas. Inventaris Norbertinessen klooster 1971.

J. Belonje. L.G.O.G. nr. 96/97.

Eg. Slanghen. Hertogdom Limburg 1865.

J.M. v.d. Venne. Kasteel Valkenburg 1951. Baeswijler Maasgouw 1940.

P. Doppler. Burgerboeken Maastricht. L.G.O.G. 1913.

Leon baron de Crassier. Histoire de Limbourg. L.G.O.G. 1932.

W. van Mulken. Inventaris archief parochie 1978. Houthem.

Jos Habets. Leenen van Valkenburg L.G.O.G. 1884.

K. Janssen de Limpens. Oud Valkenburg L.G.O.G. 1966.

H. Mosmans, C.s.s.R. Heren van Wittem. 1923.

E. Poswick. Histoire de la noblesse Limbourgoise. 1873.

M. van Heijst. Limb. Leeuw. 1952.

Léon Herckenrade. Tombes 1845.

Bulletin Verviétoise 1966. Lelodium 1937.

Publications nu L.G.O.G.

Notaris Guillh. Philippens te Houthem. 1724 - 1774. R.A.L.

Kath. documentatie centrum K.D.C. Drs. E. Koch.

P.M. Le Blanc. Bulletin Knob 1977.

Nederlandse Adelsboeken en Patriciaat. R.A.L.

Jos Thisquin. Histoire de la ville Limbourg I.

R.C. Hekker 1981. De dorpen.

BRONVERMELDING

Pagina:

5 Echo's uit Houthems verleden

8 Ridderschap. Geschiedenis M.J. Hofwijk 1866, J. v.d. Venne Baasweiler, Maasgouw 1940.

9 Proosdij van St. Gerlach. Registers proost H. Casteel 1735 R.A.L.

10,11 Proosdij van St. Gerlach. L.G.O.G. Jos Habets 1869, G.D. Franquinet 1877.

12 Refugiehuis van Hocht. J. Bouwers, Maasgouw 1988.

14,15 Feodale stelsel en keuren. Register H. Casteel oc.

16 Stichting Vroenhof. Jos Habets 1869, H. Casteel oc., R.C. Hekkes 1981.

- 17,18 Leenheffers. L.G.O.G. Jos Habets 1884, L. Crassier 1932 R.A.L.
- 19-22 Mideleeuwse geslachten, L.v.O. 746, 955, 758, R.A.L.
- 23 Cijnsplichtig aan altaren. H. Casteel 1735 oc.
- 24,25 Goederen met keur. Proosdij van Meerssen nr. 17489, 17748, R.A.L.
- 26 Landtchems tot Houthem. Proosdij van Meerssen nr. 17748, 17501, R.A.L.
- 27,28 Erfcontracten klooster St. Gerlach. H. Casteel 1735 oc. R.A.L.
- 29 Schepenbank Houthem. L.v.O. 6522.
- 30 Beleijdenissen L.v.O. 6526, 6753.
- 31 Rechten en verpanding. H. Casteel 1735 oc.
- 33-35 Parochie Houthem zelfstandig. KERKARCHIEF Houthem.
- 37 Kerk St. Merten nu St. Gerlach. L.v.O. 7279, 7340, 7317.
- 41,42 Het geslacht Wijnants. E. Poswick Luik 1873, L.v.O. 6553, 6573, 6603.
Het geslacht Wijnants als leenman. L.v.O. 7340, 8372, 7300.
- 43-45 Gurtsenich. L.v.O. 6581.
- 46 Patriciërs van Maastricht. Maasgouw 1932.
- 48,49 Oude pastorie. Notaris A. Wilmar nr. 3223/25/29, 3235, 3239.
- 50-58 Heren van Strabach. Leenhof Valkenburg nr. 742, 746, 753, 758, 767.
Heren van Strabach. L.v.O. 7340, 8372, 6573.
- 59-61 Caldenborch. E. Poswick 1873, Jos Thisquin, uitgave Berg 1981.
Caldenborch. Nts. Philippens 4226, 4238, L.v.O. 6535, 6560, 6579.
- 65,66 Refugiehuis van St. Gerlach. Jos Habets 1869, H. Casteel 1735 oc
- 67,68 Grabschriften. H. Belonje, L.G.O.G. 96. Jos Habets 1869.
- 69-71 Opheffing klooster St. Gerlach.
- 72 De nieuwe tijd en een groot hospitaal. Om de vesting nr. 4, 1990.
- 73-78 Staat van aankoop v.m. goederen van St. Gerlach door J. Schoenmaeckers
- 79-88 Schoenmaeckers en Corneli.
- 89 Selijs en Helinex. Brabantse registers 6419, 6421, 6424, 6426.
Luikse 5319, 5533, 5535, G.A.M.
- 90-92 Corneli en de Selys en de kerkelijke gemeente.
Kerkelijk archief van Houthem R.A.L.
- 93 Bevolking en haar woonbezit met navolgende gegevens uit doop- en
trouwregisters, landen van Overmaas en gichten.
- 94 Broekhem. L.v.O. 6599, 6605, 7401.
- 101 Stassen. L.v.O. 6559.
- 111 Haccourt. L.v.O. 6559.
- 114 Croon. Stamboom Strommenger.
- 132 Maartenshoeve. L.v.O. 6603, 7378, 6588.
- 142 Vroenhof. L.v.O. 6572, Nts. Philippens 4247/8 en L.v.O. 6612, 6618, 6562,
6588, 6603, 6605, 6753.

VERANTWOORDING DER ILLUSTRATIES

12. Gevelsteen. Foto J.W. Mathijsen. Maasgouw 1988.
45. Wapen op grafsteen Wijnants, foto H. Paping.
48. Landgoed "oude pastorie" (Mon Refuge). Foto H. Paping.
58. De Ceva, portret welwillend afgestaan door Jan G.M. Notten.
60. Wapen op grafsteen van Caldenborch, foto H. Paping.
64. Bidprentje uit Durlinger archief R.A.L.
82. Madame Elise Raikem, portret eigen bezit, afdruk H. Paping.
85. Mevr. Corneli-Raikem, foto J. Ackermans.
86. Kapel St. Gerlach, F.C.H. Schümmer.
91. Interieur kasteel, Geulrand.
96. Woning Sleijpen naar een schilderij H. Frijns.
106. Orphée, foto P. Geuskens.
123. Fanfare St. Gerlach, Jos v.d. Weijer.
127. Hotel v.d. Weijer, Jos v.d. Weijer.
131. Maartenshoeve, volgens schilder Nacke (Geulrand).
140. Hoeve aan de Pasweg, volgens schilder Nacke (M. Voncken).
143. Schets van een hoeve van M.P. naar een aquarel van Tielens.
147. Landgoed Vroenhof, foto H. Paping, G.A.M.
156. Fanfare St. Gerlach 1928, Jo Odekerken.
158. Schutterij St. Martinus, archief der schutterij.
164. Woning Frijns volgens schilderij H. Frijns.
169. Hoeve St. Gerlach, vlgs. tekening W. v.d. Berg en uitgaven R.C. Hekker 1987.

Ruiterzegel van Reinoud J, heer van Monschau
en Valkenburg.
Het zegel is bevestigd aan een akte van
25 mei 1316.

ECHO'S UIT HOUTHEMS VERLEDEN

ERRATA

BLZ. 5 LAATSTE REGEL:

JAARTAL 1851 MOET ZIJN 851

BLZ. 79 CORNELI DERDE REGEL:

VERWIJDEREN "WAPEN"

Echo's uit Houthems verleden

H.J.J. Philippens

Echo's uit Houthems verleden

H.J.J. Philippens

AFHAALADRESSEN

(s.v.p. aankruisen op intekenkaart)

Tussen 15 juni en 15 juli kunt u uw bestelde boek(en) afhalen bij één van onderstaande V.V.V.-kantoren. Aangezien het dan topseizoen is voor de toeristenbranche, doet u er goed aan een rustig moment te zoeken.

V.V.V. Valkenburg, Th. Dorrenplein	tel. 04406-13364
V.V.V. Meerssen, Stationsplein 1A	tel. 043-642546
V.V.V. Maastricht, Kleine Staat 1	tel. 043-280808
V.V.V. Nuth, Stationstraat 214	tel. 045-242749
V.V.V. Heerlen, Honigmanstraat 100	tel. 045-716200
V.V.V. Kerkrade, Theaterpassage	tel. 045-454141
V.V.V. Gulpen, Dorpstraat 27	tel. 04450-1444
V.V.V. Epen, Julianastraat 15	tel. 04455-1346
V.V.V. Vaals, Maastrichterlaan 73A	tel. 04454-62918
V.V.V. Beek, Markt 6	tel. 046-373262
V.V.V. Sittard, Rosmolenstraat 40	tel. 046-524144

INSCHRIJVERS UIT HOUTHEM, BROEKHEM EN GEULHEM

Tussen 15 juni en 15 juli kunt u uw boek afhalen op de Pastorie van Houthem, Onderstestraat 18, Houthem-St. Gerlach. Tussen 10.00 uur en 12.30 uur of tussen 15.00 uur en 17.30 uur. Tel. 04406-40279.

Het heiligdom St. Gerlach te Houthem

De kerk van St. Gerlach dateert in zijn huidige vorm van 1720. Uit oude afbeeldingen, funderingsonderzoek en archeologisch graafwerk kennen we ook de kerk die er voor die tijd stond, behorend bij het Norbertinessenklooster. Het klooster stond op een terrein dat onder de jurisdictie viel van de Oostenrijkse Habsburgers (1713-1785). Waarschijnlijk hebben de kloosterlingen voor hun nieuwe kerk een architect in de arm genomen die eveneens afkomstig was uit het gebied van de Oostenrijkers. Dat zou verklaren dat Houthem een voor Nederlandse begrippen zeldzame kerk heeft, gebouwd in de laatbarok stijl.

Het interieur werd in 1751 aan wanden en plafond geheel met fresco's verfraaid door Joseph Adam Schöpf, wellicht geassisteerd door een of meerdere helpers. Op de wanden vertelt Schöpf in tien – waarvan drie vervangen door beschilderingen op doek – compositorisch evenwichtig uitgebeelde taferelen het leven van Gerlach, ontleend aan zijn *vita*. De voorstelling op het plafond is helaas ernstig beschadigd. De verheerlijking van Gerlach door zijn opname in de hemel, die zich precies boven de houten tombe in het centrum van de kerk bevond, is verdwenen toen begin 19e eeuw een groot deel van dit plafond naar beneden viel. Op de oorspronkelijke delen van het plafond staan engelen en heiligen gecentreerd op dit belangrijke moment afgebeeld.

Tegen de westwand, achter het orgel, bevindt zich de originele afbeelding van het Laatste Oordeel, terwijl de blikvanger voor de bezoeker het groots uitgebeelde offer van Abraham boven het hoogaltaar vormt. Bijzonder is de kerk verder omdat de relieken van de heilige zich binnen de muren van de kerk bevinden: in de schrijn van het Gerlachusaltaar onder de orgeltribune. Het orgel zelf dateert uit 1784. Twee jaar later moesten de religieuzen het klooster verlaten.

Sinds 1808 doet het gebouw dienst als parochiekerk.

De kluizenaar in de eik

Gerlach van Houthem en zijn verering

ANNEKE MULDER-BAKKER

De kluizenaar in de eik

Gerlach van Houthem en zijn verering

In het jaar 1165 schonk graaf Gozewijn II van Heinsberg-Valkenburg anderhalve hoeve land *Ad Quercum*, 'Bij de eik', aan het Mariënstift in Heinsberg. De oorkonde waarin dit vermeld staat, is de oudste oorkonde die in verband gebracht kan worden met het stift St. Gerlach, genoemd naar de ridder-kluizenaar die volgens zijn *vita* op dat stukje grond aan de Geul zijn domicilie had gekozen in een oude eik. Op die plek werd vervolgens een klooster gesticht. In 1227 schreef een kannunik uit het stift een heiligenleven van Gerlach.

In deze *vita* lezen we dat Gerlach in de buurt van Maastricht werd geboren uit aanzienlijke ouders. Onderzoek van botresten van de heilige heeft aangetoond, dat hij ongeveer 40 jaar oud is geworden. Gerlach gold als ridder van Houthem. Dat zou betekenen dat hij op de edeleigen grond van de heren van Valkenburg heeft gewoond. Mogelijk behoorde hij tot het gevolg van Gozewijn en ging hij mee op diens Italiaanse veldtochten. Daar zou hij in aanraking gekomen kunnen zijn met het Italiaanse eremitisme dat zoveel overeenkomsten vertoont met zijn eigen, latere leven als heilige ridder-kluizenaar.

In de *vita* wordt Gerlach getekend als iemand die werd opgevoed voor de krijgsdienst en glorieërde als ridder. Na de dood van zijn vrouw volgde een plotselinge bekering. Als boeteling, op blote voeten en geketend in zijn maliënkolder met daaronder een haren boetekleed, ging hij op zwerftocht langs de grote bedevaartsoorden. Na zeven jaar in het Heilig Land gewerkt te hebben, kreeg hij van de paus toestemming zich op zijn eigen erfgoed te vestigen als asceet. Hij ging wonen in een oude eik vlak bij een bron.

In die tijd van oppervlakkig christendom waren er vermoedelijk nog veel mensen die geloofden dat er in zulke bomen en bronnen bovenaardse krachten aanwezig waren. Door zich hier als christelijk asceet te vestigen, heiligde Gerlach als het ware de plaats en veranderde de heidense huiver in een christelijke devotie.

Bij het gewone volk, niet verwend met toegewijde pastoors, stond Gerlach hoog in aanzien. Juist omdat hij maar een leek was, herkenden de mensen zich in hem. Net als zij bad Gerlach Wees-Gegroetjes, omdat hij het Latijn niet machtig was en niet mee kon zingen met de plechtige getijden in de kerk. Net als het gewone volk streed hij voortdurend tegen de nog steeds rondwarende geesten, maar hij had er een simpele remedie tegen: een kruisje en een gebed tot Onze Lieve Vrouwe.

De monniken van Meerssen, jaloers op Gerlachs ahang onder het volk, beschuldigden hem ervan geld verborgen te houden in zijn eik. De bisschop liet daarop de boom omhakken en er twee kluisjes van bouwen, een kleine waar Gerlach in kon wonen en een grotere om dienst te doen als kapel. Gerlach zelf zorgde voor de misbenodigdheden. Misschien hoorde daar de bewaard gebleven *tunicella* wel bij. Kanunniken uit Rolduc kregen opdracht er regelmatig de mis te lezen.

Toen Gerlach stierf, waarschijnlijk in 1165, werd hij in zijn kluis, die nu zijn grafkist was, begraven bij de wortels van de eik. Al snel groeide de plek uit tot bedevaartsoord. In 1201 werd er een apart gebedshuis gesticht. Hier ligt het begin van het Praemonstratenser vrouwenstift St. Gerlach, dat tot aan de Franse tijd de eer van de patroon diende en de pelgrims naar zijn graf verzorgde.

In het fraai geïllustreerde boek *De kluizenaar in de eik* beschrijft Anneke Mulder-Bakker de geschiedenis van Gerlach en zijn verering. Daarnaast belicht zij de historische achtergronden van het ridder-kluizenarschap van Gerlach en plaatst Bosco van der Linden diens leven in een epische traditie. Gerlachs geschiedenis krijgt extra reliëf door de resultaten van het onderzoek naar zijn *tunicella* in de beroemde Abegg-Stiftung in Zwitserland (Mechteld Flury-Lemberg) en gebeente (Julliette Pasveer). In het boek is tevens opgenomen een editie van de Latijnse *vita* (Onno Kneepkens) met daarnaast de Nederlandse vertaling van Thilmans (Hans van Dijk en Bosco van der Linden). Bij deze teksten heeft Anneke Mulder-Bakker een historisch commentaar geschreven.

ANNEKE MULDER-BAKKER, *De kluizenaar in de eik. Gerlach van Houthem en zijn verering*. Met medewerking van HANS VAN DIJK, ONNO KNEEPKENS, BOSCO VAN DER LINDEN, JULLIETTE PASVEER, EDMÉ SMITS (†) en MECHTELD FLURY-LEMBERG

(MSB 45), ±250 blz., ingenaaid, geïllustreerd, ISBN 90-6550-271-8, inkoopprijs (tot 15 maart 1995) f34,50, na 15 maart ±f39,50

BESTELLEN

Als u het boek bestelt door middel van de bijgesloten intekenkaart (inzenden vóór 15 maart 1995), krijgt u tijdig een persoonlijke herinnering waar en wanneer het boek afgehaald kan worden.

U kunt het boek ook toegezonden krijgen in een luchtkussen-envelop ca. 14 dagen ná de verschijningsdatum (medio juni).

De inkoopprijs bedraagt f34,50; ná 15 maart geldt de winkelprijs van ±f39,50. Voor verzend- of bezorgkosten zal f8,50 per boek worden berekend.

Buitenlandse bestellers wordt in verband met de hoge girokosten verzocht te betalen via een Nederlandse relatie of per Eurocheque.